

Sted og sprogforandring

En undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos mobile og bofaste informanter fra Vinderup, Odder og Tinglev

Monka, Malene

Publication date:
2013

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Monka, M. (2013). *Sted og sprogforandring: En undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos mobile og bofaste informanter fra Vinderup, Odder og Tinglev*. Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Appendiks til

Ph.d.-afhandling

Malene Monka

Sted og sprogforandring

En undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos
mobile og bofaste informanter fra Odder, Vinderup og Tinglev

Appendiks til ph.d.-afhandlingen

Sted og sprogforandring

- En undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid

hos mobile og bofaste informanter fra Odder, Vinderup og Tinglev

© Malene Monka

Afdeling for Dialektforskning

Nordisk Forskningsinstitut

Njalsgade 136

2300 København S

monka@hum.ku.dk

Vejleder:

Lektor Jann Scheuer

Afdeling for Dialektforskning

Københavns Universitet 2013

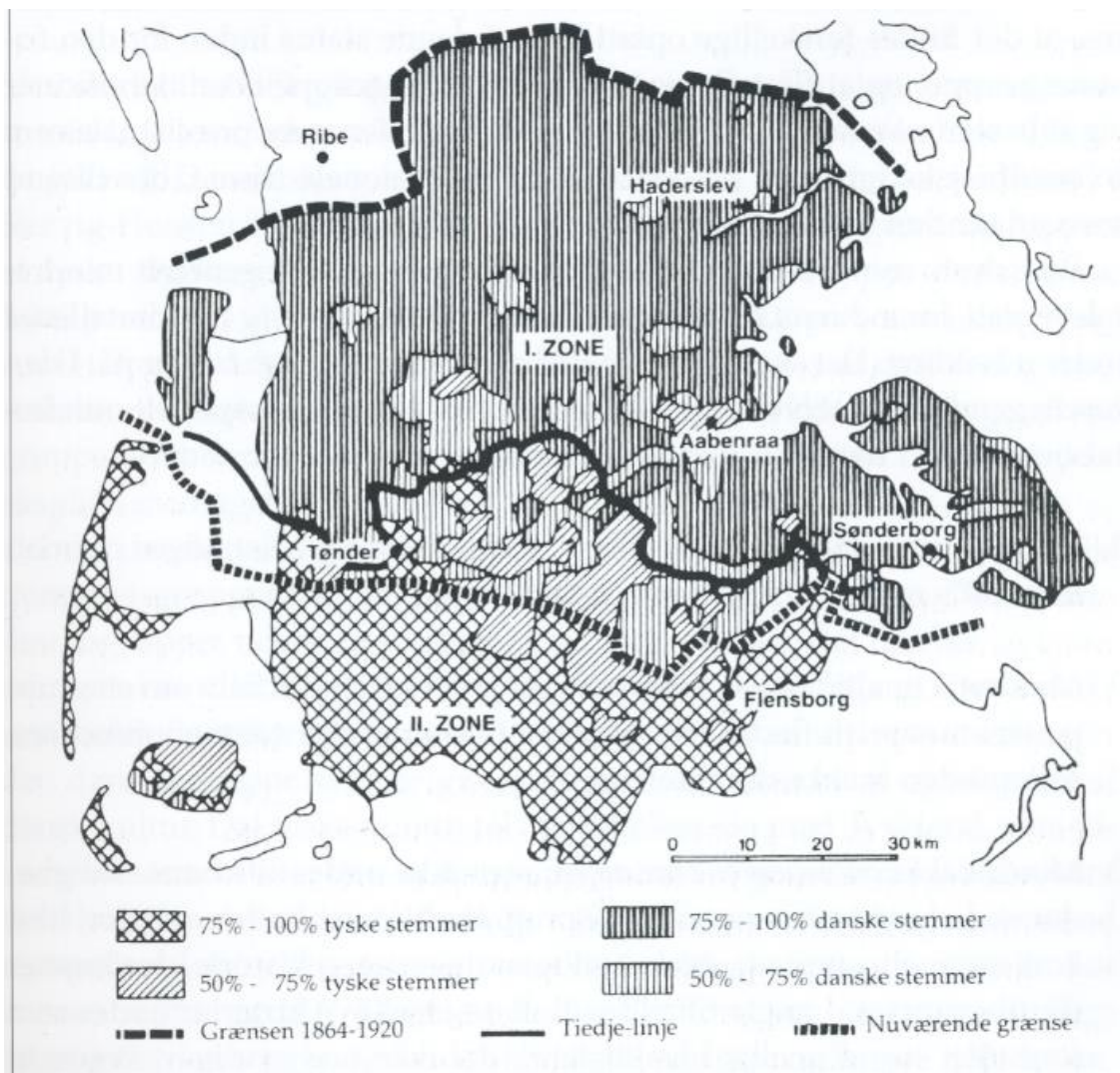
Indholdsfortegnelse:

Bilag 1. Afstemningsresultaterne for Folkeafstemningen 1920	5
Bilag 2. Oversigt over optagested og -år, interviewer og varighed	6
Bilag 3. Interviewguide	8
Bilag 4. Socialgruppe-inddelingen i de tidligere Odder- og Vinderup-undersøgelser.....	14
Bilag 5. Informantfordelingen i den første Odder-undersøgelse.....	15
Bilag 6. Udskriftskonventioner	16
Bilag 7. Oversigt over manifestationer af de undersøgte variable samt antal dialektvarianter	17
7.1 Odder	17
7.1.1 Mobil kvinde og bofaste kvinder.....	17
7.1.2 Mobil mand og bofaste mænd	17
7.2. Vinderup	18
7.2.1 Mobil kvinde og bofaste kvinder.....	18
7.2.2 Mobil mand og bofaste mænd	18
7.3 Tinglev.....	19
7.3.1 Mobil kvinde og bofast kvinde.....	19
7.3.2 Mobil mand og bofast mand.....	19
Bilag 8. Informanternes besvarelser til integrationsindekset	20
8.1 Odder	20
8.2 Vinderup	21
8.3 Tinglev.....	22
Bilag 9. Oversigt over informanternes integration, sociale mobilitet, jobfunktion, dialektprocenter.....	23
9.1 De mobile informanter	24
Bilag 10. Spørgsmål til Andersson & Thelanders integrationsindeks	25
Bilag 11. Sundgrens integrationsindeks i Monkas bearbejdelse.....	26
Bilag 12. Excerpter til de kvalitative analyser	27
12.1 Odder.....	27
12.1.1 Lone.....	27
Excerpt 1: Vi har eller min mor og far har et gartneri (1986).....	27
Excerpt 2: Hvis du nu skulle være hortonom hvor skulle du så hen og og læse det (1986)	27
Excerpt 3: Hvis mine forældre flyttede fra Odder (2008)	28
Excerpt 4: Flytte til Odder? (2008)	28
Excerpt 5: Men er København så blevet din by (2008)	29
Excerpt 6: Jeg savner at vide hvem folk er (2008)	30
Excerpt 7: Lidt i tvivl om hvor meget dialekt jeg faktisk har talt (2008)	30
Excerpt 8: Jeg siger æj (2008)	30
Excerpt 9: "Vægmaling" (2008)	31
12.1.2 Klaus.....	32
Excerpt 10: Hvordan havnede du her (2006)	32
Excerpt 11: Man kan ikke leve af den i dag (1986).....	32
Excerpt 12: Det er ikke fordi at man føler en trang til at komme tilbage til stedet (2006).....	33
Excerpt 13: Var det naturligt nok at du gik på Rathloussskolen (2006)	34
Excerpt 14: Jeg har da tænkt på at jeg gerne vil være læge (1986)	35
Excerpt 15: Hvordan var det at vokse op i Odder (2006).....	36

Excerpt 16: Der er også langt geografisk (2006)	37
Excerpt 17: Jeg lagde virkelig mærke til det når jeg kom hjem (2006)	37
Excerpt 18: Jeg tror at udtalen bliver en lille smule anderledes (2006)	38
Excerpt 19: Jeg havde lige sådan lidt rodløshed der i nogle år (2006)	39
12.1.3 De bofaste kvinder fra Odder	40
Excerpt 20: Er der mange der taget til København (2005)	40
Excerpt 21: Kan du huske om I nogensinde er blevet rettet i skolen (2005)	40
Excerpt 22: Jeg snakker vel garanteret jysk (2005)	41
Excerpt 23: Om fordomme om dialekter og Københavnstrup (2005)	41
Excerpt 24: Jeg ville få bank af min mormor hvis jeg sagde (2005)	42
11.1.4 De bofaste mænd fra Odder.....	42
Excerpt 25: Vi er ikke helt et udsted (2005).....	42
Excerpt 26: Talte du som de andre børn (1986)	43
Excerpt 27: Hvordan var det med sproget i din klasse (2005)	43
Excerpt 28: Døjer med noget dialekt (2005).....	43
Excerpt 29: Hvad er dit indtryk af de stemmer (2005)	44
Excerpt 30: Jeg synes en fynbo det er flot sprog (2005)	44
Excerpt 31: Tæt på at vi taler rigsdansk (2005)	45
12.2 Vinderup	45
12.2.1 Lisa	45
Excerpt 32: Så vil jeg på handelsskole (1978)	45
Excerpt 33: Uddannelsesvalg (2006)	46
Excerpt 34: Den eneste grund til at jeg flyttede det var (2006)	47
Excerpt 35: Men jeg synes jo bare at det var en helt anden verden inde i byen (2006)	47
Excerpt 36: Jeg vil ned hvor der er rigtig by (2006)	47
Excerpt 37: Alt er enormt småt (2006)	48
Excerpt 38: Prøv da lige at interessere jer for nogle andre ting (2006)	48
Excerpt 39: Jamen det var da en kæmpe omvæltning (2006)	48
Excerpt 40: Så slår jeg om så taler jeg jysk (2006).....	49
Excerpt 41: Når jeg tager telefonen og jeg kan høre det er min mor (2006)	49
Excerpt 42: Det er som om man forråder det man kommer fra (2006)	50
Excerpt 43: Jeg skulle i hvert fald tale jysk når jeg var i Jylland (2006)	50
12.2.2 Mads.....	51
Excerpt 44: Nå vil du på HF (1978).....	51
Excerpt 45: Hvordan var det at vokse op der (2006)	51
Excerpt 46: Så faldt valget på Odense (2006).....	52
Excerpt 47: Er de ved at udvikle en fynsk variant (2006)	53
Excerpt 48: Tror du man er kommet tættere på København (2006)	53
Excerpt 49: Jeg mumler for meget (2006)	54
Excerpt 50: Jeg vil sige mit sprog har ikke ændret sig meget (2006)	54
12.2.3 De bofaste kvinder fra Vinderup	55
Excerpt 51: Kunne du forestille dig at flytte et andet sted hen (2006)	55
Excerpt 52: jeg kan godt lide at gå i Vinderup (2006)	55
Excerpt 53: Det er sådan lige midt i det hele (2006)	55
Excerpt 54: Betyder København noget i jeres hverdag (2006)	56
Excerpt 55: Sidste år tog vi børnene med derover en par dage (2006)	56
Excerpt 56: det kan være der det er ti år siden vi har været der sidst (2006)	56
Excerpt 57: Der bliver kortere og kortere til København (2006)	56
Excerpt 58: Dialekten forsvinder med far (2006)	57
Excerpt 59: Børnene bruger ikke jysk (2006)	57
Excerpt 60: Vi har faktisk lært vore børn at snakke rigsdansk (2006).....	58
Excerpt 61: Dialekten som barriere (2006)	58
Excerpt 62: Måske er det godt nok for vores børn at de ligesom snakker rigsdansk (2006)	59
Excerpt 63: Jamen snak da ordentligt dansk (2006)	59
Excerpt 64: hvis jeg står ude i æ butik (2006).....	60
Excerpt 65: Så synes man det hele det lyder lidt forkert (2006)	60
Excerpt 66: Hold da fast hvor lyder det bare dumt (2006)	60
Excerpt 67: Da lavede hun totalt! om på hendes sprog altså simpelthen snakkede rigsdansk (2006)	61
Excerpt 68: Så er du ikke dig selv (2006).....	61

Excerpt 69: Sproget i interviewet (2006)	62
Excerpt 70: rigsdansk er det sådan som du snakker til mig nu (2006)	63
12.2.4 De bofaste mænd fra Vinderup.....	63
Excerpt 71: Så var jeg klar til at bare vende snuden hjem (2006)	63
Excerpt 72: Det er ligesom blevet lagt fast det er her vi bor (2006).....	64
Excerpt 73: Vi var nogle bonderøve (2006).....	64
Excerpt 74: har du nogen sinde tænkt på at flytte derfra (2006)	65
Excerpt 75: Tror du så I bliver boende (2006)	66
Excerpt 76: København er rigtig meget langt væk	66
Excerpt 77: kommer I så tit til København sådan (2006)	66
Excerpt 78: Københavnstrup 1 (2006)	67
Excerpt 79: Københavnstrup 2 (2006)	68
Excerpt 80: Københavnstrup 3 (2006)	68
Excerpt 81: Kender du nogen unge der taler meget jysk (2006)	68
Excerpt 82: De unges sprog (2006)	69
Excerpt 83: Jeg snakker jo ikke dialekt med min søn (2006)	69
Excerpt 84: Så snakker jeg heller ikke decideret jysk (2006).....	69
Excerpt 85: Jeg tænkte hvad foregår der her (2006).....	70
Excerpt 86: Så slår han fuldstændig over i virkelig jysk (2006).....	70
Excerpt 87: Når man er sådan ude til møder (2006)	71
Excerpt 88: Om at ændre sprog (2006)	71
Excerpt 89: for ikke at sidde ligesom en kylling.....	72
12.3 Tinglev	73
12.3.1 Eva	73
Excerpt 90: Når jeg siger for sjov så er det ikke sådan ha ha gøre grin (2009).....	73
Excerpt 91: Hvad skal du bruge den der ny sproglige studentereksamen til (1986).....	74
Excerpt 92: Det er en mærkelig lille by (2009)	74
Excerpt 93: Da var det ikke særligt sexet at sige man kom fra Tinglev vel (2009)	77
Excerpt 94: Måske jeg kunne have kommet ind i København (2009)	77
Excerpt 95: Når jeg er sammen med ham så slår jeg over (2009).....	77
12.3.2 Søren.....	78
Excerpt 96: Synes du der er behov for at du lærer rigsdansk (1986).....	78
Excerpt 97: Hvorfor tror du din bror sådan slår over til rigsdansk (1986)	78
Excerpt 98: Hvis jeg var blevet boende	79
Excerpt 99: Hvad har det betydet for dig at du har kunnet læse til ingeniør i Sønderborg (2010)	80
Excerpt 100: Jeg snakker dog ikke sådan her (1986)	81
Excerpt 101: Jamen det snakker jeg til daglig jo (1986)	81
Excerpt 102: Hvem snakker du sønderjysk med (1986)	81
Excerpt 103: Jamen dengang da snakkede jeg jo ren sønderjysk (2010).....	82
12.3.3 Pia.....	83
Excerpt 104: Jamen det har jo været et dejligt sted at vokse op (2010).....	83
Excerpt 105: Der er noget specielt med det Tinglev og det tyske og det danske (2010)	83
Excerpt 106: Hvordan var det at have kontakt til dem på den tyske skole (2010)	84
Excerpt 107: Kunne du tænke dig at bo der (2010)	85
Excerpt 108: Hvem snakker du mere sønderjysk med (1986).....	85
Excerpt 109: Hvad med dine børn eller jeres børn (2010).....	85
Excerpt 110: For mig ville det være helt unaturligt	86
Excerpt 111: Hvis man er sønderjyde så må man også snakke sønderjysk.....	86
12.3.4 Niels	87
Excerpt 112: Kunne du tænke dig at lære rigsdansk (1986)	87
Excerpt 113: Hvis der skal købes ind og sådan noget hvad så (2010)	87
Excerpt 114: Hvad nu hvis de havde sagt du skulle til København (2010)	88
Excerpt 115: Men du holder da fast ved sønderjysk (2010).....	89
Excerpt 116: Når du nu møder dine klassekammerater Niels snakker i så sønderjysk sammen (2010)	90

Bilag 1. Afstemningsresultaterne for Folkeafstemningen 1920

Kilde: Kühl 2002:23

Bilag 2. Oversigt over optagested og -år, interviewer og varighed

Informant, fødselsår	Gammelt interview (optagested og -år, interviewer og varighed)	Nyt interview (optagested og -år, interviewer og varighed)
Vinderup		
Lisa, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 6 minutter, 24 sekunder	Københavns Universitet Amager, 2006, Malene Monka, 2 timer, 23 sekunder
Mads, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 9 minutter	Optaget i eget hjem, 2006, Mads Stidsen, 1 time, 12 minutter og 47 sekunder
Ann, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 7 minutter, 7 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Malene Monka, 1 time, 38 minutter, 40 sekunder,
Mary, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 7 minutter, 10 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Malene Monka, 1 time 19 minutter 53 sekunder
Ilse, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 5 minutter 37 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Signe Wedel Schøning, 1 time, 4 minutter, 53 sekunder
Jim, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 7 minutter 20 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Signe Wedel Schøning, 1 time, 47 minutter, 57 sekunder
Bo, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 7 minutter, 20 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Malene Monka, 1 time 21 minutter og 44 sekunder,
Jens, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 8 minutter 22 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Signe Wedel Schøning, 1 time, 39 sekunder, 44 sekunder
Paul, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 7 minutter 59 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Malene Monka, 1 time, 10 minutter, 2 sekunder
René, 1964*	8. klasse på Vinderup Realskole, 1978, Kjeld Kristensen, 9 minutter 10 sekunder	Vinderup Stationskro, 2006, Malene Monka, 1 time 23 minutter, 46 sekunder.
Odder		
Lone, 1969	Odder Gymnasium, 1986, Magda Nyberg, 24 minutter 11 sekunder	Hendes arbejdsplads i København, 2008, Malene Monka, 1 time 38 minutter 46 sekunder,
Klaus, 1970	Parkvejens skole, 19??, Magda Nyberg, 17 minutter 30 sekunder	Optaget i eget hjem, 2006, Malene Monka, 1 time 39 minutter og 48 sekunder,
Tina, 1965	Optaget i eget hjem, 1987, 30 minutter 19 sekunder, Magda Nyberg,	Optaget i eget hjem, 2005, Malene Monka 1 time, 2 minutter, 40 sekunder
Julie, 1969	Optaget 1986, 18 minutter, 12	Hendes arbejdsplads i Århus,

	sekunder, Magda Nyberg, Parkvejens skole	2005, Malene Monka, 58 minutter, 29 sekunder
Heidi, 1971	Optaget 1987, 26 minutter 40 sekunder, Magda Nyberg, Parkvejens Skole	Optaget i eget hjem, 2005, Malene Monka 1 time, 42 minutter, 45 sekunder
Janus, 1972	Parkvejens skole 1987, 29 minutter, 3 sekunder, Magda Nyberg	Optaget i eget hjem, 2005, Signe Schøning, 1 time, 22 minutter, 38 sekunder
Allan, 1971	Parkvejens skole, 1986, 20 minutter, 33 sekunder	Optaget i eget hjem, 2005, Malene Monka, 2 timer, 1 minut, 34 sekunder
John, 1966,	Odder Gymnasium 1986, 23 minutter 7 sekunder	Optaget i eget hjem, 2005, Malene Monka, 1 time, 23 minutter, 51 sekunder
Hans, 1964	25 minutter og 55 sekunder, Magda Nyberg, Odder enkeltfagskursus 1986.	Optaget i eget hjem, 2005, Malene Monka, 1 time 4 minutter og 23 sekunder
Tinglev		
Eva, 1970*	9. klasse 1986, Tinglev Skole, Karen Margrethe Pedersen, 12 minutter, 4 sekunder	Optaget i eget hjem, 2009, Malene Monka, 1 time, 27 minutter, 14 sekunder
Søren, 1970*	9. klasse 1986, Tinglev Skole, Karen Margrethe Pedersen, 23 minutter, 9 sekunder	Hans arbejdsplads i Sønderborg, Karen Margrethe Pedersen, 1 time, 13 minutter, 44 sekunder, optager 2010
Pia, 1970*	9. klasse 1986, Tinglev Skole, Karen Margrethe Pedersen, 17 minutter 20 sekunder	Optaget i eget hjem, 2010, Karen Margrethe Pedersen, 1 time, 39 minutter, 17 sekunder
Niels, 1970*	9. klasse 1986, Tinglev Skole, Karen Margrethe Pedersen, 19 minutter, 9 sekunder + 4 minutter, 38 sekunder	Optaget i eget hjem, 2010, Karen Margrethe Pedersen, 1 time, 49 minutter, 49 sekunder

* De optagelser, der indgår i afhandlingen, er kun en del af de optagelser, der foreligger med informanten, se kap. 4.2.

Bilag 3. Interviewguide

Forberedelse til interview

Inden man tager ud for at optage en informant, skal man lytte den gamle optagelse af vedkommende igennem, for at få et indtryk af, hvordan man bedst genskaber situationen (så vidt det nu er muligt).

Ved gennemlytningen af interviewet er det godt at være opmærksom på følgende: Hvilke emner interesserer informanten? Kan de bruges som basis for det interview, man skal lave med dem?

Interviewspørgsmål

Den gennemgående tråd i interviewoplægget er *”fra vugge til grav”*. På den måde får man både talt om informantens barndom, opvækst og opdragelse, samt hvad der optager informanten lige nu, og hvilke forestillinger vedkommende har om fremtiden. Denne model er imidlertid ikke en model som skal følges slavisk. Man kan altså i princippet godt tale om fremtiden, før man taler om barndommen.

De nedenstående forslag til spørgsmål er ikke opdelt skarpt efter denne linje og skal betragtes som inspiration.

Minimale demografiske oplysninger

Spørgsmålene i denne kategori er blevet formuleret i et mere formelt sprog og skrevet ind i et formelt udseende skema. Intentionen er at øge chancerne for at få en mere formel sekvens med hjem, sådan at vi kan sammenligne informantens formelle og uformelle sprog. Her sigter vi altså til en mere institutionel samtalsituation med samtalestrukturen spørgsmål-(kort)svar. Informanten må meget gerne se skemaet (som ark eller på computeren), netop for at illudere det formelle.

Når skemaet er udfyldt lægger intervieweren skemaet væk og læner sig eventuelt tilbage i stolen for at signalere et skift i samtalsituationen. Det vil være naturligt at spørge uddybende til de personlige informationer, man lige har fået. Det kunne være nogle af spørgsmålene herunder:

Uddybende spørgsmål:

1. Hvor længe har I været gift?
2. Hvordan mødte I hinanden
3. Har I børn?
 - 11.a. Hvor mange, hvor gamle er de, hvad laver de, hvor bor de...
 - 11.b. Har du børnebørn?
12. Er du glad for dit arbejde? Fortæl lidt mere om dit arbejde
13. Hvad er dine fritidsinteresser?
14. ...

I projektet ligger der krav til emner, som vi helst som et minimum skal få informanten til at tale om. Det drejer sig om *forandringer i socialiseringspraksis, urbanisering, internationalisering*.

Oplysninger om socialisering

1. Hvordan var det at vokse op der/her?
2. Hvordan var din skoletid?
3. Hvordan blev du opdraget, gjorde du som dine søskende, så du op til dem?
4. Kan du huske en gang, du har fået skæld ud?
5. Hvordan blev dine venner opdraget?
6. Vil du selv opdrage/opdrager du dine egne børn på samme måde?
7. Hvordan er dit forhold til dine forældre i dag?
8. Tror du, der er forskel på at være barn/ung dengang og i dag?
9. ...

Oplysninger om lokale og regionale forhold

1. Hvordan har udviklingen været byen
2. Har der været flere butikker (hvilke?)
3. Hvilken by tager I til?
4. Hvad bruger I den til (fx Tager I til Århus festuge, Herning teaterfestival)
5. Hvilke tilbud har de der, som I ikke har her? (uddannelsesmæssigt, kulturelt...)
6. Hvor tager man hen for at studere/Hvor tager man hen, hvis man vil have en uddannelse som dit barnebarns?
7. Flytter folk så tilbage, når de har taget uddannelsen et andet sted?
8. Hvordan er forholdet til Jylland/København?
9. Hvordan vil du beskrive dit lokalområde?
10. Hvad er det for nogle mennesker, der bor her i området? Er der mange tilflyttere/fremmede?
11. Er der meget kriminalitet?
12. Kan man godt bevæge sig ud efter mørkets frembrud her?

Lokal vs. global orientering

1. Hvor og hvordan ville du helst bo, hvis du selv kunne bestemme?
2. Hvor bor dine venner/familie, hvor tit besøger du dem?
3. Hvor køber du ind, går i biografen, i svømmehal, på restaurant, osv.?
4. Har du langt til arbejde eller arbejder du i nærheden?
5. Er du medlem af nogen lokale foreninger? Skoleråd, andels- eller (grund) ejerforeningen, kulturelle foreninger (evt. partier, men ofte vil den slags vel komme frem i diskussionen af sprængfarlige emner).
6. Hvor siger du, du kommer fra, når du præsenterer dig andre?
7. Er du flyttet flere gange, hvis ja, hvorfor og hvor har du boet? Hvis nej, har du aldrig følt dig fristet til at flytte?/Hvordan ville du have det med at skulle flytte?
8. Er du medlem af nogle støtteforeninger som fx Amnesty, Red Barnet, Greenpeace?
9. Hvad synes du om den effekt globaliseringen har herhjemme, f.eks. flytningen af bestemte typer arbejdspladser fra Danmark til udlandet? Er det et trist tab/en nødvendig udvikling i markedet til gavn for både os og dem?
10. Rejser du meget? Hvorhen og hvordan rejser du? Er det daseferie, shoppingture, kulturelle storbyferier...
11. Rejser du i forbindelse med dit arbejde? Hvis ja, hvorhen, hvor ofte...

Mere overordnet syn på verden:

1. Hvad synes du om udviklingen (i samfundet/verden)?
2. Oplever du en opdeling

3. Synes du det er en positiv udvikling?
4. Gør du noget for at få indflydelse på sagerne?

Ud over at tale om socialisering, urbanisering og internationalisering kan man spørge til følgende emner:

Fremtidsdrømme:

1. Tror du, du vil fortsætte i det samme job resten af dit arbejdsliv?
2. Hvad kunne du ellers tænke dig at lave, hvis du ikke var (job)?
3. Hvad med din familie, hvordan forestiller du dig den ser ud?
4. Hvis du har børn: Har du særlige ønsker for dine børn?
 - a. Er der noget, du frygter på deres vegne?
 - b. Er der ændringer i samfundet, du frygter, vil have konsekvenser for dem?
5. Hvis du ikke har børn: Vil du gerne have børn? Hvis ikke, hvorfor?
6. Har du gjort dig nogen forestillinger om et liv som gammel?

Emner som Projekt Bysoc. mente førte til uformel stil

1. Dramatiske episoder
 - a. Personlige: skilsmisse, ulykker, første barn, nabokrige...
 - b. "Globale": terror, efterløn
2. Kærlighed/kærester/sex – strejfes under spørgsmål om personlige forhold, men man kan selvfølgelig spørge mere til det i løbet af samtalen.
3. Familie-/personlige problemer – jf. forslag til diskussion af opdragelse.
4. Sladder – kræver vel et vist kendskab til lokalområdet, men kan selvfølgelig også handle om "de kendte".
5. Socialisation – ud over opdragelse og skoletid kan man måske spørge til opfattelsen af statens indblanding i den enkeltes liv.

Desuden

Bør man sørge for at følge med i dagspressen, høre radioavis hver morgen inden feltarbejde, især vejrudsigten, skimme avisernes forsider og forsøge at få fat i det seneste nummer af den husstandsomdelte lokalavis.

Sprogholdningsdelen

Afspilning af tre ekstreme sprogprøver...

Spørgsmål

1. Kan du huske om dine lærere talte på samme måde som dig?
2. Talte du og dine klassekammerater ens? Hvis ikke var det noget, I talte om? Kan du fortælle om en episode?
3. Er du nogensinde blevet drillet/gjort nar ad pga. den måde, du taler på? Kan du fortælle om en episode?
4. Har du selv været med til at drille/gøre nar ad nogen pga. deres sprog?
5. Er du nogensinde blevet rettet af dine lærere, fordi de mente, du skulle tale anderledes?
6. Blev dine klassekammerater rettet?
- 6.a. Hvis ja, hvordan blev det gjort, synes du, det var/er i orden?
- 6.b. Og hvorfor tror du, de gjorde det?
7. Taler du anderledes, når du er på arbejde, end når du er hjemme?
8. Er der nogen på dit arbejde, der kommenterer, hvordan du taler?
9. Har I en sprogpolitik på arbejdet?
10. Har I en ”sprogpolitik” hjemme?
11. Retter du dine børns udtale? Eller... Hvis du får børn, vil du så rette deres udtale?
12. Lægger du nogle gange mærke til, hvordan de taler i fjernsynet? Hvad synes du om det?
13. Er der ord, som I siger anderledes her?
14. Taler du på den samme måde til alle mennesker? Hvis nej, giv eksempler.
15. Hvordan talte de ”hårde drenge”/”smarte piger” i din barndom?

Til dem der er flyttet fra deres hjemegn

1. Taler du anderledes, når du taler med dine forældre/din familie, end du gør til dagligt? Hvis ja, er det noget andre lægger mærke til, og er det noget, der sker bevidst fra din side?
2. Kommenterer din familie dit sprog? Synes de, du taler anderledes, end du gjorde, da du var yngre? Hvis ja, driller de dig med dit sprog? Driller du dem med deres sprog?

Bilag 4. Socialgruppe-inddelingen i de tidligere Odder- og Vinderup-undersøgelser

4.1 Odder

I: Folk med højere uddannelse, højere funktionærer, lærere, selvstændige med større virksomheder.

II: Folk med mellemlang uddannelse, lavere funktionærer, selvstændige med mindre virksomheder.

III: Landbrugere.

IV: Faglærte og ufaglærte arbejdere, håndværkere uden selvstændig virksomhed.

(Nielsen & Nyberg 1992:52)

4.2 Vinderup

I: Selvstændige erhvervsdrivende i byerhverv med mindst 21 underordnede, selvstændige med akademisk uddannelse, godsejere, funktionærer i topstillinger, funktionærer med akademisk uddannelse, funktionærer med mere end 51 underordnede.

II: Selvstændige erhvervsdrivende i byerhverv med 6-20 underordnede, gårdejere med større gårde, funktionærer med 10-50 underordnede, funktionærer med længerevarende teoretisk uddannelse.

III: Selvstændige erhvervsdrivende i byerhverv med 0-5 underordnede, alle gårdejere der ikke er placeret i II, funktionærer med mellemskole- eller realeksamen der ikke udfører rutinearbejde, funktionærer med 1-10 underordnede.

IV: husmænd, funktionærer med rutinearbejde, faglærte arbejdere.

V: Ikke-faglærte arbejdere og tillærte.

(Kristensen 1977:106)

Bilag 5. Informantfordelingen i den første Odder-undersøgelse

køn	M				K			
bopæl	By		Land		By		Land	
soc.gr.	I	II	III	IV	I	II	III	IV
(ald.gr.)								
1								
(1970-76)	1	3		3		2		3
2								
(1966-69)	3	2				3		
3								
(1947-65)	1				1	2	1	3
4								
(1927-46)		2		1	1			
5								
(1906-26)		2		1		1	6	

(Nielsen & Nyberg 1992:52)

Bilag 6. Udskriftskonventioner

Transskriberingen af Odder- og Vinderup-materialet er foretaget af Sprogforandringscentrets studentermedhjælpere, der har fulgt centrets konventioner, se:

(http://dgcss.hum.ku.dk/aarsberetninger/rapporter/Transcribermanual_2009.pdf/)

kort pause

<> overlap

- selvafbrydelse

: lyden er forlænget

hh hørbart åndedrag

ha latter

[...] kommentarer til samtalen eller anonymisering af navne

For Tinglev-interviewene gælder, at de er transskriberet uden angivelser af pause, overlap og hørbart åndedrag. De kvantitative analyser af enkelttræk og de kvalitative analyser af udsagn om sprog og sted kræver ikke den elaborerede og tidskrævende udskriftskonvention.

Bilag 7. Oversigt over manifestationer af de undersøgte variable samt antal dialektvarianter

Neden for er en oversigt over, hvor mange gange den enkelte variabel forekommer i de interview, jeg har opmærket, samt hvor mange af disse der er henholdsvis regionale eller dialektale manifestationer.

7.1 Odder

Symbolforklaring:

* Resultaterne er hentet fra Nielsen & Nyberg 1992:188-189.

- = Færre end fem forekomster af den undersøgte variable.

**Klaus indgår ikke i Nielsen og Nybergs undersøgelse, dvs. der er tale om mine optællinger af interviewet fra både 1986 og 2006.

7.1.1 Mobil kvinde og bofaste kvinder

Informant/år	BLØDT d	OR	-ET	-ET i meget	-EDE	DEN/DET	SÅDAN	OGSÅ
Lone 1986*	8	100	67	0	0	21	7	0
Lone 2008	32/2	32/28	32/16	24/0	23/4	32/1	32/1	32/0
Julie 1986*	5	-	68	100	75	-	95	67
Julie 2005	32/3	32/29	32/28	18/15	30/10	25/1	32/3	30/4
Heidi 1987*	0	100	82	70	27	24	79	24
Heidi 2005	32/1	32/9	32/20	32/21	32/16	32/2	32/3	32/6
Tina 1987*	5	100	84	75	20	46	31	14
Tina 2005	32/1	19/16	32/25	17/8	8/5	22/1	32/1	28/3

7.1.2 Mobil mand og bofaste mænd

Informant/år	BLØDT d	OR	-ET	-ET i meget	-EDE	DEN/DET	SÅDAN	OGSÅ
Klaus 1986**	32/4	6/6	32/25	6/3	8/2	18/4	23/18	10/0
Klaus 2006	32/2	32/29	32/1	32/0	32/0	32/0	32/0	32/1
Janus 1987*	6	100	75	80	100	83	90	63
Janus 2005	32/5	32/32	32/28	32/32	5/5	32/5	32/22	31/9
Allan 1986*	18	-	88	-	100	67	-	44
Allan 2005	32/13	32/29	32/25	32/27	30/19	32/4	31/12	31/8
John 1986*	21	100	80	100	64	47	93	0
John 2005	32/0	25/24	32/27	32/32	32/15	32/6	31/30	31/0
Hans 1986*	12	-	80	27	37	80	37	11
Hans 2005	32/4	31/28	32/22	32/3	14/9	32/12	32/0	32/0

7.2. Vinderup

Symbolforklaring

- = færre end fem forekomster (jf. Kristensen 1980:83).

* Resultaterne hentet fra Kristensen 1980:84-85.

** Resultaterne er udarbejdet af Signe Wedel Schøning og indgår i Schøning & Pedersen 2007a og 2007b. Mindre uoverensstemmelser mellem resultaterne i nærværende afhandling og artiklerne skyldes, at interviewene er blevet korrekturlyttet i mellemtiden.

7.2.1 Mobil kvinde og bofaste kvinder

Informant/ år	V-STØD	IKKE	KLUSIL	EE	OO	ARTIKEL	JEG
Lisa 1978*	-	0	0	-	0	-	0
Lisa 2006**	0	0	0	0	0	0	0
Ann 1978*	94	100	82	36	40	100	89
Ann 2006**	31	91	0	9	0	16	76
Mary 1978*	100	100	70	83	58	100	100
Mary 2006**	50	100	0	16	0	91	86
Ilse 1978*	27	100	0	0	0	100	33
Ilse 2006	24	100	0	47	9	45	100

7.2.2 Mobil mand og bofaste mænd

Informant/år	V-STØD	IKKE	KLUSIL	EE	OO	ARTIKEL	JEG
Mads 1978	0	0	0	0	0	0	0
Mads 2006	0	0	0	0	0	0	0
Jim 1978*	67	100	33	86	72	100	95
Jim 2006**	59	100	28	81	69	72	94
Bo 1978*	43	100	40	50	50	83	100
Bo 2006**	22	100	0	3	6	61	94
Jens 1978*	6	89	-	0	0	93	0
Jens 2006	0	95	0	8	0	94	44
Paul 1978*	0	0	0	0	0	0	0
Paul 2006**	0	0	0	0	0	3	0
René 1978*	9	0	0	0	0	0	0
René 2006	0	0	0	0	0	0	0

7.3 Tinglev

Jeg har lavet de kvantitative resultater for både de gamle og nye Tinglev-optagelser

7.3.1 Mobil kvinde og bofast kvinde

Informant/ år	EE	OO	B til F	G til CH	ARTIKEL	JEG	IKKE
Eva 1986	31/2	19/0	6/0	15/0	21/0	32/0	32/0
Eva 2009	32/0	32/0	12/0	32/0	32/0	32/0	32/0
Pia 1986	21/1	16/2	-	6/0	10/0	32/0	27/0
Pia 2010	32/2	32/0	18/0	32/4	32/1	32/13	32/0

7.3.2 Mobil mand og bofast mand

Informant/ år	EE	OO	B til F	G til CH	ARTIKEL	JEG	IKKE
Søren 1986	21/18	28/26	7/2	6/4	24/23	32/0	32/0
Søren 2010	32/0	32/0	11/0	32/0	32/0	32/0	32/0
Niels 1986	29/28	26/24	5/5	16/11	29/29	32/32	30/30
Niels 2010	32/28	32/32	20/20	29/28	32/32	32/32	32/32

Bilag 8. Informanternes besvarelser til integrationsindekset

8.1 Odder

Informant	Lone	Klaus	Tina	Julie	Heidi	Janus	Allan	John	Hans
1. Ægtefælles fødsels- og opvækststed	-	0	2	1	2	-	1	0	0
2. Forældres fødsels- og opvækststed	0	0	1,5	0,5	1	2	1,5	2	1
3. Svigerforældres fødsels- og opvækststed	-	0	1,5	0	2	-	0,5	1	0
4. Søkende opvokset samme sted som informanten, som vedkommende ser mindst én gang om måneden	0,5	0,5	2	2	2	0,5	2	2	0,5
5. Ægtefælles søskende, samme som pkt. 4	-	-	2	-	2	-	2	1	0,5
6. Børn	0	1	1	1	1	1	0	2	2
7. Af de seks nærmeste kollegaer er så mange indfødte (dvs. fra kommunen).	0	0	0	1	1	-	2	0	0
8. Venner: Hvor mange af de nærmeste venner er indfødte (dvs. fra kommunen).	0	0	2	0	2	2	2	2	1
9. Aktiv i lokale foreninger, organiserede eller uorganiserede	0	0	0	1	0	2	1	2	2
10. Tilbøjelighed til at flytte: Kunne informanten tænke sig at flytte fra hjemkommunen?	0	1	1	1	2	1	2	1	1
11. Tilhørsforhold: Føler informanten sig hjemme	1	1	1	2	2	1	2	2	2
12. Ligger Informantens arbejdsplads uden for kommunen eller fører arbejdet informanten uden for kommunen? (mindst 2-3 gange om måneden)	0	0	0	2	2	-	1	0	0
Antal point ud af 200 mulige	19	30	116	109	158	136	155	125	83

8.2 Vinderup

Informant	Lisa	Mads	An n	Mary	Ilse	Jim	Bo	Jens	Paul	René
1. Ægtefælles fødsels- og opvækststed	- ¹	0	2	2	2	0 ²	2	2	2	0
2. Forældres fødsels- og opvækststed	0	0	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1,5	1
3. Ægtefælles forældres fødsels- og opvækststed	-	0	2	1,5	1,5	0	1	1	1	0
4. Søskende opvokset samme sted som informanten, som vedkommende ser mindst én gang om måneden.	0,5	0,5	2	2	2	2	0,5	0,5	1,5	2
5. Ægtefælles søskende, samme som pkt. 4	-	0,5	2	2	2	0,5	2	0,5	2	0,5
6. Børn	1	1	2	1	1	0	1	0	1	1
7. Af de seks nærmeste kollegaer er så mange indfødte (1	2	0	0	0	0	0	2	1	0
8. Venner: Hvor mange af de nærmeste venner er indfødte (dvs. fra kommunen).	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0
9. Aktiv i lokale foreninger, organiserede eller uorganiserede	0	2	2	0	2	2	2	0	2	2
10. Tilbøjelighed til at flytte: Kunne informanten tænke sig at flytte fra hjemkommunen?	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2
11. Tilhørsforhold: Føler informanten sig hjemme.	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2
12. Ligger Informantens arbejdsplads uden for kommunen eller fører arbejdet informanten uden for kommunen?	2	1	0	2	2	2	0	0	0	0
Antal point ud af 200 mulige	94	92	158	150	167	108	125	100	133	88

¹ Der er gået mere end 15 % af Lisas samlede levetid, siden hun blev skilt, derfor er oplysninger om hendes mand ikke talt med i hendes integrationsindeks (jf. Sundgren 2002:90)

² Der er gået mindre end 15 % af Jims levetid, siden han blev skilt, derfor er oplysninger om hans kones talt med i hans integrationsindeks (ibid.).

8.3 Tinglev

Informant	Eva	Søren	Pia	Niels
1. Ægtefælles fødsels- og opvækststed	-	2	2	-
2. Forældres fødsels- og opvækststed	0,5	2	1	1,5
3. Ægtefælles forældres fødsels- og opvækststed	-	1	1,5	-
4. Søkende opvokset samme sted som informanten, som vedkommende ser mindst én gang om måneden.	0	2	0,5	2
5. Ægtefælles søskende, samme som pkt. 4	-	0	2	-
6. Børn	-	2	2	-
7. Af de seks nærmeste kollegaer er så mange indfødte (dvs. fra kommunen).	0	1	2	2
8. Venner: Hvor mange af de nærmeste venner er indfødte (dvs. fra kommunen).	0	2	2	2
9. Aktiv i lokale foreninger, organiserede eller uorganiserede	0	2	2	2
10. Tilbøjelighed til at flytte: Kunne informanten tænke sig at flytte fra hjemkommunen?	0	2	2	2
11. Tilhørsforhold: Føler informanten sig hjemme	1	2	2	2
12. Ligger Informantens arbejdsplads uden for kommunen eller fører arbejdet informanten uden for kommunen? (mindst 2-3 gange om måneden)	0	2	2	2
Antal point ud af 200 mulige	19	150	175	194

Bilag 9: Oversigt over informanternes integration, sociale mobilitet, jobfunktion, dialektprocenter

Sted	Odder				Vinderup				Tinglev								
Informant	Tina	Julie	Heidi	Janus	Allan	John	Hans	Ann	Mary	Ilse	Jim	Bo	Jens	Paul	René	Pia	Niels
Integration	116	109	158	136	155	125	83	158	150	167	108	125	100	133	88	175	194
Mobilitet: Fars job/ Mors job => Infor- mantens job = stabil/ Opad- gående mobilitet	Tøm- rer/ Kon- toran- sat => gra- fiker = stabil	Han- dels- rejs- ende/i bank => kontor = stabil	Mø- belsæl- ger/ bog- holder => pæd. = opad	Jord- og beton- arb. => mask.- arb.= stabil	Mask.- arb./ husmor = Mask.- arb. = stabil	Chauf- før/ bank- ansat => ship- ping = mobil	Lærer/ syge- plejer- ske => pæd. over- byg. = stabil	Land- mand/ medhj. hustru => soso-ass = stabil	Sav- skærer/ dag- pleje- mor => kommis = stabil	Grus- grav/ husmor => kommis = stabil	Pos/ husmor => ufag- lært = stabil	Tøm- rer/ husmor => tøm- rer = stabil	Spec.- arb./ syerske => ufag- lært = stabil	Chaufør/ kontor => bogholder = stabil	Land- mand/ Manu- faktur-- handler => journalist = opad	Selv- stæn- dige, egen butik => frisør = stabil	Land- mand/ medhj. hustru => Land- mand = stabil
Job- funktion*	B	+	B	-	-	B	B	B	B	B	-	-	-	B	+	B	-
Dialekt- procent gl. inter- view	46,9	68,3	50,8	74,6	63,4**	63,1	35,5**	77,3	87,3	37,1	79	66,6	33,3**	0	1,3	2,7	93,4
Dialekt- procent nyt interview	41,6	41,3	30,5	64,8	54,3	55,3	35,1	31,9	49	46,4	71,8	40,9	34,4	1,7	0	9	97,9
Procent- point forskæl gl.- ny opt.	-5,3	-27	-20,3	-9,8	-9,1	-7,8	-0,4	-45,4	-48,3	+9,3	-7,2	-25,7	+0,9	+1,7	-1,3	+6,3	+4,5
Skolegang de første syv år: land (L)/by (B)	L	L	B	B	L	B	B	L	L	L	L	L	B	B	B	B	B

* Jobfunktion: + = sprogproucerende, fx journalist og sekretærer

- = producerer ikke sprog, fx murere og fabriksarbejdere

B = blandet, fx social- og sundhedsassistenter, butiksmedarbejdere og værkførere (Sundgren 2002:260).

** Pga. for få forekomster i det gamle interview er det ikke alle trækvariable, der indgår i den samlede dialektprocent (se kap. 7).

For de mobile informanter, se næste side.

9.1 De mobile informanter

Sted	Odder		Vinderup		Tinglev	
Informant	Lone	Klaus	Lisa	Mads	Eva	Søren
Integration	19	30	94	92	31	150
Mobilitet: Fars job/mors job	Gartneri- ejere => akademiker	Landmand/ medhj. hustru => akademiker	Landmand/ medhj. hustru => sygeplejerske	Landmand og tømrer/medhj. hustru => HA'er (3 år) HD'er (2 år overbygn.)	Lærere => akademiker = opadgående	Landmand / medhj. hustru => ingeniør
Job- funktion	B	B	B	B	+	B
Dialekt- procent gl. interview	25,4	46,6	0	0	0,9	55,7
Dialekt- procent nyt interview	19,6	12,9	0	0	0	0
Procent- point forsk. gl.- ny opt.	-5,8	-33,5	0	0	-0,9	-55,7
Skolegang de første syv år	B	B	B	B	B	B

Bilag 10. Spørgsmål til Andersson & Thelanders integrationsindeks

1. *If the person married a person born and raised in the new community*, he or she will get a high score on the integration factor.
2. *If the migrants has children raised in the new community* it will add to the integration factor; more id the children are still living in the community, less if they have moved out.
3. *Work*. Full-time work will add more than part-time work.
4. *Husband's/wife's work*. Full-time work will add more than part-time work.
5. *Social intercourse in the community*. A densely and heterogenous social network will add more than a limited and homogenous one. Five variables are included:
 - a. Membership in organizations
 - b. Social intercourse with workmates
 - c. Social intercourse with neighbors
 - d. Social intercourse with relatives of husband/wife raised in the community
 - e. Other acquaintances related to the new community
6. *Willingness to move*. A person most unwilling to migrate from the new community will score higher than a person willing to move.

(Andersson & Thelander 1994:83)

Bilag 11. Sundgrens integrationsindeks i Monkas bearbejdelse

Oplysninger		Kommune	Landsdel	Uden for landsdelen
1. Ægtefælles fødsels- og opvækststed		2	1	0
2. Forældres fødsels- og opvækststed	Forælder 1	2	1	0
	Forældre 2	2	1	0 summen divideres med 2
3. Ægtefælles forældres fødsels- og opvækststed	Forælder 1	2	1	0
	Forældre 2	2	1	0 summen divideres med 2
4. Søsken opvokset samme sted som informanten, som vedkommende ser mindst én gang om måneden, som nu bor i (hvis flere, vælg den med højeste point)		2	1,5	0,5
5. Ægtefælles søskende, samme som pkt. 4		2	1,5	0,5
6. Børn		2	1	0
		Flere end 2	1-2	0
7. Af de seks nærmeste kollegaer er så mange indfødte (dvs. fra kommunen). NB: Nærmeste kollegaer er ansatte på samme arbejdsplads eller faste samarbejdspartnere, som informanten træffer hver eller næsten hver dag. Der er <i>ikke</i> tale om kunder eller klienter (hvis færre end seks ansatte, så gradueres pointene)		2	1	0
		3-6	1-2	0
8. Venner: Hvor mange af de nærmeste venner er indfødte (dvs. fra kommunen). NB: Nærmeste venner er personer, informanten kender godt og i sin fritid enten taler med eller ser mindst en gang om måneden. Eller som vedkommende tilbringer ferier med, det kan samtidigt være kollegaer, men ikke slægtninge		2	1	0
		3 eller flere	1-2	0
9. Aktiv i lokale foreninger, organiserede eller uorganiserede (Foreninger kan være alle former for idrætslige, religiøse, politiske og velgørende aktiviteter, der er regelmæssige, det kan også være faglig aktiv. Med lokal menes også lokalafdeling af nationale aktiviteter. Aktiv betyder nogenlunde regelmæssig deltagelse)		2	1	0
		3 eller flere	1-2	0
10. Tilbøjelighed til at flytte: Kunne informanten tænke sig at flytte fra hjemkommunen?		2	1	0
		Absolut ikke	Ja, måske	Ja, meget gerne
11. Tilhørsforhold				
Informanten synes hele byen føles som "hjemme" og hans/hendes by				2
Informanten føler sig ganske godt hjemme i byen				1
Informanten føler sig overhovedet ikke "hjemme" i byen				0
12. Ligger Informantens arbejdsplads uden for kommunen eller fører arbejdet informanten uden for kommunen? (mindst 2-3 gange om måneden)	Ja Ja (2-3 gange pr. måned) Nej			0 1 2

Bemærk, den eneste forskel mellem dette og Sundgrens integrationsindeks er, hvilke geografiske inddelinger der er pointgivende. Hos Sundgren udløses der forskellige point afhængig af om svaret er: by, kommune eller uden for kommunen. I nærværende studie udløses der forskellige point afhængig af om svaret er: inden for kommunen, inden for landsdelen eller uden for landsdelen.

Bilag 12. Excerpter til de kvalitative analyser

12.1 Odder

12.1.1 Lone

Excerpt 1: Vi har eller min mor og far har et gartneri (1986)

XMN: hh hvordan er det så er dine forældre udearbejdende begge to

Lone: øh # vi ha:r eller min far og mor har et gartneri

XMN: nå nå

Excerpt 2: Hvis du nu skulle være hortonom hvor skulle du så hen og og læse det (1986)

Lone: eller # nej det er nok sådan altså jeg vil nok godt gerne studere lidt videre eller læse noget mere <XMN: ja> ja og sådan noget men hh # øh jeg havde tænkt noget altså nu nu er det sådan forskellige ting jeg havde tænkt på enten så noget som astronom eller hortonom eller sådan noget
XMN: nå

Lone: øh # altså jeg har altid godt kunne lide sådan noget med astronomi og sådan noget

XMN: javel

XMN: mm

Lone: så # det var måske en mulighed og det er også derfor jeg kan også godt lide fysik og sådan noget

XMN: ja: det kan jeg nok tænke

Lone: så:

XMN: ja

Lone: og det synes jeg egentlig det er udmærket

XMN: ja

Lone: mm # det afhænger også lidt af # det kan jo selvfølgelig være man får nogle andre øh ideer! senere

XMN: ja ja: <Lone: til> det kan man jo ikke <Lone: at vælge> udelukke hh hvis du nu skulle være hortonom hvor skulle du så hen og og læse det

Lone: øh på landbrugshøjskolen

XMN: ja

Lone: det er jo det eneste sted så <XMN: ja> at læse det

XMN: er det nemt at komme ind til det #

Lone: øh # nej ikke sådan øh f- ikke lige til i hvert fald fordi at øh # der går # femog- der kan komme femtogtyve ind o:g # jeg tror det e:r ja hvad hedder det # gennemsnitskarakteren den skal være ret høj

XMN: nå

Lone: for at man kan komme ind hh men øh jeg ved ikke rigtig hvor mange der egentlig søger det nu for tiden

XMN: nej

Lone: det er ikke sikkert den er så # xxx <nej den står overrendt> nej

XMN: nej

XMN: # ja men hvad så hvis det hvis du slår dig på astronomi kan du kan du det herude på på
 øh Aarhus Universitet # er der en afdeling for det
 Lone: det tør jeg ikke sige fordi at <XMN: nej> det er nok mest øh # det er nok hortonom jeg
 har tænkt mest over så <XMN: javel>
 XMN: så så du har mest
 Lone: ja <XMN: interesseret dig>
 XMN: for hvilken muligheder der var der <Lone: ja> ja # ja ja: men øh jeg vil øh
 Lone: jeg jo vil nok tro at man kan komme til det i Århus ellers! så bliver det jo altså København
 man skal til for at <XMN: ja>

Excerpt 3: Hvis mine forældre flyttede fra Odder (2008)

XMM: nej nej <Lone: det gjorde jeg ikke> # så hvis du # hvis du skulle sige et sted hvor du
 følte dig mest hjemme ville det så være Odder i dag # altså ikke Esbjerg så <Lone: nej> men #
 og heller ikke helt [bopæl 2008] # vi- vil du hh øh # eller <Lone: nå:>
 Lone: nå jamen det ved jeg ikke det ved jeg ikke nå men jeg føler mig vel hjemme her det altså i
 <XMM: ja> [bopæl 2008] altså # det er ikke sådan på den måde øh <XMM: nej> men men #
 det ved jeg ikke #
 XMM: med det mentale og hvor man synes man måske passer # bedst ind eller #
 Lone: ej men # altså jeg tror altså det det ved jeg ikke rigtig fordi jeg synes det er lidt svært at
 sige ikke fordi # hh jamen det tror jeg det er noget at gøre med om # ja hvad har det noget med
 at gøre # det ved jeg altså ikke # det kan jeg ikke det kan jeg ikke svare på det der det synes jeg at
 det er # øh også fordi jamen jeg tror at det har noget at gøre at det der altid med når man rejser
 o:g rundt og # øh # og hvad betyder det at høre hjemme ikke altså <XMM: ja> # og #
 XMM: mm #
 Lone: altså man kunne sige lad os nu sige for eksempel at at øh # mine forældre ikke længere
 boede i Odder # og # mine # venner # at der ikke var nogen der der længere kom i Odder #
 jamen så # så er det et spørgsmål så så tror jeg da ligesom at den forbindelse den den <XMM:
 ja> # øh forsvinder ikke altså <XMM: ja> # øh
 XMM: ja #
 Lone: altså fordi jeg tror da også hvis jeg flytter tilbage til Odder ikke jamen så tror jeg da også at
 # at øh så ville jeg jo nok heller ikke synes at #
 XMM: nej # nej spørgsmålet er om man ikke ligesom giver køb på det når man først flytter
 Lone: flytter ja <XMM: en gang>
 XMM: og så ja <Lone: ja> # ja #

Excerpt 4: Flytte til Odder? (2008)

XMM: men øh kunne du godt forestille dig at flytte tilbage til # til området eller er du # mere
 rodfæstet herover nu #
 Lone: godt spørgsmål # man kan jo sige at i kraft af at jeg har været væk # så kender jeg jo ikke
 så mange i Odder
 XMM: mm
 Lone: # til gengæld så: # når man liges- som er tilbage så ved man jo ligesom hvor tingene er og
 # øh # og jeg kan jo godt mærke altså a- sådan # eller # at at på en eller anden måde så # føler
 man sig jo hjemme når man kommer til Odder eller sådan # og # men men men jeg kender
 jo ikke rigtig nogen altså der det vil jeg da det gør jeg jo selvfølgelig men men men ikke sådan det
 er jo ikke sådan at at nå! jamen # nå men nu for eksempel hvis man går ned i Kvickly nåh! nåh
 det er jo ham og ham og det er jo nej nej altså øh der er nogen jeg kender ja # men men der er

også mange jeg ikke kender og tænker hvad laver de her de hører jo ikke til her # ha <XMM: ja> ha så hh ej øh # der er jo en del af dem jeg har # gået i gymnasiet med og sådan noget som er # flyttet væk altså! men da de der kan man måske sige dem der gik jeg gik i gymnasie med der var jo også flere af dem der kom så fra Mårslet og fra hh fra øh Malling og Beder og # Gylling og hvor nu de kom altså så det det er jo selvfølgelig det er jo selvfølgelig forskellige steder fra så det er ikke nødvendigvis li:ge fra Odder midtby

XMM: mm #

Lone: der er to fra gymnasiet som stadigvæk bor i # eller fra den gymnasieklasse jeg gik i som bor i Odder # øh så er der nogen der bor i # Mårslet der er flere # så er der nogen der bor i Århus # og øh # der er Marie [anonymiseret, MM] som også var med i den her faktisk den samme undersøgelse her hun bor i Kolding # og har boet # hun er så i mellemtiden har hun så også boet her i København # men så flyttet til Kolding nu her # for et par år siden # så! # ja om jeg vil flytte tilbage det ved jeg sandelig ikke lige # altså man kan jo sige ud fra arbejds- arbejdsmæssig synspunkt så øh er det jo ikke: # øh så er der jo ikke så mange muligheder # i det område

XMM: mm

Lone: med den uddannelse jeg har # så skulle det være fordi jeg skulle lave noget helt andet #

XMM: ja

Excerpt 5: Men er København så blevet din by (2008)

XMM: mm hvor lang tid har du boet i [bopæl 2008] #

Lone: hh o:h # jeg har vel boet der snart i femten år tror jeg

XMM: mm

Lone: fjorten tror jeg # noget i den stil

XMM: ja # føler du dig hjemme der nu eller <Lone: nej> nej nej <Lone: det gør jeg ikke> nej #

Lone: øh # jeg synes at # de virker # anderledes # altså # og hvorfor # det kan jeg ikke sige hvorfor men men <XMM: mm> altså selvfølgelig kan man sige efterhånden så så så begynder man jo at f- altså at falde mere til men altså jeg synes stadigvæk ikke sådan at # det er stadigvæk ikke det samme som for eksempel at bo i Odder

XMM: mm

Lone: altså ikke dermed sagt at at det er ikke fordi jeg kender f- ha jeg kender ikke flere i Odder vel men det jeg tror det er det er nok noget med at man er vokset op der eller ej ikke altså <XMM: ja> det tror jeg at det er det der har # en indflydelse # men altså også det når jeg går og kigger på på folk for eksempel hvis man nu siger jeg går ned af gågaden i Odder så kan jeg sommetid- nej vrøvl ikke i Odder øh i øh i [bopæl 2008] # så kan jeg tænke på hvor kommer de der mennesker fra bor de i det hele taget her er de fra: # er de fra fra Polen eller er de fra altså sådan # øh ja # de virker fremmede på en eller anden måde altså og så ved jeg ikke om om # om det har noget at gøre med for eksempel om man kommer fra landet # altså hvor jeg måske hvor jeg tænker på eller hvor de måske mer- må- meske- er mere øh # hh jah altså fra as- altså hh altså ja har landbrug eller hvad ved jeg et eller andet eller om om om det er det der gør det altså altså eller eller øh # øh ja # jeg ved ikke

XMM: mm # har du du har boet fast i [bopæl 2008] og så arbejdet herinde [MM: interviewet foregår i København] hele tiden <Lone: ja ja> ja

Lone: ja

XMM: ja

Lone: det har jeg

XMM: men er København så blevet # din by fordi du arbejder her eller er det en by du kommer til

Lone: det er en by jeg kommer til altså <**XMM:** for at arbejde> ja <**XMM:** og så> ja <**XMM:** ja> # altså så meget er jeg heller ikke herinde altså jo ja selvfølgelig i forbindelse med arbejde og sådan noget men jeg er så in- hh i princippet så vil jeg sige jamen altså hvis nu man skal sammenligne noget så er der jo lidt lidt ligesom når du har øh Odder og Århus ikke så i princippet så kan man sige jamen så er det her bare en spejling ikke så er det [bopæl 2008]# [bopæl 2008]: København

Excerpt 6: Jeg savner at vide hvem folk er (2008)

Lone: det minder mig om en ting jeg synes der er måske sådan det der i forhold til # det at være i Odder men det er så mere nok det min familie # når nu for eksempel min øh min fars brødre og og og hans søster eller de er på besøg # hh sådan det der så får man historien om nå men det der det er ham henne i Knapmagerhuset og det der det er # det synes jeg det er noget det at jeg savner at vide hvem folk er #

XMM: ja #

Lone: det er nok det egentlig det der gør at jeg synes at det der med ikke at f- øh hh øh # altså ikke at at vide altså ikke føle sig hjemme altså i kraft af at man ikke ved hvem hvem er øh man kender ikke man kender ikke # byens historie og man kender ikke altså hvem det er der har boet der og hvad de nu har # har gjort for byen eller hvem <**XMM:** ja> altså sådan # øh # det det er noget man sommetider det der så synes jeg ej! det er altså dejligt ligesom at have styr på ha

Excerpt 7: Lidt i tvivl om hvor meget dialekt jeg faktisk har talt (2008)

XMM: hva- hvad øh kan du høre forskel på # på dig selv og så dine forældres generation om der er ændret noget i sproget eller hh # om de s- bruger mere dialekt eller # lyder mere #

Lone: nej det kan jeg ikke # altså nu nu er jeg sådan også lidt i tvivl om hvor meget dialekt jeg faktisk har talt altså

XMM: ja

Lone: øh #

XMM: ikke så meget

Lone: nej nej <**XMM:** nej> det det det de:t # det er også mit indtryk altså at at jeg ikke har

XMM: ja #

Lone: og jeg tror heller ikke at mine forældre har altså fordi jeg kan ikke s- jeg kan ikke umiddelbart se # at der er nogen ord som # adskiller sig væsentligt fra # fra # fra hvad det nu end er rigsdansk er ikke # øh # det de:t det tror jeg altså ikke

Excerpt 8: Jeg siger æj (2008)

XMM: ja hvad så <**Lone:** me-> da du da du så rykkede til [bopæl 2008] var det da # kunne du da mærke no- har du så været tre steder i landet <**Lone:** ja> om du kunne mærke <**Lone:** jamen de>

Lone: de er jo så også anderledes synes jeg jo <**XMM:** ja> # øh # det man kan sige no- en ting som jeg synes er # er sjovt # det er så i forhold til Jylland og Sjælland # øh med # dengang jeg boede # i Odder # eller Jylland i det hele taget da havde man # og det tror jeg ikke at jeg er den eneste der har den eller det er jeg ikke # den opfattelse at når man så f- # at der var københavnere # og hele Sjælland var sådan set københavnere #

XMM: ja

Lone: det der var ikke ligesom nogen forskel # i i ens øh # verden # øh men det man s- det så jeg kan se efter at være flyttet til Sjælland # det er så at øh jamen der er selvfølgelig dem man # o- eller jeg # skråstreg andre opfatter som københavnere # det er mere centreret i et bestemt sted i! København # mere end det er # resten af Sjælland # og øh der kan man selvfølgelig også høre forskel på hvor folk kommer fra # det sjove er jo så lidt at jeg har svært ved at høre # at jeg taler anderledes end # sjællændere # eller #

XMM: ja

Lone: men til gengæld kan de godt høre at jeg taler anderledes #

XMM: okay det får du at vide eller <**Lone:** det får jeg at vide> ja # ja

Lone: jeg får at vide # nåh nu har du vist været i Jylland hva # nåh # har jeg det # eller nu har du vist nok talt med # din veninde # eller sådan et eller andet altså

XMM: ja #

Lone: det: # det kan jeg ikke selv # ja jeg kan godt høre det når de så gør opmærksom på kan jeg godt høre nogen bestemte ord # hvor jeg # udtrykker mig anderledes end de gør # altså # dem der bor her på Sjælland hh # men om det er så udpræget det er jeg ikke så sikker på eller om det er bare fordi at de øh # nu lige # synes at de skal gøre mig opmærksom på det #

XMM: mm

Lone: det kan jeg ikke da kan j- så kan jeg godt være sådan #

XMM: ja ja hvad er det så for nogen ting de siger at øh #

Lone: jamen noget som jeg ved at jeg ud- øh siger anderledes det er æg # eller æg æg æg eller hvordan man nu lige siger det

XMM: mm

Lone: det er i hvert fald et ord som er # så er der # jo! så bruger jeg jo træls i # i stor udstrækning det gør man jo ikke her på Sjælland #

XMM: det kommer snart det er jeg sikker på ha

Lone: jamen ved du hvad jeg har faktisk jeg har faktisk fået det indført så det er det ha

Excerpt 9: "Vægmaling" (2008)

Lone: så # øh vi har # øh flere forskellige fabrikker dem hjælper jeg så med at recepter med formuleringer # hvordan de skal lave vægmaling # gulvmaling loftmaling # facademaling # og hvordan øh # hvilke råvarer øh vi foreslår dem at de skal bruge

XMM: mm # men det vil sige de så køber de konceptet på en eller anden måde elle:r øh # eller ejer i dem #

Lone: ej vi ejer ikke vi ejer ikke nogen af dem øh vi har vi ha:r tidligere # i i tidernes morgen altså man kan sige Sadolin # og Holmbladen # hed det i gamle dage

XMM: mm

Lone: eller i hvert fald tidligere # øh da havde man havde nogen her i: Holmbladsgade havde man så- øh øh store laboratorier der var flere af slagsen # så der var nogen der lavede i nogen laboratorier tog de sig af auto nogen var det # øh # vægmalingen nogen tog sig af # øh # trykfarve så der var der var masser forskellige typer af malinger man man man kunne lave

12.1.2 Klaus

Excerpt 10: Hvordan havnede du her (2006)

XMM: okay tak skal du have # hvordan er du havnet herovre så når du har læst i Århus var det # job <**Klaus:** j-> eller #

Klaus: jamen det er sådan at øh Storkøbenhavn # er der altid jobmuligheder # øh da jeg var færdig på Århus Universitet # da havde jeg lige arbejde et års tid # i Jylland # med et sted hvor jeg havde arbejdet som øh # øh dengang jeg studerede hvor jeg arbejdede i sommerferien og så ude og tjene nogen penge # og så fortsat jeg lige der et års tid men jeg var sådan rimelig klar over at jeg skulle videre # end den stilling jeg havde der # øh og så mødte jeg tilfældig # en øh # en person som har været min nabo engang i [landsbynavn, anonymiseret MM] # øh naboens søn # til øh hans søsters bryllup # og så sagde jeg hvad øh # kender du ikke nogen i København også videre og så # sendte jeg mit C_V til ham og så ringede han to måneder efter at nu havde han # et konsulentjob og så flyttede jeg med to dages varsel ha <**XXM:** okay> og så øh # og så var jeg I_T konsulent øh øh selvstændig konsulent i # i en tre år tre_fire år i København # øh og så blev jeg fastansat # øh i det firma jeg er i nu # øh og mødte min kone # øh deromkring år to tusind # øh # og så ja så blev vi gift og # skulle finde hus og så videre og så # blev det altså her i Storkøbenhavn fordi # øh min kone ville ikke så gerne flytte til Jylland # øh og øh altså det er sådan at hvis jeg skulle miste mit arbejde så er der andre muligheder i Københavnsområdet så det eneste anden sådan s- øh # store mulighed det er Århus området hvor jeg selvfølgelig kommer fra

XMM: mm

Klaus: men øh men der er altså flere muligheder i København må man <**XMM:** ja> sige # både for hende og mig vi har begge to en længerevarende uddannelse og # og alle de # øh interessante stillinger er i storkøbenhavnsområdet

XMM: ja

Klaus: så # det var naturlig nok at vi blev boende <**XMM:** ja> [rømmen] herover #

XMM: kunne du godt forestille dig at flytte tilbage hvis det ikke

Klaus: nej ikke rigtig # øh # jeg har haft en god opvækst og jeg kunne jeg var glad for at bo på landet også videre øh så det er ligesom en # en opvækst jeg har haft så jeg har ikke jeg har egentlig ikke trang til at komme tilbage du ved jeg har ikke sådan den der trang efter at hh # bo ude på de åbne vidder og have ti kilometer til den nærmeste købmand ha <**XMM:** nej ha> øh fordi det har jeg prøvet og det det har jeg det godt med så

XMM: ja #

Klaus: og og min kone vil i hvert fald gerne bo sådan # inden for civilisationen ha <**XMM:** ha>

XMM: ja #

Klaus: så

Excerpt 11: Man kan ikke leve af den i dag (1986)

XMN: ja men hvad har din far lavet før han blev pensionist <**Klaus:** han var landmand> nå nå jo:

XMN: i Snerrild altså

Klaus: ja

XMN: nå

Klaus: vi bor stadigvæk på gården

XMN: ja ja

Klaus: det er ikke en ret stor gård jo man <**XMN:** nej> kan ikke leve af den i dag #

XMN: nej

XMN: er så jorden forpagtet ud eller <**Klaus:** ja den er >

Klaus: forpagtet ud # vi havde køer før vi havde en # besætning på: hh tolv_fjorten køer

XMN: nå

Klaus: og kvier og kalve og så noget

XMN: ja <**Klaus:** og de>

Klaus: de blev solgt i otteoghalvfjerds da jeg var a- otte år

XMN: javel

Klaus: så jeg har ikke haft så meget med # landbruget at gøre i den senere tid men jeg kan stadigvæk huske det i hvert fald <**XMN:** ja ja>

XMN: det kan du # mm

Excerpt 12: Det er ikke fordi at man føler en trang til at komme tilbage til stedet (2006)

XMM: det var ikke sådan at de havde håbet at du ville # overtage gården eller #

Klaus: ej det tror jeg ikke det <**XMM:** mm> det tror jeg ikke at de ønskede jeg tror at de

<**XMM:** mm> de de ønskede helt klart at jeg fik en boglig uddannelse # altså jeg tror ikke at de så nogen fremtid xxx men derfor ville de jo ikke hh min mor kunne godt have tænkt sig at jeg boede på gården ikke altså <**XMM:** mm> det # så men altså # det # altså jeg var glad for at bo der men altså jeg kunne bare ikke lige se mig selv øh bo der # altså det var hh et gammelt hus ikke så det det var ligesom ikke den indretning jeg kunne tænke mig som min forældre havde så der skulle gøres en hel masse plus at det var i Jylland og på landet og xxx <**XMM:** mm> altså det var sådan bare fuldstændig uoverskueligt det var ikke rigtig det jeg ville så # øh # så der var ikke rigtig noget der trak der # faktisk # det har jeg prøvet #

XMM: ja

Klaus: ja #

XMM: ja det kender jeg godt ha <**Klaus:** ha> ja jeg synes j- altså jeg er selv fra # langt ud på landet i Sønderjylland <**Klaus:** ja> men jeg synes at det der nogen gange er svært det er afstanden hh øh # altså i forhold til forældre

Klaus: ja

XMM: øh at at det sådan set er # altså det er forældrene der er det # tætteste bindeled til det sted ikke <**Klaus:** ja> ja det <**Klaus:** det er rigtigt> synes jeg er nogen gange er lidt # hårdt # at der er så lang afstand <**Klaus:** ja men det er rigtig> afstand

Klaus: jamen præcis ikke # altså det er <**XMM:** men> ligesom derfor man kommer tilbage det er for at være sammen med sine forældre eller <**XMM:** ja> sin mor eller hvad det nu kan være ikke <**XMM:** ja> det er ikke fordi at man føler en trang til at # komme tilbage til stedet eller omgivelserne <**XMM:** mm> eller hh øh # fordi dem dem man har mest tilfælles med de er alle sammen

XMM: ja #

Klaus: rejst til Århus eller København eller udlandet ikke altså <**XMM:** mm> det er sådan # ja #

XMM: ja det vil blive en hård omvæltning at skulle tilbage i hvert fald # for mit vedkommende hvis jeg skulle #

Klaus: ja

XMM: drage den vej så #

XMM: har har du så oplevet at # når du kommer tilbage at folk ser anderledes på dig # fordi du er ham! der tog til København eller # er det ikke s- <**Klaus:** ja det>

Klaus: synes jeg gjorde dengang jeg <XMM: mm> flyttede til København fordi # det var altså meget mærkeligt # øh # ha fordi # øh nu da vi snakker sprog # så da jeg kom til København # øh så var der nogen jeg bare snakkede med mig almindeligt ikke også var der andre # når jeg først mødte dem # også jeg snakkede til dem og så noget og forventede at de svarede så så sagde de bare # du er da fra Jylland ikke eller du er da vist fra Jylland ikke hh <XMM: mm> xxx øh hvad ha <XMM: ha> man blev sådan helt slået ud af <XMM: ha> det havde jeg ikke tænkt over eller <XMM: mm> det var et halvt år siden ikke og sådan hh altså jeg talte jo ikke københavnsk eller noget sådan jeg havde nogen tydelige # øh hvad skal man sige jysk hh også sådan måske mere langsom og # og måske også en øh en klar øh # dialekt ikke # men øh # men så var der andre der sagde at de kunne overhovedet ikke høre på mig altså jeg havde bare sådan neutralt # sprog # øh # så jeg kunne komme hvor som helst fra de var selvfølgelig godt klar at jeg ikke kom fra Amager men altså # øh de kunne sådan ikke placere mig # så jeg havde det sådan lidt at jeg var jyden i København ikke og når jeg så var hjemme så var jeg sådan ligesom ham der # københavnneren hh så det var sådan lidt mærkelig og Fynbo var jeg i hvert fald ikke # ha <XMM: mm ha> jeg havde sådan lige lidt rodløshed der i nogle år hh men nu føler jeg mig helt klart som # øh # en # en fra storkøbenhavn altså identificere mig med det ikke altså men <XMM: mm> halvdelen er af dem der bor herover er jo jyder ikke men det var bare sådan hh da havde jeg sådan lidt # et mærkeligt forhold til det fordi jeg føler ikke rigtig jeg var accepteret i København men men altså # nu # har jeg overhovedet ingen problemer med det

XMM: mm #

Klaus: men det var virkelig mærkeligt at der var nogen der # de kunne slet ikke de kunne slet ikke koncentrere sig om hvad jeg sagde fordi det var hold da op du er da vist lige kommet ind fra fire-toget eller hh også var der andre der ikke kunne høre det det syntes jeg var mærkeligt

Excerpt 13: Var det naturligt nok at du gik på Rathlousskolen (2006)

XMM: hvad hedder det øh # var det naturligt nok at du gik på Rathlousskolen dengang i # i Odder eller

Klaus: altså det tænkte jeg jo ikke over

XMM: mm

Klaus: øh før # sådan da jeg blev ældre # øh men Rathlousskolen er en privatskole

XMM: mm #

Klaus: øh # og jeg tror at grunden til at jeg kom der det var fordi mine forældre hh der har altid været mange børn ved mine forældre og # øh blevet passet også videre så de havde de havde mange øh historier og inside historier om af de andre børn og hh og jeg tror de var blevet skræmt af at de syntes der var for meget uro # på de skoler som som de havde øh # snakket med børnene om altså

XMM: mm

Klaus: øh og og altså jeg var jo deres et og altid de ville jo bare gøre det sådan at jeg hh at jeg kom på en skole hvor der var orden i sagerne ikke

XMM: mm #

Klaus: øh altså jeg tror ikke hh jeg tror ikke at det var fordi at de troede det var sådan # et andet fagligt niveau jeg tror at det var spørgsmål om at # at de de ville bare sørge for at der ikke var # at det ikke var en øh en rod der ødelagde klassen eller så noget <XMM: mm> fordi det vidste de at så så blev folk bare smidt ud ikke hvis de <XMM: ja> # jeg tror at det var sådan den forestilling de havde # og det

var sådan set også rigtig nok men jeg tror # at øh at jeg havde # opnået det samme på en af de andre skoler sådan set <XMM: mm> #

XMM: hvad for en skole skulle du have gået på hvis det havde været sådan ren automatisk at #

Klaus: mm # det ved jeg faktisk ikke øh <**XMM:** mm> der var en der hed Skovbakkeskolen som lå nogen halv kilometer fra Rathlousskolen så det kunne have været den men <**XMM:** mm> altså jeg ved det faktisk ikke # øh også er der Parkvejens Skole som heller ikke lå # jo den lå langt væk øh men øh # ja # det ved jeg faktisk ikke <**XMM:** mm> siden da kom der jo så øh en eller to friskoler # da da jeg var i Odder der var der i hvert fald fire folkeskoler i alt # en privatskole og en # privat friskole eller hvad det nu hedder øh # og to folkeskoler # øh kommuneskoler

XMM: mm # var det var det finere at gå på Rathlousskolen eller fordi det var en privatskole #

Klaus: det har det helt sikkert været på et eller andet niveau det er <**XMM:** mm> overhovedet ikke noget jeg har lagt mærke til # overhovedet ikke # men jeg tror at at der har sikkert været altså sådan er det næsten altid hvis man går på privatskole ikke så hh så folk de tænker nåh øh men det var slet ikke noget jeg mærkede til dengang

XMM: mm

Klaus: men hh men det har der sikkert været altså folk har sikkert tænkt nåh okay de måske føler sig måske # mere men det har overhovedet ikke noget jeg har # har har tænkt over og specielt fordi # fra øh ottende klasse hh da tog vi øh almindelig kommuneskoleelever ind fra oplandet hvor <**XMM:** okay> der kun var til syvende klasse altså Saksild og andre steder hvor der kun var op til syvende klasse # øh også fik vi jo så var der så fire spor for for ottende fra og med ottende klasse hh og det var ligesom den periode hvor man var mest bevidst om den slags så # så <**XMM:** mm> der kunne man jo slet ikke mærke forskel # øh vores klasse fortsatte selvfølgelig # som de oprindelige men altså # vi følte os ikke anderledes

XMM: mm #

Klaus: så øh altså # jeg har nok gået sammen med nogen børn øh # af velstillede forældre # altså sådan er det jo fordi ellers har man jo ikke råd til at betale ekstra for at folk går i skole # men øh # altså de var jo ikke anderledes end andre børn hverken dygtigere eller dårligere end andre så <**XMM:** mm> # så altså jeg tror bare at at der har været et øh # der har været et roligt miljø ikke fordi # man vil simpelthen bare ikke have # have ballade så <**XMM:** mm> sådan var det ha <**XMM:** mm> hh så selvfølgelig var der altid ballade men altså ikke sådan <**XMM:** ha> altså at der er noget der ødelagde undervisningen vel eller <**XMM:** nej> så noget så <**XMM:** mm> # øh # jeg tænkte slet ikke på at det var en privatskole eller sådan men jeg havde nogen meget gode lærere i dansk og matematik altså kernefagene kan man sige i i folkeskolen hh # øh # så øh # dem var jeg meget glade for altså # simpelthen altså # folk der mente at man skulle # lære ha at læse og skrive og stave og # og regne og ikke noget # udenomssnak der så # så havde jeg også nogen lærere som # øh var knap så gode ha øh en tysklærer som # var meget meget striks han var vist tidligere præst og jeg tror virkelig at han hadede sit arbejde ha ha <**XMM:** ha> ha <**XMM:** og det gik ud over jeres så> ja det <**XMM:** eller hvad> gik faktisk ud over os sådan han kunne godt gøre nar af folk og så noget der var sådan lidt lektor Blomme over det <**XMM:** åh nej> ha men altså ikke øh altså <**XMM:** ha> han kunne ikke han kunne ikke genere os rigtig vel men altså det var <**XMM:** mm> træls nok i forvejen hh så # altså det det var ikke for at sige at det var

XMM: mm

Klaus: forfærdelig at gå på skolen vel det var bare det var sådan lidt lidt over ham ha ha <**XMM:** ha> ha # ja #

Excerpt 14: Jeg har da tænkt på at jeg gerne vil være læge (1986)

XMN: har du så nogle planer med hvad du vil bagefter når du har #

Klaus: ja: jeg har da sådan det sidste års tid der har jeg da tænkt på at jeg gerne ville være læge

XMN: nå

Klaus: så øh

Klaus: det jo sådan set den altså den vej at jeg skal nu så <**XMN:** ja>

XMN: mm jamen så har du jo med fortsæt altså valgt

Klaus: ja

XMN: den matematiske linje <**Klaus:** ja> ja ja mm

Klaus: men jeg kunne nu heller ikke have tænkt mig at vælge den sproglige alligevel

XMN: nå nej # nej men det er da også klogest at vælge den linje hvor ens interesser er det er da klart nok # ja men så skal man jo <**Klaus:** altså> nok lægge sig i selen det er jo svært at komme ind ved xxx ja ja: <**Klaus:** ja det er svæ:rt>

Klaus: der bliver højere og højere karakterer fordi at adgangsbe- xxx adgangsbegrænsningerne og så øh # hvis der er mange der gerne vil være det så <**XMN:** ja> tager man selvfølgelig kun toppen af

XMN: ja

XBN: var det også højere i år end end igen <**Klaus:** altså det det>

Klaus: svinger faktisk meget fordi at hvis øh # altså hvis der nu er mange der vil være læger så <**XBN:** ja> stiger den ikke <**XBN:** ja> # det er der jo somme tider altså det er jo ikke sådan reguleret somme tider så kommer der jo et boom så er der mange der sådan unge arbejdsløse læger der ikke kan få

XMN: jamen det er rigtigt der svinger det jo altså noget hh men det er vist også sådan at øh de der pointantal det er ikke lige højt ved alle de steder man kan læse læge

Klaus: det er rigtigt

XMN: ja

Klaus: det er rigtigt

XMN: jeg synes der var noget om nogle kunne komme ind ved Odense men ikke ved Århus xxx <**Klaus:** ja> jeg ved ikke om København ligger endnu højere <**Klaus:** jeg tror nok>

Klaus: København # generelt ligger højere <**XMN:** ja> hvis man skal ind

XMN: ja # det gør den nok

XMN: hvor vil du så søge ind henne

Klaus: jeg ville: Århus

XMN: ja

Excerpt 15: Hvordan var det at vokse op i Odder (2006)

XMM: hvad øh synes synes du at det var # det var godt at vokse op i Odder synes du at det var en # en god # sådan #

Klaus: Odder sagde mig ikke så meget # altså jeg jeg var mest da jeg var barn var jeg mest på gården

XMM: mm

Klaus: gik og lavede alle mulige mærkelige ting hh også passede jeg jo dyr xxx # jeg ved ikke om du kender en organisation der hedder fire_H det er sådan <**XMM:** jo> et landbrugsorganisation # øh og der havde jeg jo troligt hvert år et øh en kalv eller et eller andet med til øh børnedyrskue også videre # så det gik jeg meget op i at passe dyr og jeg havde hh geder og # øh får og øh heste og # kalve og # you name it vi havde alt muligt så # altså det øh det interesserede mig helt op til # til tolv års alderen der ikke # da jeg sådan blev en tolv_tretten_år ikke da # da drejede det langt over til til den tekniske side # øh # altså jeg har altid lavet teknik lego også videre ikke men det var ligesom om at # da gik det op for mig at øh # at ha den der baredrøm om at få en stor traktor og et landbrug også videre det var ha ligesom ikke ah det slog nok ikke lige <**XMM:** ha>

til hh <XMM: mm> # øh det var noget helt andet jeg skulle ikke altså det var ligesom om at virkeligheden gik op for en hvad det var at være landmand ikke det! gad jeg simpelthen ikke

XMM: mm #

Klaus: altså der var sådan en lige der omkring hvor jeg sådan blev mere voksen der # også troede jeg egentlig at # på et tidspunkt at jeg skulle være # være læge det var i hvert fald en mulighed

XMM: mm #

Klaus: øh da jeg startede på gymnasiet ikke men # men da havde jeg nok bare ikke indset at jeg allerede brugte al min tid på teknik og computer ha <XMM: mm> man skal jo ligesom indse det på et tidspunkt

XMM: ja #

Excerpt 16: Der er også langt geografisk (2006)

Klaus: altså man kan sige # jeg kom så ikke fra Vestjylland eller Nordjylland hvor det var sådan <XMM: mm> rigtig langt til alting <XMM: nej> vel altså man kan sige <XMM: nej> # jeg var # en halv time fra Århus og # fem minutter fra en større provinsby ikke så det <XMM: ja> var da ikke sådan at man skulle køre i bus i fyrre minutter for at <XMM: mm> komme i skole vel hh # øh # men men alligevel så så er der langt synes jeg

XMM: mm

Klaus: sådan mentalt øh # der er også langt g- geografisk men alligevel der er jo ikke så det tager jo ikke andet end et par timer eller tre hh øh # men altså jeg føler at jeg har # at så nogen som os har en større og rigere ballast # end københavnere som # øh # altså som kun kender det og synes # øh at hold kæft mand at bo ud på landet det er jo det må da være altså man de har ikke <XMM: mm> den der øh hh oplevelse vel altså jeg mener <XMM: mm> hh jeg føler ikke # at jeg ville have vundet noget ved at opvokse i byen # altså som barn altså men <XMM: mm> det kan godt være at jeg havde været # øh # lidt længere fremme i min øh # om at tingene går hurtigere eller sådan et eller andet men altså jeg tror bare at børn de har det bedre af at # opleve # opvæksten # på landet egentlig altså jeg <XMM: mm> synes at jeg er meget harmonisk menneske # så # så jeg kan godt lide at jeg ligesom har den ballast og og ligesom føler at jeg har udviklet mig undervejs #

XMM: ja #

Klaus: det kan jeg godt lide altså det har jeg det godt med

XMM: mm #

Excerpt 17: Jeg lagde virkelig mærke til det når jeg kom hjem (2006)

XMM: mm # ved du om du s- øh a- om du gjorde noget for at ændre dit sprog eller om du bare <Klaus: nej ikke bevidst> nej

Klaus: men jeg har helt sikkert ændret det ubevidst

XMM: mm #

Klaus: altså fordi du taler med # altså nå- når jeg kom hjem og snakkede med nogen af mine forældres øh bekendte som alle sammen var # en ældre generation ikke # altså hold da op de snakkede jo altså altså jeg lagde virkelig mærke til det når jeg kom hjem at øh <XMM: mm> hh at de snakkede jo meget mere # øh jysk altså l- meget! mere rigtig meget endda altså fordi <XMM: mm> # alle mine forældres bekendte var jo i den ældre generation ikke så jeg hørte det hele tiden ikke jeg var når jeg var hjemme ved mine forældre så hørte jeg ikke så meget sådan # folk på min egen alder som havde et lang mere neutralt sprog # eller talte århusiansk

XMM: mm #

Klaus: altså som # som mere var sådan en # hh hvad skal man sige en øh # øh hvad hvad pokker hedder det sådan øh # øh at de de havde et tonefald eller sådan et eller andet ikke men de sagde ikke ordene mærkeligt altså <**XMM:** mm> det gjorde min forældres venner ikke altså # ja #

XMM: gjorde din forældre ikke det eller

Klaus: jo præcis altså <**XMM:** mm> når de snakkede med mig i telefonen eller hjemme ikke så snakkede de sådan # meget ligesom mig øh men alligevel med # med dialekt ikke hh men når de så snakkede med # deres bekendte så! slog de bare helt over fuldstændig og kammede over i det der hh så så det lå lige # til højrebenet

XMM: mm #

Klaus: så det var lidt sjovt sådan at de # min mor snakkede meget! mere jysk når # hun snakkede med de andre

XMM: mm #

Klaus: det var lidt sjovt #

Excerpt 18: Jeg tror at udtalen bliver en lille smule anderledes (2006)

XMM: ja # jeg har efterhånden snakket med mange der der boede bor der endnu og sådan <**Klaus:** mm> og det er ikke øh # altså det der med at skifte sådan det er ikke noget der er inde i folks bevidsthed i hvert fald det <**Klaus:** nej det er det ikke> er det ikke øh #

Klaus: øh # men men jeg tror helt sikkert at mit sprog har ændret sig # øh ubevidst # øh <**XMM:** mm> efter at jeg er jeg flyttede det det tror jeg er e- det er næsten helt sikkert at det har det # øh # men # men jeg har aldrig sådan haft det at jeg kunne slå over det det <**XMM:** mm> mener jeg altså ikke selvom det er noget man har svært ved selv at at <**XMM:** ja> registrere men det tror jeg altså ikke

XMM: nej #

Klaus: der har været sådan langsom glidende overgang hvor jeg ligesom har mistet nogen af # af de vendinger eller # øh udtaler eller sådan et eller andet <**XMM:** mm> #

XMM: det er heller ikke sådan du taler anderledes når du taler med din mor i telefon eller hjemme eller #

Klaus: hh # øh # det kan godt være at jeg taler anderledes men <**XMM:** mm> men # men ikke sådan # dialektmæssig hvad siger du Freja [anonymiseret, MM] #

Freja: øh jeg vil ikke give dig ret #

Klaus: ha ha <**XMM:** ha> ha <**XMM:** vil du ikke give ret> # ha

Freja: jamen øh jeg synes ikke at der er så stor forskel altså <**XMM:** nej> # altså det er den måde man taler til sin mor på generelt xxx <**XMM:** ha> <**Klaus:** ha> xxx ha

XMM: mm # så det <**Freja:** det kan da>

Freja: godt høres sådan en anelse jeg tror at udtalen bliver en lille smule anderledes men det er slet ikke markant

XMM: mm #

Freja: på nogen måde #

XMM: så det er ikke sådan at du sidder og fniser af ham når han taler i telefon ha < **Freja:** nej nej> ha <**Klaus:** nej det er ikke> på det niveau der <**XMM:** nej>

Klaus: det er det ikke

XMM: mm #

Excerpt 19: Jeg havde lige sådan lidt rodløshed der i nogle år (2006)

XMM: har har du så oplevet at # når du kommer tilbage at folk ser anderledes på dig # fordi du er ham! der tog til København eller # er det ikke s- <**Klaus:** ja det>

Klaus: synes jeg gjorde dengang jeg <**XMM:** mm> flyttede til København fordi # det var altså meget mærkeligt # øh # ha fordi # øh nu da vi snakker sprog # så da jeg kom til København # øh så var der nogen jeg bare snakkede med mig almindeligt ikke også var der andre # når jeg først mødte dem # også jeg snakkede til dem og så noget og forventede at de svarede så så sagde de bare # du er da fra Jylland ikke eller du er da vist fra Jylland ikke hh <**XMM:** mm> xxx øh hvad ha <**XMM:** ha> man blev sådan helt slået ud af <**XMM:** ha> det havde jeg ikke tænkt over eller <**XMM:** mm> det var et halvt år siden ikke og sådan hh altså jeg talte jo ikke københavnsk eller noget sådan jeg havde nogen tydelige # øh hvad skal man sige jysk hh også sådan måske mere langsom og # og måske også en øh en klar øh # dialekt ikke # men øh # men så var der andre der sagde at de kunne overhovedet ikke høre på mig altså jeg havde bare sådan neutralt # sprog # øh # så jeg kunne komme hvor som helst fra de var selvfølgelig godt klar at jeg ikke kom fra Amager men altså # øh de kunne sådan ikke placere mig # så jeg havde det sådan lidt at jeg var jyden i København ikke og når jeg så var hjemme så var jeg sådan ligesom ham der # københavneren hh så det var sådan lidt mærkelig og Fynbo var jeg i hvert fald ikke # ha <**XMM:** mm ha> jeg havde sådan lige lidt rodløshed der i nogen år hh men nu føler jeg mig helt klart som # øh # en # en fra storkøbenhavn altså identificere mig med det ikke altså men <**XMM:** mm> halvdelen er af dem der bor herover er jo jyder ikke men det var bare sådan hh da havde jeg sådan lidt # et mærkeligt forhold til det fordi jeg føler ikke rigtig jeg var accepteret i København men men altså # nu # har jeg overhovedet ingen problemer med det

XMM: mm #

Klaus: men det var virkelig mærkeligt at der var nogen der # de kunne slet ikke de kunne slet ikke koncentrere sig om hvad jeg sagde fordi det var hold da op du er da vist lige kommet ind fra fire_toget eller hh også var der andre der ikke kunne høre det det syntes jeg var mærkeligt

XMM: mm # ved du om du s- øh a- om du gjorde noget for at ændre dit sprog eller om du bare <**Klaus:** nej ikke bevidst> nej

Klaus: men jeg har helt sikkert ændret det ubevidst

XMM: mm #

Klaus: altså fordi du taler med # altså nå- når jeg kom hjem og snakkede med nogen af mine forældres øh bekendte som alle sammen var # en ældre generation ikke # altså hold da op de snakkede jo altså altså jeg lagde virkelig mærke til det når jeg kom hjem at øh <**XMM:** mm> hh at de snakkede jo meget mere # øh jysk altså l- meget! mere rigtig meget endda altså fordi <**XMM:** mm> # alle mine forældres bekendte var jo i den ældre generation ikke så jeg hørte det hele tiden ikke jeg var når jeg var hjemme ved mine forældre så hørte jeg ikke så meget sådan # folk på min egen alder som havde et lang mere neutralt sprog # eller talte århusiansk

XMM: mm #

Klaus: altså som # som mere var sådan en # hh hvad skal man sige en øh # øh hvad hvad pokker hedder det sådan øh # øh at de de havde et tonefald eller sådan et eller andet ikke men de sagde ikke ordene mærkeligt altså <**XMM:** mm> det gjorde min forældres venner ikke altså # ja #

XMM: gjorde din forældre ikke det eller

Klaus: jo præcis altså <**XMM:** mm> når de snakkede med mig i telefonen eller hjemme ikke så snakkede de sådan # meget ligesom mig øh men alligevel med # med dialekt ikke hh men når de så snakkede med # deres bekendte så! slog de bare helt over fuldstændig og kammede over i det der hh så så det lå lige # til højrebenet

XMM: mm #

Klaus: så det var lidt sjovt sådan at de # min mor snakkede meget! mere jysk når # hun snakkede med de andre

XMM: mm #

Klaus: det var lidt sjovt #

12.1.3 De bofaste kvinder fra Odder

Excerpt 20: Er der mange der taget til København (2005)

XMM: Er der mange der tage til København og og tager en uddannelse eller

Tina: ja nej det det tror jeg såmænd ikke <**XMM:** mm> altså jeg tror at det er Århus at at der trækker

XMM: ja det er jo også så tæt på altså det

Tina: ja # ja

Excerpt 21: Kan du huske om I nogensinde er blevet rettet i skolen (2005)

XMM: ja # kan du huske om I nogensinde er blevet rettet i skolen af jeres lærer hvis: <**Heidi:** [rømmer sig] > # hvis I har talt noget der m- lignede dialekt eller nogen andre # øh

Heidi: nej aldrig <**XMM:** nej>

XMM: mm #

Heidi: aldrig # kun min mormor

XMM: ha <**Heidi:** ha>

Heidi: ha nej det har så været <**XMM:** ha> det med udtalen ikke også <**XMM:** ja> altså hvor det var så skægt at så <**XMM:** ja ja # ja> komme til at sige # jeg lagde den d- eller l- jeg eller jeg lå den lige der og <**XMM:** ja> så nogle ting ikke hh <**XMM:** ja ja> men ellers ikke øh nej <**XMM:** hh>

XMM: mm #

Heidi: nej det s- det synes jeg ikke # at vi øh # det blev vi ikke meget

XMM: mm # [smasker] hvad med dem der kom ind fra oplandsskolerne talte de mere dialekt eller mere <**Heidi:** ja> ja #

Heidi: det gjorde de # og der var virkelig! ind i mellem hh d- rigtig langt ude fra landet af jo ikke også

XMM: ja <**Heidi:** hh>

Heidi: men øh hh men det var ikke så noget jo det t- altså nej det det synes jeg jo ikke

XMM: mm <**Heidi:** at>

Heidi: der var nogen der sådan blev drillet med det # øh # for jeg har altid sy- at øh synes det er vældig charmerende hh og synes det er skægt!

XMM: mm

Heidi: og det er sådan rigtig hyggeligt o:g ældre mennesker og d- øh der der taler det hh sådan rigtig <**XMM:** mm> bedsteforældreagtig hh men øh # men det er! så! pudsigt at # at du øh # bor så tæt på en storby og man s- og # selve Odder by jamen # der er selvfølgelig nogle der har dialekten hh også # men øh du skal bare ikke! ret langt udenfor så er det næsten alle der har det

XMM: mm

Excerpt 22: Jeg snakker vel garanteret jysk (2005)

Tina: jamen så synes jeg nummer tre snakkede sådan mere ren rigsdansk eller sådan noget og jeg synes nummer to snakkede mere ” ja bondsk eller hvad skal man sige ha og jeg s- s- så- s- sådan synes jeg ikke at jeg snakker

XMM: mm

Tina: jeg snakker vel garanteret jysk men ikke så meget som toeren hh og ikke så meget rigsdansk som treeren

XMM: mm

Tina: synes jeg

XMM: mm

Excerpt 23: Om fordomme om dialekter og Københavnstrup (2005)

Heidi: hh toeren det e:r hh det er ude fra landet af #

XMM: fra landet af ja <**Heidi:** ja> ved du hvor henne fra landet du har du et bud på det hh

Heidi: jeg ville sige at øh # mm # det lyder meget som lige her i området # når du kommer bare lige her du du behøver faktisk ikke at tage andet end hh til Ørting

XMM: mm

Heidi: hh og den øh det øh eller Hundslund # så øh lyder det meget # ja # hh og jeg vil skyde på nummer tre kommer mere inde fra hh en lidt større by

XMM: mm

Heidi: ja

Heidi: men ikke helt # fra Københavnstrup af

XMM: ha <**Heidi:** nej > hh <**Heidi:** hh> nej <**Heidi:** nej> hvorfor hvo- m- hvem synes du der taler pæneste <**Heidi:** hh [rømmer sig] > # af dem

Heidi: hh det synes jeg faktisk også nummer tre gør

XMM: mm <**Heidi:** fordi>

Heidi: at hh # jeg kan blive fuldstændig nu jeg kan i- hvis du sådan hh # jeg har in- øh jeg synes det er sål charmerende også med dialekter hh men igen hvis det hvis det hvis jeg s- øh i går! for eksempel der sad jeg og så et program øh omkring en ejendomsmægler jeg ved ikke følger du med Hammerslag

XMM: nej ikke rigtig <**Heidi:** nej hh>

Heidi: der var der øh ja de her ejendomsmæglere og der var en! så sidder jeg og siger til Bent [anonymiseret, MM] hele tiden det var sådan også rigtig hh virkelig! fra landet af

XMM: mm <**Heidi:** sagde>

Heidi: jeg kan godt sige dig en ting jeg ville ikke kunne tage han seriøs hvis jeg skulle handle hus <**XMM:** mm> hh og jeg kan heller ikke modsat med københavnere hh det kan jeg heller ikke hh og jeg har også meget med og jeg garanterer dig for jeg gør det måske selv lige! så tit hh med hvad er det det hedder der har lige været en øh lang epidemi med at hvert andet ord hed # hvad er det det hedder ha og jeg kunne blive sådan hvis jeg sådan sad jeg kunne simpelthen og så nogle gange så kunne jeg tage mig selv i at komme til at sige det hh men det er noget jeg så kan læ- øh lægger meget mærke til hvis jeg begynder hh at komme til at sige det fordi jeg har hørt det # hundrede sytten gange

XMM: ja <**Heidi:** hh>

Heidi: øh # og jeg går også meget op i med hh min egen pige det der med med at tale ordentligt <**XMM:** mm> # og tale <**XMM:** mm> rigtigt # så # ja # det øh # jeg kan blive sådan helt også # øh Bent [anonymiseret, MM] har en kollega som bor i Horsens hh xxx o- op i æ seng # siger han hh så det hedder jeg kan sådan blive helt sådan til sidst <**XMM:** ha> hedder det ikke ha

<XMM: ha> så og der tror jeg sådan <XMM: ha> # min mormor har altid sagt hvis hun skulle øh leve sit liv om så ville hun være øh # talepædagog

XMM: mm #

Heidi: og det har jeg nok hørt for meget på

XMM: mm #

Excerpt 24: Jeg ville få bank af min mormor hvis jeg sagde (2005)

XMM: hh # har du følt <Heidi: altså> dig fristet til at bo andre steder eller #

Heidi: hh # nej egentlig ikke # øh <XMM: # m-> # altså vi øh hh nu har jeg øh øh # ja min familie øh altså min mormor hh det er først altså hun har boet i Århus indtil jeg var # øh en: ti år tror jeg der flyttede hun så til Odder # øh # og jeg har altså min # jeg har en tante og onkel som bor i Vejle og en tante som bor i Århus og hh så så vi # så vi er altid kommet meget også til Århus og også øh # så længe jeg kan huske tilbage da jeg var barn jamen så når vi skulle handle hh og have tøj og så noget så tog vi også altid ind til hh til Århus og handlede og hh gør det jo også selv # hh øh # og d- og jeg vil også sige altså # det er lidt sådan her ude at når man tager til Horsens # Horsens det den er begyndt at komme mere med # men der er jo også altid blevet regnet det er lidt sådan bønderne og jeg kan blive fuldstændig [lige som vi] hh de snakker i Horsens med hh øh deres flade a'er og hh øh den måde de sådan deres vendinger det det er virkeligt ude på landet altså det er det bare # [smasker] selv om vi andre godt kan føle når vi t- så tager til Århus nu hh der kan vi også godt komme til at føle os sådan at vi kommer fra landet af hh men <XMM: ha> vi falder bedre ind der

XMM: mm

Heidi: men utrolig mange så snart du passerer eller faktisk fra Ørting af det det er egentlig lidt skægt hh så vender de fleste faktisk mod Horsens hh og øh n- jamen [smasker] Nanas [anonymiseret, MM] dagplejemor hh jamen det er også igen øh # øh øh jeg ville få bank! af min mormor hvis jeg sagde jeg lå! den der hvis jeg sagde det for eksempel eller så vågnede øh så blev jeg vågnet i morges hvis jeg kom til at sige det det gjorde jeg for sjov da jeg var barn for bare at se hvor gal hun blev <XMM: ha> hh <XMM: hh> men øh det gør du jo her øh bare i # i Ørting også altså det er hh # det er et helt andet øh # samfund lige pludselig i forhold <XMM: mm> til bare inde øh i Odder

XMM: ha

11.1.4 De bofaste mænd fra Odder

Excerpt 25: Vi er ikke helt et udsted (2005)

Allan: nåh ja hh hvis du skal på museum så er der faktisk udstilling om julekalendere igennem øh Danmarks Radios julekalender igennem hh ja helt fra det star- helt helt tilbage <Søs: helt helt tilbage> fra starten af <Søs: ja> hvor der er en <XMM: nå> udstilling om det

XMM: ja #

Søs: med alle dukkerne

Allan: ja al- ja alt hvad rekvisitter og sådan noget det er en <XMM: nå> hh det er et rimeligt museum vi har faktisk fordi der har hh <XMM: ja> # der er faktisk rimeligt meget deroppe der har lige ej for et par år siden der var der den om Kronprins Frederiks øh slædetur deroppe i: i Grønland # jo ja

Søs: ja <XMM:ja>

Allan: der va:r en god udstilling hvor han også var åben var at åbne udstillingen og sådan noget så hh vi er ikke <XMM: ja> et helt udsted altså <XMM: mm> #

XMM: næ jeg synes da også altså der er jo mange ting her <Allan: ja> sådan #

Søs: ja

XMM: øh

Allan: ja det er fordi du har spurgt et par gange om hvad vi kører til Århus altså når vi kører til <XMM: ja> Århus jamen hh det gør vi jo faktisk ikke altså øh det skal hun hvis hun skal have en <Søs: xxx> speciel nye sko eller: eller tøj eller sådan noget #

Søs: ja sko der er vi et udsted

Allan: ha

XMM: og d- og det er jo et vigtigt punkt øh med sko

Søs: altså <XMM: ja> ja ikke <Allan: jo>

Excerpt 26: Talte du som de andre børn (1986)

XBN: men tænkte du på der da du gik i skole i Saksild var der nogle der talte meget mere jysk end du gjorde altså af børnene nu var du jo lærersøn <Hans: ja nå men > og sådan

Hans: der var ingen forskel det synes jeg ikke <XMN: nå> nej

Hans: men altså

XBN: nej

Hans: nej

XBN: nej

Hans: det kan jeg heller ikke huske <XBN: nej> <XMN: nej nej> jeg synes aldrig rigtig jeg har gået i skole med nogle man sådan set kalder bondsk eller <XMN: nej ><XBN: nej> som taler bondsk dem det er mere forældrene der har haft det

XMN: ja

Excerpt 27: Hvordan var det med sproget i din klasse (2005)

XMM: hvordan var det med sproget i din i din skoleklasse kan du huske om der var nogle af børnene der sådan talte meget dialekt eller

Hans: mm der var nogle af landmandssønnerne øh som havde en rimelig kraftig dialekt men dialekt- øh jeg også huske min barne pige øh tal- hun var xxx gammelt par her fra Østjylland og de talte virkelig det var **HwåRm**³ og jeg ved ikke hvad altså øh og meget sådan ja virkelig den egnens grimme dialekt hvis man kan sige det sådan ikke særlig charmerende det var sådan lidt primitiv

XMM: mm

Hans: hh øh det er sådan set men jeg kan huske alle de der forskellige dialekter her fra egnen af men altså man hører dem ikke mere

XMM: mm

Excerpt 28: Døjer med noget dialekt (2005)

XMM: hvad med i skolen øh på Parkvejens Skole blev I da rettet øh af lærerne med noget altså var der noget dialekt sådan hh som

³ Orm

John: nej det synes jeg øh jeg synes ikke vi her øh døjer med noget dialekt jeg kunne forestille mig hvis du tager lidt til Gylling eller sådan noget ja du kan måske godt møde det herude det ved jeg ikke men altså hvor hh <**XMM:** mm> tsk hvor øh hh hvor der kan være nogle ord som bliver sagt lidt bondsk om du vil ikke også hh og det er nok et levn fra fra tiden <**XMM:** mm> men jeg tror ikke de unge taler det
XMM: mm

Excerpt 29: Hvad er dit indtryk af de stemmer (2005)

XMM: hvad tror du at de sådan kom fra eller hvad er dit indtryk af de stemmer når du hører dem

John: jamen den første det er en øh ja hh øh har vi en er det en sjællænder noget lokalt på noget øh ja vi er nok i københavnsområdet men der er lidt af af noget lokalt et eller andet islæt altså fra top til tå og også hun sluttede med den der typiske ikke

XMM: mm

John: og altså hh den kan jeg ikke jeg kan sagtens forstå og s- jeg kunne måske også tale sådan men det er ikke <**XMM:** mm> det er ikke sådan som jeg hører mig selv i hvert fald hh og toeren den var sådan også lige den var lige rigeligt lokal her vil jeg sige ikke da var vi måske netop i øh det midtjyske det kunne være noget Ry eller sådan noget kunne jeg forestille mig ikke hh <**XMM:** mm mm> øh og der kan jeg høre de ting som jeg selv kæmper med at undertråd tryk hvis du kan f- kan følge mig altså jeg f- jeg tror selv jeg taler kedeligt rigsdansk eller bekender mig til at tale p-et pænt sprog så det det som der blev sagt forstår jeg fuldt ud og noget af det det er noget af det som jeg orv den ville jeg nok lige have rettet selv eller a- ikke hh men jeg kender nogen der taler sådan så det er tæt på mig ikke

XMM: mm

Excerpt 30: Jeg synes en fynbo det er flot sprog (2005)

John: men øh jeg synes jo at øh jeg synes en fynbo det er flot sprog det synes jeg også en sønderjyde er øh jeg synes også jamen jeg synes de andre også er

XMM: mm

John: og så har vi det er synes jeg her i området øh hh platte sprog hvor vi nok stræber efter noget rigsdansk og nogle render rundt og taler meget om at det er det vi taler det tror jeg ikke på men altså nu bor vi nok i tæt hh hh der er nok en grund til at øh der ligger måske også de der poler igen ovre hos København der hænger tæt sammen man kunne nok finde lidt det samme nogle steder i Odense og i Ålborg hh fordi du har de centre der hvor hh magtcentre om du vil ikke hvor <**XMM:** mm> vi taler tit med en københavner i telefonen at så bliver sproget efter det på en eller anden måde ikke

XMM: ja

John: ja og dem efter os altså det er noget der går begge veje hh jeg har ingen præference <**XMM:** ja> for den ene frem for den anden jeg synes man skal tale et klart og et tydeligt sprog hh <**XMM:** nej> og det involv- jeg retter jo også mine børn altså når de siger noget forkert så øh men det hedder ikke en hus det hedder et hus eller huset øh hh men det er jo almindelig børnelærdom men der er jo hh nogen som ikke gør det og accepterer at man har lagt huen der i stedet for at man har hængt den eller <**XMM:** mm ja> ja hvad man nu har ikke

XMM: ja blev du også rettet i din barndom

John: ja min mor hun gjorde faktisk til en god vane og det skal jeg huske også selv over for mine børn for det er jeg dårligt begyndt med endnu hh når øh men hh ja men det stod i journalen hov hvordan vil du stave journal nå ja hh og det blev egentlig sådan en positiv ordleg

XMM: mm

John: øh det er svært at få et trettental i øh hh i retstavning fordi hvordan skulle man kunne vise en ny måde at stave journal på # altså lad nu det hvile hh men det øh det s- det synes jeg da helt bestemt det er noget at stræbe efter at man i hvert fald ved hvordan tingene skal staves

Excerpt 31: Tæt på at vi taler rigsdansk (2005)

XMM: rigtig gerne have I sætter et kryds <**Søs:** altså jeg vil nok sætte> ha

Søs: mit hernede så tror jeg #

XMM: ja

Søs: altså # tættere på på treeren end på toeren

XMM: mm

Søs: og ikke helt dernede men men tættere på i hvert fald

XMM: ja #

Allan: men men jeg tror stadigvæk igen # vi har noget dialekt her men jeg synes måske det er det der kommer # jeg ved ikke om der er noget der hedder rigsdansk mere men det kommer meget tæt på det vi taler # nu er jeg forkølet i dag # jeg tror bare det er ret meget mere jeg taler anderledes i dag der er lige lidt mm # men # det tror jeg

XMM: mm #

Allan: er det ikke rigtigt altså #

Søs: jo men det er sjovt nok du s- fordi men jeg kan godt høre hvis du har været ude ved Arne og I har siddet og fået en øl ikke eller du har været ude sådan i flere dage i træk på maskinstationen # så kan jeg godt høre at du tager noget af det de:r

Allan: ja

Søs: bondesprog eller <**Allan:** ja> ej ikke for <**Allan:** ja> det er ikke ned- altså jeg mener det ikke nedværdigende <**XMM:** mm nej nej> men men med ind altså # det kan jeg godt høre

XMM: ja #

12.2 Vinderup

12.2.1 Lisa

Excerpt 32: Så vil jeg på handelsskole (1978)

XKK: ja # har du spekuleret over hvor lang tid du vil gå her på skolen

Lisa: ja jeg tror jeg vil gå her # tiende så vil jeg på handelsskole

XKK: nå

Lisa: vil jeg helst

XKK: ja ligger der en handelsskole her i byen eller skal man

Lisa: øh den man skal til Struer eller Holstebro tror jeg nok der er ikke en her

XKK: nej # vil du så blive boende hjemme eller vil du flytte

Lisa: det ved jeg ikke # helt endnu det har jeg ikke tænkt

XKK: nå har du spekuleret på gymnasiet # eller hvad

Lisa: ja jeg ska:l jeg tror ikke jeg vil på gymnasiet

XKK: hvorfor ikke

Lisa: e:j { ikke } det tager så lang tid hvis man skal gå derovre

XKK: ja ja det tager jo tre år

Lisa: mm

XKK: ja ø:h men altså handelsskole siger du du vil på hva:d kan man så # blive # når man har gået der

Lisa: altså jeg har tænkt mig at jeg godt kunne tænke mig altså komme i en bank # ja # sådan en bankassistent eller noget

XKK: ja vil det sige du er god til regning

Lisa: det ved jeg ikke sådan nogenlunde

XKK: ja # til dansk også # det skal { man } nok også godt kunne lære ja ja men du har altså nogle planer om hvad du vil lave i fremtiden

Lisa: ja:

Excerpt 33: Uddannelsesvalg (2006)

Lisa: på det tidspunkt # og så søgte jeg faktisk ind på syp- sygehjælperuddannelsen! i på den der sygeplejerskole og kom til samtale hos forstanderen der som sad og kiggede på mig og sagde du skal da ikke være sygehjælper

Lisa: jo jeg vil gerne være sygehjælper for jeg vil gerne være plejer jamen det får du ikke lov til # du kan få lov til at søge på s- på sygeplejeuddannelsen og så kan du jo hvis du gerne vil det så kan du jo blive psykiatrisk eller komme til at arbejde på psykiatrisk afdeling # jamen det kunne jeg ikke og der var jeg gravid på det tidspunkt siger jamen det kan jeg altså ikke lige overskue og jeg skal have barn her om ikke så længe og alt muligt andet # visse vasse #

XMM: mm

Lisa: nu søger du ind på den # den anden den vil jeg ikke godtage så #

XMM: hvad var for var det en kortere uddannelse den anden eller hvad var for- siden

Lisa: < **XMM:** at det> ja det var det er jo kun et år tror jeg

XMM: okay

Lisa: og så skulle man så videre på øh på noget på en anden sådan en plejer- øh efteruddannelse # som er noget specielt inden for psykiatri

XMM: mm

Lisa: jeg ved faktisk ikke hvorfor men det er ret skægt det her egentlig at sidde og tænke på hvad hvad hvorfor! hun egentlig øh #

XMM: hun må jo have set en mulig altså <**Lisa:** jamen hun ja:> hun må have set et potentiale ikke

Lisa: <**XMM:** for ellers så> f- jo: og hun sagde men du har studentereksamen og du skal da

noget andet du skal da ikke være sygehjælper det er der ikke nogen fremtid i <**XMM:** mm> og

Lisa: ret pudsigt # <**XMM:** ja> da jeg var færdig på realskolen også da # havde vi jo # det var lærer Mortensen som jeg havde i matematik som man # forfærdelig skrap lærer som vi alle sammen var bange for øh der havde jeg efter f- kommuneskole eller realskolen søgt ind på Handelsskolen ude i Struer # fordi at jeg troede at jeg skulle jeg ved ikke hvad jeg troede jeg vidste ikke hvad jeg skulle # så gjorde jeg bare det

Lisa: og øh # der ringede han så hjem til mine forældre # og sagde at øh # det! var ikke i orden jeg skulle ikke på nogen handelsskole jeg skulle på gymnasiet

Lisa: ne:j det mente de nok ikke og det var nok ikke og handelsskolen og det var så kunne man da få en god handelsuddannelse så det er jo rigtig sådan en fornuftig jysk ting

Lisa: og det skulle jeg i hvert fald ikke # det! syntes han var noget pjat og det ville han ikke overhovedet deltage i så jeg skulle søge over på gymnasiet

XMM: ha

Lisa: og så gjorde jeg det så det har jeg sådan nogle gange tænkt <a-> det er lidt skægt der kommer sådanne nogle <**XMM:** j- ja!> mennesker udefra og

XMM: ja #

Lisa: og præger hvad det er man skal i sit liv ikke

Excerpt 34: Den eneste grund til at jeg flyttede det var (2006)

Lisa: nej altså jeg tror egentlig den eneste grund til at jeg flyttede det var: øh det var på grund af Carstens [anonymiseret, MM] uddannelse ellers så <ja> tror jeg aldrig jeg var kommet [...] eller det ved jeg ikke om jeg var det kan da godt være man var kommet væk men # men det var ikke noget jeg sådan: øh tænkte over at nu skulle jeg <mm> ud a:t opleve noget nyt og se <mm> verden den der d- s- det havde jeg slet ikke [...] # så det har været rent tilfælde

Excerpt 35: Men jeg synes jo bare at det var en helt anden verden inde i byen (2006)

Lisa: så kan jeg huske: # så kan jeg huske at mine bedsteforældre # som flyttede i det # hus de byggede et hus da mine forældre overtog gården og det var i nitten hundrede og femogtres # da de boede nede i det der hus og vi var på gården og jeg var nede og var hos mine bedsteforældre jeg syntes det var et # slaraffenland at være der det er jo ikke mere end der er to kilometer fra # så jeg syntes men jeg syntes jo bare at det var en helt anden verden # inde byen og #

XMM: ja

Lisa: # det var så der jeg f- mødte min veninde som også er her hende som er et år yngre end jeg er som kommer fra samme sted fordi hendes bedstemor boede over for min bedste- # -forældre [...]

XMM: ja #

Lisa: og hun er enebarn og jeg syntes bare hun havde det mest fantastiske! liv fordi hun boede inde i byen og # og der var asfalt på < **XMM:** ha> vejene ha og hun kunne stå på rulleskøjter og hun kunne alting < **XMM:** hh> hh men det kunne vi ikke # og hun måtte meget mere end jeg måtte

Lisa: hun skulle ikke lave noget derhjemme hun havde ikke nogen pligter # og jeg skulle alle mulige ting # da vi blev større i hvert fald ikke #

XMM: ja # [tsk]

Lisa: så hun jeg syntes altid at hun det måtte virkelig at have sådan et liv som hun <mm> har #

Excerpt 36: Jeg vil ned hvor der er rigtig by (2006)

Lisa: så der var ikke så mange der men så havde jeg jo legekammerater med hjemme eller også var jeg nede hos # nede i byen ikke

Lisa: og de syntes jo altid det var sjovt at komme med op på gården fordi der foregik en masse ting #

XMM: ja

Lisa: og jeg havde bare sådan nej ha <ha> jeg vil ikke være jeg vil ind til byen # jeg vil ned hvor der er rigtig by #

XMM: ha

Excerpt 37: Alt er enormt småt (2006)

Lisa: [...] hh altså lige pludselig så syntes jeg jo alt er enormt småt når jeg kommer det synes jeg jo stadigvæk når jeg kommer til Vinderup altså de ting man taler om og det man interesserer sig for og om stakittet det er malet hvidt eller rødt eller blåt eller # det e;j kom videre udvid jeres horisont lidt ikke

XMM: ja

Lisa: # men sådan er det # og det er jo: det er jo fint nok altså der er jo ikke <**XMM:** mm> noget forkert i det <**XMM:** nej> man trives jo <**XMM:** nej > bare med forskellige ting ikke <**XMM:** ja

Excerpt 38: Prøv da lige at interessere jer for nogle andre ting (2006)

XMM: men det er noget du lægger mærke til når du kommer

Lisa: det! er noget jeg lægger mærke til

XMM: ja

Lisa: det er noget jeg lægger <ja > mærke til den periode der der generede det mig jeg blev simpelthen så irriteret og # og prøvede sådan a:t nej men prøv da lige at interessere jer for nogle andre ting ikke men efterhånden så er det sådan # jamen det er bare en del! af det! ikke de:t er en del af min barndom og sådan var det

XMM: ja

Lisa: og sådan er det stadigvæk <ja > og de:t bliver også et eller andet # tryghedsskabende i sig selv ikke <mm> # at man ved at når man kommer hjem jamen så er tingene sådan som de har været altid <ja> og de:t bliver der ikke lavet om på eller noget <øh nej> ha

XMM: men vil det du kunne ikke fristes til at <nej > altså at lige <nej>

Lisa: det kunne jeg ikke

XMM: nej

Lisa: nej jeg tror det ville være øh # altså jeg vil da ikke sige jeg aldrig flytter til Jylland det kunne jeg da godt finde på men ikke lige til Vinderup i hvert fald {ej} <mm> så skulle det være et sted hvor der var lidt me:re lidt f- lidt flere nuancer i: # i hverdagen vil jeg sige

XMM: ja

Lisa: lidt flere mennesker lidt mere tolerance jeg synes måske også man er sådan lidt # er lidt intolerant overfor andre mennesker

Excerpt 39: Jamen det var da en kæmpe omvæltning (2006)

Lisa: # det har det # og så har jeg valgt at blive her øh # i forbindelse med at jeg tog min uddannelse o:g og fik job her så skaber man sig ligesom et øh netværk

XMM: ja

Lisa: omkring sig her så jeg havde nogle gange har jeg da tænkt på om jeg skulle flytte tilbage til Jylland men jeg der er ligesom ikke s:å meget at altså i Vinderup der er der mine forældre og så er der mine to søskende og begge mine brødre de bor der ikke så så det er det jeg har ellers er der jo ikke no:gle øh af dem jeg kender fra dengang jeg gik i skole her de er < **XMM:** nej> de er væk

XMM: nej

Lisa: eller de er flyttet rundt eller også er de # jeg har faktisk ikke forbindelse til nogen jeg tror jeg har forbindelse til to af dem men det er så d- øh også det ikke < **XMM:** ja> # så derfor har jeg valgt at at blive her

XMM: mm # hvad altså faldt du hurtig nok til da du flyttede herover det har måsk- eller det må have været noget af en omvæltning

Lisa: jamen det var da en kæmpe omvæltning < **XMM:** mm> ø:h altså det jeg tror da vi flyttede ind første gang i lejligheden inde på Amager på Østrigsgade [gaden er anonymiseret, MM] det var jo simpelthen et kulturchok uden lige at komme < **XMM:** ja> fra øh # fra øh lille Vinderup og så pludselig så var man der og syntes det hele det var kæmpestort o:g upersonligt o:g # øh men altså da var det jo så vi sådan rimeligt hurtigt fandt ud af at jamen vi ville gerne udenfor byen at bo i hvert fald noget der lignede noget af det vi kendte hjemmefra ikke

XMM: ja

Lisa: # og så starter Carsten [anonymiseret, MM] på den uddannelse og så blev det ligesom så fik man et netværk der fordi nog- mange af dem kom også fra Jylland o:g skulle uddannes her så så det blev sådan en naturlig ting at at så var det så # dem vi kendte ikke # og da jeg så selv startede på sygeplejeskolen og begyndte a:t øh f- kende nogle der så var det ligesom så trak jeg lidt ind mod byen igen o:g # og da: da: Carsten [anonymiseret, MM] rejste til udlandet da havde jeg slet ikke lyst til a:t bo ude altså da v- da v- havde jeg vænnet mig ti:l # til bylivet da syntes jeg det va:r # det var det jeg gerne ville ikke

Excerpt 40: Så slår jeg om så taler jeg jysk (2006)

Lisa: jeg ved godt at jeg har fået noget københavnersprog ind over.

XMM: får du det at vide, når du kommer hjem

Lisa: nej det gør jeg ikke, fordi så slår jeg om så taler jeg jysk.

XMM: okay

Lisa: men jeg får det tit at vide når jeg v- når folk her når f- ved at jeg er fra Jylland det kan de ikke høre #

XMM: mm

Lisa: nej du taler jo ikke jysk

XMM: nej

Lisa: nej # det gør jeg jo egentlig heller ikke

XMM: mm #

Lisa: men når jeg kommer hjem så gør jeg # så s- griner mine børn af mig # ha

XMM: <ha> ha a- du så du skifter <ja det gør jeg> sådan meget bevidst <ja det gør jeg> ja okay

Lisa: <nå men> jeg synes det føles helt forkert at tale # tale anderledes i forhold til mine forældre <ja> i hvert fald # og mine søskende

Excerpt 41: Når jeg tager telefonen og jeg kan høre det er min mor (2006)

Lisa: men jeg ved også det føles bare helt øh altså det er sådan fuldstændig naturligt når jeg tager telefonen og jeg kan høre at det er min mor eller far i telefonen så s- skifter man <ja> altså så taler jeg <ja> anderledes

XMM: siger du a om dig selv når du: # når du snakker med dem #

Lisa: ja det tror jeg nogle gange gør jeg

XMM: ja

Lisa: jeg ved ikke om jeg gør det helt gennemført men det # så er det fordi det lige: # svipser

Excerpt 42: Det er som om man forråder det man kommer fra (2006)

XMM: var der øh # i din klasse var der der # andre der # snakkede jysk eller skiftede eller # kan du huske om

Lisa: ø:h det vil jeg tro: at # at jo det var der <mm> det var der Poul [anonymiseret, MM] der for eksempel hans forældre de talte jo også meget jysk

Lisa: og øh # han skifter uden tvivl også # <ja> men det jeg kan ikke huske det #

XMM: mm #

Lisa: altså ellers var jeg meget jeg var meget veninde med skoleinspektørens datter # Marie [anonymiseret, MM] og det var også de talte også fint så det var slet der var ikke noget jysk der # så det var egentlig ikke øh jeg kan ikke huske det

XMM: nej #

Lisa: men det var helt klart den der klasseforskel < [rømmen] > hvordan om man var snakkede jysk eller om man snakkede fint

XMM: ja

Lisa: og der var sådan ha en # det hang sammen ikke Carsten [anonymiseret, MM] der øh som jo er Ingers # Inger er Carstens moster

XMM: ja

Lisa: hans familie bor jo også i Vinderup det er jo dyrlægefamilien der

Lisa: og de talte jo også meget fint og var meget veluddannet alle sammen så det var også automatisk en # altså det var jo også i kraft af deres uddannelse men sproget gjorde det jo også ikke

XMM: mm

Lisa: og dyrlægen som blev vores nabo og # der som jeg heller ikke rigtig var sammen med de var også en anden # der var heller ikke noget jysk over dem

XMM: nej

Lisa: så det hænger lidt sammen med klasseforskellen <ja> går jeg ud fra <ja> at det gør generelt

XMM: ja ja det er en af de ting man i hvert fald # <ja> plejer at # at kigge på eller

Lisa: ja # måske derfor også at man synes det er en forkert eller mærkelig fordi det er som om man forråder det man kommer <ja> fra # sin sociale

XMM: ja og man snobber opad <ja> eller at man øh

Lisa: og det er vi jo ikke vant til i Vestjylland i hvert fald ha

Excerpt 43: Jeg skulle i hvert fald tale jysk når jeg var i Jylland (2006)

XMM: så det var ikke: en et et krav # <nej> at i skulle

Lisa: nej #

XMM: mm

Lisa: ikke det kan jeg ikke huske #

XMM: mm

Lisa: men jeg må: jo have gjort <ja> det da jeg startede fordi jeg har jo aldrig # jeg har aldrig gået i børnehave jeg har aldrig gået i børnehaveklasse <nej> eller noget andet så jeg startede jo i førsteklasse og je- # det må jo have været jysk altså #

XMM: ja # kan du huske om du i ottende ottende_niende # stadigvæk

Lisa: nej

XMM: gjorde det eller nej nej

Lisa: nej

XMM: nej #

Lisa: nej det kan jeg ikke men det har jeg nok gjort # <ja> fordi jeg f- jeg d- jeg kan huske at jeg bemærkede min # måde at tale på var anderledes det var ikke før at jeg kom til København #

XMM: mm

Lisa: fordi der var det sådan en kontrast til hvordan folk de talte her

Lisa: det kan jeg jeg tror ikke jeg talte jysk til # til folk her men så var det når man kom hjem så kunne man pludselig høre #

XMM: ja

Lisa: <s- så bliver det i > hvor anderledes det var ikke <iørefaldende hvordan> ja

XMM: det ja ja

Lisa: der var det jeg sådan blev opmærksom på det der med at skifte og jeg syntes at det var sådan helt vildt # <ja> jeg skulle i hvert fald tale jysk når jeg var i Jylland ha

12.2.2 Mads

Excerpt 44: Nå vil du på HF (1978)

XKK: ja der er jo også noget der hedder valgfri fag det hører jo også til valgfriheden altså

Mads: ja: { det har vi heller ikke noget af } # men mange af de ting som er valgfrie nu # var! jo obligatoriske sidste år

XKK: hvad har du valgt

Mads: : geografi og sløjde og # maskinskrivning # tysk

XKK: ja # det der tysk det er jo noget man # det skal bruge for at komme i gymnasie har du # tænkt <ej> på det

Mads: jeg er vist H_F

XKK: nå vil du # <ja:> på H_F

Mads: har jeg tænkt på

XKK: ja # hvor kan man komme på H_F

Mads: Holstebro og Struer # så ved jeg ikke om man ikke også kan komme i Skive

XKK: kan man også det

Mads: uh det ved jeg ikke altså

XKK: ja skal det så være Struer eller Holstebro hvordan ser! man på de to gymnasier er det noget du ved lidt <nej> om

Mads: # der er to # som # gik i niende klasse sidste år som # gik på gymnasie hvad jeg kender # de går i Struer # der tror jeg ikke der er ret meget stor ret for- # meget forskel

XKK: hvad synes de om at gå i Struer snakker du sommetider med dem

Mads: # øh # selvfølgelig der skal { nok } arbejdes! meget mere der # end der skal her # der er fart på hele tiden

XKK: og så var der jo altså det at man skal # man skal ud at rejse! man skal me:d toget <ja ja> der er I vel sagtens

Mads: ja det er vel det er lidt trist men # byen den er ikke større

XKK: nej der er jo ikke noget her ja: # men øh nu har vi snakket lidt om din # skolegang vi kan også spørge dig om hvad din far og mor bestiller

Excerpt 45: Hvordan var det at vokse op der (2006)

XMS: hva:d jeg kunne godt tænke mig at høre lidt om om Vinderup hva:d hvordan øh hvordan var det a:t # at vokse op der #

Mads: ja: det er jo svært at svare på ikke <ja> fordi man man har < [rømmen] > ikke rigtig noget at at relatere det til vel men # men for mig var det et fint sted ikke # øh fordi # der var de muligheder der skulle være ikke der var en # idrætsklub ikke der var en hal

XMS: ja

Mads: der var svømmehal ikke øh da jeg var interesseret i det ting <ja> så øh # så var der hvad vi skulle være ikke <ja> ø:h # øh på den måde

XMS: boede I i øh Vinderup by eller

Mads: nej vi boede sådan mine forældre havde en gård

XMS: ja

Mads: øh den første der lå <stor> lige uden for byen ikke så # og så så vi havde cykelafstand til det hele ikke

XMS: ja # sådan så det var lige altså lige uden for selve <ja> Vinderup ja

Mads: ja

XMS: <altså> okay

Mads: vi havde jo halvanden kilometer til skole eller

XMS: <noget i den> okay

Mads: stil ikke så man kunne nemt cykle rundt det <ja> man kunne også nemt cykle ud til kammeraterne <ja> om om eftermiddagen hvis man havde tid til det

XMS: ja ja #

Mads: øh #

XMS: ja # så på den måde var var Vinderup jo en en et et et trygt sted der var jo aldrig ballade på den nej

Mads: sådan set ikke <nej> altså bortset fra at # de måske på det tidspunkt huserede Danmarks eneste # ø:h motorcykelklub # <nå okay ha okay> ha ja

XMS: okay

Mads: nej der var ikke noget det var mest for sjov

XMS: ja ha <ikke men det> ha

Mads: var lidt pudsigt ikke at sådan en lille by som Vinderup havde måske Jyllands mest berygtede

XMS: ha <xxx> nå det var sådan en nå det var sådan en øh

Mads: ja det var nogle bøller ikke <offensiv klub> altså ja ja <ja ja> ja okay #

XMS: ha <så> ha

Mads: så det var jo selvfølgelig lidt pudsigt men ellers var der ikke meget i det

XMS: nej # hh

Mads: <var> men ellers var det jo # < [XMS rømmer sig] > hvis man skulle hvis man altså # i forhold til de de små omegnsbyer der var var var Vinderup jo # centrum ikke <ja den den virker> kan man s- sådan lidt <nu har jeg været der> ja

XMS: et par gange at

Mads: ja

Excerpt 46: Så faldt valget på Odense (2006)

Mads: men det var jo rent tilfældigt ikke hvordan det forløb så ikke <ja for søren> øh hun vi-hun ville gerne til # jeg havde jo ligesom prøvet jeg havde også boet i i en periode efter jeg var færdig i gymnasiet i København

XMS: ja

Mads: hvor jeg arbejdede i sådan et entreprenørfirma og kørte traktor og alle sådan nogle ting

XMS: ja #

Mads: så jeg var ret ligeglad med hvor # vi skulle være henne hun havde kun været i Holstebro og Struer-området ikke så hun ville gerne prøve at komme til en anden by #

XMS: ja #

Mads: og så faldt valget på # Odense <ja> af en eller anden mærkelig årsag

XMS: ja ja <ja ja> ja sådan går det jo <ja ja> altså

Mads: ja og så kom jeg herover og så fik jeg lynhurtigt job: ja lige efter jeg var færdig i: med H_A fik jeg job med det samme altså

XMS: ja #

Excerpt 47: Er de ved at udvikle en fynsk variant (2006)

Mads: og den anden han går i # sjette

XMS: ja ja

Mads: ja #

XMS: øh # er de ø:h ved at udvikle en fynsk #

Mads: ja <variant> det det det ja det det er de faktisk

XMS: ja

Mads: ja

XMS: ja #

Mads: øh og d- jeg tror også det har meget at gøre med de er jo # jamen # vi har jo ingen familie eller noget som helst i nærheden så så vores <nej> venskabs- venskabskreds er b- # meget bygget op med fynboer faktisk

XMS: ja # ja

Mads: og øh deres klassekammerater er også øh typisk fynboer ikke <ja> så # så på den måde så får de: # dagplejemoderen de havde # var også meget fynsk og sådan nogle ting ikke <hh> så

XMS: det det ja der kan man høre meget <ja> synes jeg nå:r når de <ja> har været

Excerpt 48: Tror du man er kommet tættere på København (2006)

XMS: nej # er I sådan fø- a:- ha:r har man en fornemmelse af øh på Fyn tror du: at man er kommet tættere på: København for eksempel efter at Storebæltsbroen < [Mads rømmer sig] > og så videre det er der er der sket noget med regionen at ø:h

Mads: ja: det <**XMS:** man godt kan> tror jeg <**XMS:** tage en tur> altså

XMS: ø:h

Mads: ja # absolut [dunk] men men spørgsmålet er om det er fynboerne der gør det # <**XMS:** ja> det det kan jeg have mine tvivl om <**XMS:** {ja}> eller det er tilflytterne fra Fyn der gør det

XMS: nå: ja det ja okay

Mads: ja

XMS: ja

Mads: altså for vores vedkommende er de:t # tager vi ofte # øh til København men også fordi vi har familie og

XMS: ja

Mads: og rent arbejdsmæssigt er jeg jo tit derovre ikke

XMS: okay

Mads: ja

XMS: ja #

Mads: men men det er jo blevet klart nemmere ikke altså hvor vi bare lige kan {sådan} < [XMS rømmer sig] > tage toget eller eller bilen og køre over for en dag ikke

XMS: ja # ja

Excerpt 49: Jeg mumler for meget (2006)

Mads: ja altså min den yngste søster # hun bor så i Holstebro

XMS: mm #

Mads: øh # og den anden bor i København

XMS: ja # ja okay <så>

XMS: har hun taget noget # dialekt eller noget med til København og beholdt det eller hvordan øh <ja men altså>

Mads: typisk det der tror jeg med at # at vi mumler meget

XMS: ja

Mads: min kone er meget sådan # snak tydeligt og sådan noget <ja ha> ha

XMS: er det noget der ligger til familien eller noget <ja det jeg tror det meget ligger meget til familien> det ligger til ha

Mads: ikke for min far gør det også ikke #

XMS: ja

Mads: øh plus at # jeg kan også mærke det på min min søn vi skal jo sådan være over ham ikke du skal ikke tale for stærkt og du skal <ha> tale ikke altså forsøge sådan at # men det er jo så meget dialekten det er mere at det det er upraktisk ikke at folk ikke kan forstå hvad der bliver sagt <ja> ikke #

XMS: ja der er nogle praktiske ting <ja> der der er <ja> ja ja

Mads: for om om man taler jy- øh lidt jysk eller man tale:r # andre # øh dialekter ikke er jo sådan set # lige meget ikke

XMS: # mm

Mads: bare man folk kan forstå hvad der bliver sagt ikke

XMS: ja ja

Mads: ja

XMS: kan du huske du det som om du øh talte du sådan: havde du: meget dialekt fra egnen a:f da du kom til efterskolen [anonymiseret, MM] i tiende klasse <nej det> der

Mads: tænkte jeg aldrig over <nej> nej

XMS: nej #

Mads: øh ik- ikke dialekten tror jeg <nej> jeg har altid jeg # mere tænkt over at # at øh # jamen at jeg skal tale tydeligere jeg mumler for meget og alt sådan nogle ting <ja> {altså} de der sprogmæssige ting har jeg # <ja> jeg stammede også som barn ikke og

XMS: ja

Excerpt 50: Jeg vil sige mit sprog har ikke ændret sig meget (2006)

XMS: [...] jeg vil sige mit sprog har ikke ændret sig meget faktisk < **XMS:** nej> fra fra fra dengang af

XMS: nej

Mads: det tror jeg ikke # vi s- vi vi brugte ikke # dialekt som sådan

XMS: nej #

Mads: ikke i skolen vi gjorde det måske mere hjemme #

XMS: ja

Mads: # vil jeg tro ikke

XMS: ja

Mads: # ø:h jeg kan ikke huske der var nogen der blev rettet sådan rigtig # der var ikke nogen der blev drillet på nogen måde

XMS: nej # <**Mads:** de:t> så der var en lille forskel på hvordan du snakkede i hjemmet <**Mads:** ja det var der> o:g ja

Mads: det det er der ingen tvivl om

XMS: ja og stadigvæk med dine forældre: <**Mads:** ja> elle:r <**Mads:** ja sp-> ja

Mads: spe- specielt med min far vil jeg sige der er der stadigvæk <**XMS:** nå ja> forskel ja

XMS: ja #

Mads: altså min kone driller os med at sige hun kan ikke forstå hvad vi siger

XMS: nå <**Mads:** ej ga- så så galt tror jeg nu ikke> nå det er så ø:h det er sål anderledes

Mads: det er

XMS: nej okay ha <**Mads:** men der> nej ha

Mads: ah det er nok mere fordi der bliver mumlet ikke end end det er < **XMS:** okay> selve dialekten vil jeg tro

XMS: ja #

12.2.3 De bofaste kvinder fra Vinderup

Excerpt 51: Kunne du forestille dig at flytte et andet sted hen (2006)

XMM: hvis du sådan øh # # skulle forestille dig at bo et andet sted end her omkring kunne du det kunne du forestille at a:t # flytte et andet sted hen eller <ahh>

Ann: det har jeg egentligt aldrig sådan overvejet at skulle <mm> bo øh # jamen jeg boede jo en år i [landsby ca. 40 km fra Vinderup] og så har jeg boet et en år omme i [landsby ca. 40 km fra Vinderup] omme øh # jamen boede lidt omme til # på # omme i [by ca. 15 km fra Vinderup] og men ikke sådan flytte en helt anden landsdel altså: <mm> # det kunne jeg da slet ikke finde finde en grund til altså <mm> # nej det # altså # vi har jo al familie inden for øh Vinderup Kommune så hvorfor i alverden skulle vi altså ha

XMM: ja det ville være sådan lidt ha <ha> dumt at flytte <ja> ja

Ann: så d- ej det kunne jeg slet ikke lige øh <mm>

Excerpt 52: jeg kan godt lide at gå i Vinderup (2006)

Ilse: men øh jeg skulle ikke flytte ind til æ by det kunne jeg ikke lide det det bryder jeg mig ikke om # men jeg kan godt lide at gå gå i Holstebro ha og jeg kan godt lide at gå i Vinderup ha men at bo der nej! # der er grænsen ha

XSS: mm> ja ha sådan er det

Excerpt 53: Det er sådan lige midt i det hele (2006)

XMM: <så:> så det vil sige folk der bor her de arbejder andre steder eller øh

Mary: hh ja! altså vi ligger jo meget centralt her Herning Viborg Holstebro

XMM: mm

Mary: Skive

Mary: <ja> altså det er sådan lige midt i det hele

Excerpt 54: Betyder København noget i jeres hverdag (2006)

XMM: hvad med [rømmer sig] hvad med København sådan hvad betyder den noget sådan i jeres hverdag eller øh

Mary: mm [baggrundsstøj]

XMM: eller [baggrundsstøj] mm

Mary: jeg har været der en gang det var dengang vi tog til # Bornholm i syvende klasse

XMM: mm

Mary: [rømmer sig] hh # så # øh men jeg har faktisk øh min lillebror var kæreste med en pige som de fik en # barn sammen med og hun er flyttet til København hh så jeg vil da ikke sige vi aldrig xxx måske tog over og besøgte dem altså det ville da da det kunne da godt være

XMM: mm

XMM: men det er ikke sådan ø:h

XMM: at I sådan # tager der til sådan

Mary: <ja> nej

XMM: nej hvis I tager på ferie hvor tager I så hen

Mary: jamen altså det er her i Danmark der har vi egentlig været mange steder både i Nordjylland og Sønderjylland og her i år var vi på Mors eller hvad det øh Ebeltoft og

Excerpt 55: Sidste år tog vi børnene med derover en par dage (2006)

XMM: hvad med hvor m- København er det en del af jeres sådan hv- hv- hver- hverdag eller

Ann: nej det det ikke <hvordan> en del af vores hverdag

XMM: nej <for i>

Ann: sidste sommer # tog vi børnene med derover en par dage øh simpelthen fordi de skulle # se København # den store han har nok været på gennemrejse da han var på Bornholm men men ellers har de jo ikke set København o:g bare sådan for at få en fornemmelse af at jamen det man ser på fjernsynet det er altså også der # [tsk] så det var egentligt samtidigt med at vi skulle på korpslejr med æ spejdere så: pakkede vi bilen nogle dage før og så kørte derover

XMM: mm

Excerpt 56: det kan være der det er ti år siden vi har været der sidst (2006)

Ann: øh # så så på den måde så så har jeg ikke en øh del vi var jo så selv lige derovre her i: # hvornår har det været maj # ja # tyvende maj tror jeg vi var derovre # fordi min mand han er be- han e:r begyndt at løbe og skulle så: # over at løbe

XMM: maraton <øh maraton>

Ann: derovre <ja> så øh <ja> # der kørte vi derover # sammen med en hold venner der så tilfældigvis skulle noget andet så kunne vi så lige have passet at vi kørte derover # øh så at vi har været i København to gange inden for den samme år altså øh øh # jamen ellers så kan der gå # jamen det er ikke noget det kan være der det er ti år siden vi har været der sidst

Excerpt 57: Der bliver kortere og kortere til København (2006)

Ann: så det er ikke sådan noget vi bare lige smutter til København

XMM: mm

Ann: øh # men på en eller anden måde så fornemmer jeg # at København bliver kortere altså der bliver kortere og kortere til København # på en eller anden måde

XMM: mm <øh>

Ann: men det har egentligt også noget me:d # det har jo også noget med økonomi at gøre # øh # og i takt med at # øh man generelt som dansker har fået øh fået flere penge mellem hænderne # vi er ikke altså vi er sådan en nok en meget øh øh almindelig familie og nok e- lavtlønnet familie hvis man sådan ellers skal

XMM: mm

Ann: skal ud at kigge [en begynder at fløjte i baggrunden-] ja han fløjter altid [-fløjten]

XMM: ha <ha>

Ann: øh men men men alligevel så s:å er der ikke så langt til København fordi man kan måske nemmere lige afse de der tusinde kroner

XMM: ja

Ann: end man kunne engang

XMM: ja

Excerpt 58: Dialekten forsvinder med far (2006)

Ann: øh # o:- o:g selvfølgelig når vi nu også # altså nu nu har det har det her noget med med dialekt at gøre så er det jo også rent sprogmæssigt at det også sker # ø:h xxx en anden ting # øh # specielt min far har # har dialekt # øh # altså # ham og mor snakker nogenlunde nok det samme men han har! nogle nogle enkelte udtryk som i hvert fald hans børnebørn # og nogle af hans svigerbørn egentligt heller ikke # har helt # styr på hvad de:t # sådan noget som stræbe stræb du nu lige lidt det har altid sådan været far <ja stræb dig> altså <ja> skynd dig nu lige <skynd>

XMM: ja

Ann: øh # og d- og det er i hvert fald den ord den den forsvinder fuldstændigt nu # øh # m- med ham

XMM: mm

Ann: eller me- med den generation

XMM: ja

Ann: det er i hvert fald ikke en udtryk jeg bruger

XMM: mm <øh>

Ann: jeg bruger sikkert også nogle udtryk som mine børn ikke vil komme til at bruge

XMM: mm #

Excerpt 59: Børnene bruger ikke jysk (2006)

Ann: så: # men men sådan lige der med sprog der er også sket noget øh <mm> # og og det er da såmænd lidt sjovt fordi a:t # jamen de de de de kan også godt ø:h jysk hvis det er det # men men de bruger det jo ikke og de bruger <øh hv- hv-> børnene ja <børnene el- ja> ja

XMM: ja <og de>

Ann: bruger det jo aldrig

XMM: mm

Ann: øh men engang imellem så kan de jo godt øh # selv lave lidt fis og så noget og så så så så de ved jo: de ved jo godt hvordan det hvordan de snakker hvis det var det men de <ja> bruger det jo ikke

XMM: det gør de ikke

Ann: nej

[...]

Ann: fordi det er bestemt heller ikke fordi at vi har gjort noget til at d- det ikke! skulle være

XMM: mm #

Ann: øh

Ann: men men øh # og det kan da endda også godt være nu nu hører man jo aldrig sig selv sådan altså # om man måske sommetider når hvis jeg snakker med min mand måske næsten snakker anderledes end hvis jeg sidder og snakker med mine børn

XMM: mm

Ann: d- d- det kan godt være

XMM: ja

Ann: øh

XMM: ja

Ann: at der er den der ø:h # ubevidst

XMM: ja

Excerpt 60: Vi har faktisk lært vore børn at snakke rigsdansk (2006)

XMM: hvad me:d altså # hvad med din søn der er herovre synes du han snakker han ligesom dig! eller snakker mindre eller <**Mary:** hh> mere jysk eller

Mary: han snak- øh ham vi har faktisk lært vore børn at snakke rigsdansk <**XMM:** okay> fordi det var en mareridt for mig at gå på æ handelsskole fordi # jeg var faktisk fuldstændig til rin grin fordi jeg snakkede som jeg gjorde <**XMM:** nå> ha <**XMM:** nå okay> ha dengang der var jeg mere jyde end jeg er n- nu nu

XMM: ja

Mary: ja men altså der kommer da mange jyske ord indimellem

XMM: [snøfter]

[...]

Mary: så d- det bestemte vi dengang vi fik b- børn at hh de skulle lære at snakke rigsdansk

XMM: ja hh hvo- hvordan gjorde I det så det så snakkede I rigsdansk til dem <**Mary:** ja> eller <**Mary:** det> ja

Mary: kan du sige <**XMM:** ja> ha ja

XMM: hv- hv- hvordan var det ikke mærkeligt at skulle gøre det

Mary: ne:j <**XMM:** mm # [snøfter] > det syntes jeg faktisk ikke det var altså det skulle de bare ikke udsættes for det samme <**XMM:** nej> som jeg egentlig har været udsat <**XMM:** nej> for så de de snakker rigsdansk men # der kommer mange især den bitte

XMM: ja

Mary: men han er jo også på æ land sådan

XMM: <**Mary:** ha> ja det kan godt <**Mary:** ha> det kan godt have noget <**Mary:** ja> med det at gøre hh ja

Excerpt 61: Dialekten som barriere (2006)

XSS: altså da du: # da du kom fra: Her- øh Herrup Skole og så herind til <**Ilse:** ja> Vinderup hvordan

Ilse: ja det var da en kæmpe omvæltning dengang ha hh det var det i hvert fald da hh det er helt sikkert men altså d- alderen er også jo altså det gør jo også det at øh: der sker sådan en masse i den alder der # så: så bare bare det angår der tror jeg da det er sværere at skifte skole men jeg faldt nu godt til derhenne det gjorde jeg helt sikkert ja <**XSS:** mm> så: gik der i tre år ha ottende

<XSS: ja> niende og tiende så: ja mine egne børn [Karen, anonymiseret MM] da hun startede derhenne hun havde også svært ved at falde til hh og det var jo og det det skulle man jo ellers synes at i den! alder hvor og de snakker jo ikke jysk som vi andre vi ha mine børn de snakker ikke jysk når de snakker med andre der # der er jyske jamen så gør de derhjemme altså jeg kan jo godt høre på mig selv nu også jeg laver også utrolig meget om i min stemme hh men derhjemme snakker vi ø:h snakker vi rigtig jysk til vores børn men der er ingen! af dem der snakker jysk men men [Karen, anonymiseret MM] hun fortalte mig lige en aften mor når jeg står og snakker! med andre der også snakker jysk # så kommer det så siger jeg ja det er jeg klar over og det kan jeg også godt ha og sådan er det med mig selv også hh så kommer <XSS: mm> det lige så stille # men ellers så gør de ikke de snakker: rigsdansk og selvom man skulle synes det var nemmere! for dem fordi at det synes jeg da var en barriere dengang hh at # når du kom fra: fra Herrup og så min- og de der bonderøve ha der kom ind der ø:h # men ø:h nej nej det gik nemt det øh jeg har ikke svært ved det overhovedet ikke

XSS: mm

Ilse: men øh det var da en omvæltning ha

Excerpt 62: Måske er det godt nok for vores børn at de ligesom snakker rigsdansk (2006)

Ilse: nej det øh det er jo klart nu her når der lige har været snak om alt det her jamen så så har vi snakket om det derhjemme ha <XSS: ha> nå sagde Søren [anonymiseret, MM] skal du hen nu skal du hen og snakke ha hvad var det nu han fik sagt ja hvad fanden var det ha <XSS: hh # hh> ha <XSS: hh> hvad var det nu han sagde det **lød** bare så sjovt ha så sagde jeg det er nu nemmere det er xxx ej hvad var det nu det var nå det er væk ha <XSS: mm> ja det tager vi det det er rigtig skægt jeg synes det er det er en skam! det går ud det er det eneste jeg kan sige

XSS: ja

Ilse: men på en anden måde så hh på den anden side set så k- kan man jo også godt se at det måske er er godt nok for vores børn at de ligesom ja # snakker rigsdansk på en eller anden facon # fordi så kommer de da ikke i de barrierer som vi andre ind imellem så har været i ikke også så mere eller mindre jo

XSS: ja

Ilse: ja sådan er det <XSS: men kunne det være>

XSS: altså kunne det være anderledes # eller hvad kunne <Ilse: nej!> man gøre for <Ilse: det kunne ikke være anderledes>

Ilse: og jeg har heller ikke gjort noget! som helst for at mine børn de ikke skulle lære at snakke jysk det har jeg bare ikke det det snakkede vi nem- lige netop også om Søren [anonymiseret, MM]og jeg det er der ingen af os der har vi snakker: jysk når vi er hjemme det gør vi fuldt ud men! som han også startede med at sige ubevidst så har vi jo nok da æ børn de var små hent nu bilen ikke også eller gør nu <XSS: mm> det i stedet for så hent den bil ikke også # der der er jo der er jo forskel det er jo klart det de de hører fra de små ikke også det er jo det der ligesom hænger ved dem jo

XSS: # ja

Excerpt 63: Jamen snak da ordentligt dansk (2006)

XSS: men hvad så da du kom til Holstebro <Ilse: [rømmen] > og også me:d <Ilse: [tsk] mm> med sproget

Ilse: [tsk] ja jo! ha jamen nej det det var faktisk ikke så så så slemt # på en eller anden facon hh der var kun e:n! og det f- det var- har vi lige oppe at snakke om den anden dag det er garanteret

fordi der har været snakket om det her dialektværk hh v- ø:h min pige og mig Karen [anonymiseret MM] og mig vi gik {i} ude i Karen [anonymiseret MM] så siger jeg til Karen [anonymiseret MM] der går min gamle engelsklærer! og hun var sådan efter! mig altid hun sagde til mig engang snak da snak da ordentligt dansk! så vi kan forstå! dig siger hun til mig ha <XSS: hh> nå! siger jeg så <XSS: hh> og vi var nogen fra Thyborøn og der var nogle fra Harboøre og der var nogle fra Ulfborg og det og vi var bare sådan en blanding!

XSS: mm

Ilse: og så faldt hun lige over mig ikke så siger hun **jamen** snak da ordentligt dansk! så vi kan forstå! hvad du siger ha det kunne jeg bare ikke lide ha fordi det er <XSS: næ:> hvorfor kunne man ikke have lov og: og snakke på den måde man man nu engang gør ikke også ha hh <XSS: ja> så:

Excerpt 64: hvis jeg står ude i æ butik (2006)

XSS: altså hvordan har du det med <**Ilse:** [rømmen] > er det noget du: er det noget du tænker over

Ilse: alts- overhovedet aldrig aldrig! nogensinde men jo! det det er jo så meget sagt men altså selvfølgelig tænker du da over hvis du hvis jeg står ude i æ butik og jeg begynder rigtig at snakke jysk ikke også hh jamen det er fordi der er en over for mig der snakker jysk for ellers så gør <**Ilse:** ja> du det ikke så laver du om en del {noget} jeg tænker over overhovedet overhovedet ikke mm de:t øh det gør man ikke og derhjemme jamen altså du snakker det sprog du er vant til sådan er det jo ja

Excerpt 65: Så synes man det hele det lyder lidt forkert (2006)

Ann: [...] men det er ikke så noget jeg sådan til daglig går og spekulerer på om man lige snakker på den ene eller den anden måde altså <mm> # men jeg er helt sikker på at at den veksler

XMM: ja

Ann: og de:t er jeg såmænd ikke ret! meget i tvivl om at den gør

XMM: nej nej

Ann: øh

XMM: men men det er ikke så noget du du styrer! eller du: tænker over <nej det er ikke>

Ann: det er ikke noget jeg tænker over

XMM: nej nej <altså på en måde så så kan man>

Ann: selvfølgelig godt styre det

XMM: ja

Ann: men men det er ikke noget jeg tænker over

XMM: nej <om om>

Ann: det lige er den ene eller den anden som man øh <nej> # øh og hvis man begynder at tænke over det så så bliver det da f- f- først! svær

XMM: ja

Ann: øh fordi så kan man næsten ikke # så synes man det hele det lyder lidt forkert

XMM: ja

Excerpt 66: Hold da fast hvor lyder det bare dumt (2006)

XMM: nej # kan du huske om øh: altså da I kom ind fra Herrup Skole og ind på Vinderup om om I da talte anderledes end dem da I # kom ind

Ann: jamen det har vi jo gjort

XMM: mm

Ann: nogle af os i hvert fald

XMM: mm

Ann: ikke alle

XMM: mm

Ann: d- d- d- det tror jeg ikke # øh # d- # jeg kan øh specielt huske der var en # øh # som der # meget tidligt lavede sit sprog om # og for nogle af os der kunne vi jo næsten ikke h- altså # den de:r øh # når man sådan # f- { hvor vi så } sagde snakker fin

XMM: ja

Ann: altså

XMM: ja #

Ann: for nogle altså det kunne vi jo næsten ikke klare at øh

XMM: mm

Ann: at hun absolut skulle behøve at skulle snakke sådan bare fordi hun var kommen herhen altså <mm> øh # men øh #

XMM: så så det va- der var simpelthen noget der hedder at snakke fint når man <ja> øh ja

Ann: sådan <ja> øh og nogle kunne man jo høre # øh # mere på end man kunne på andre

XMM: ja

Ann: så øh

XMM: jamen det er øh sådan det samme i Sønderjylland det der med at man # at m- det er fint

Ann: ja <når man>

XMM: prøver at snakke rigsdansk <ja> og det er ikke særligt positivt nødvendigvis hvis man ikke plejer at gøre det i hvert fald så <nej> kan det godt være sådan lidt # øh

Ann: ja s- så så bliver det kommer til at være # for # i hvert fald for dem d- man ellers # der ellers har været sammen med vedkommende

XMM: ja

Ann: så kommer det til at være # hold da fast hvor lyder det bare dumt

Excerpt 67: Da lavede hun totalt! om på hendes sprog altså simpelthen snakkede rigsdansk (2006)

XSS: talte alle fra Herrup dialekt

Ilse: hh øh ja! # det gjorde de men ikke da vi kom hen på {æ} realskole # ej det passer ikke det gjorde de ikke alle sammen der var nogle øh der var nogle enkelte der snakkede rigsdansk det passer ikke der va:r en der hed Lone [anonymiseret, MM] og en der hed Marie [anonymiseret, MM] som boede i Herrup de snakkede i hvert fald rigsdansk som som jeg jeg kalder æ sprog ikke også hh <**XSS:** mm> øh og så var der en der hed Inger Birte [anonymiseret, MM] flink # ø:h da vi kom hen på realskole vi grinte simpelthen sådan af hun da lavede hun totalt! om på hendes sprog altså simpelthen snakkede rigsdansk o:g det synes vi da var simpelthen så fjollet ha men altså hun har jo haft lige så svært ved det som vi andre vi har bare turde: måske at blive ved med at at snakke det dialekt ikke også hh <**XSS:** mm> mere eller mindre selvfølgelig ha hh # men ø:h men Birte [anonymiseret, MM] hun lavede om på det kan jeg huske lige så tydeligt hun lavede simpelthen bare om på hendes sprog det skulle bare være så # fint som vi kaldte det så snakker man fint ha

Excerpt 68: Så er du ikke dig selv (2006)

XSS: hh men har du egentlig <**Ilse:** ja> nogensinde oplevet det har jeg i hvert fald

Ilse: ja

XSS: hh ø:h

Ilse: #

XSS: når ø:h # når jeg er i nogle forsamlinger

Ilse: ja

XSS: # så synes jeg at jeg tal- at den måde jeg taler på ikke er særlig pæn i forhold til andre

Ilse: ja det har jeg <**XSS:** hvis der er>

XSS: nogen der kommer fra andre steder <**Ilse:** ja>

Ilse: ja det har jeg # det kan jeg sige dig ø:h m:en det er f- det tror jeg det har noget med at gøre så føler du dig du føler dig simpelthen så bred jysk # altså det øh og så så laver du jo om og så bliver jeg sådan hel øh øh det bliver noget træls noget så er du ikke dig selv # ikke også <**XSS:** mm> jeg har jeg føler heller ikke nu jeg er sådan hundrede procent mig selv det bliver bedre og bedre når jeg kommer til at snakke med dig længere tid man altså så er du ikke helt hundrede procent dig selv # så det det ha:r øh jeg tror virkelig det har mere at sige ubevidst end man man tror det har

XSS: mm

Ilse: ja fordi du du så laver du jo så laver du jo ligesom om og forsøger ligesom a:t # i stedet for bare at snakke ikke også ja ha <**XSS:** ja> hh men øh # ja det tror jeg faktisk # sommetider hvis vi har været af sted sammen med Søren [anonymiseret, MM] firma vi har været til et eller andet # og der sidder nogle der der øh # men altså det det er jo selvfølgelig også om du kan snakke med folk det har jo også noget at sige jo ikke også men altså så så er jeg helt sikker på at man snakker rigsdansk det tror jeg man gør # ubevidst

XSS: # ja

Ilse: ja men altså i: nogle tilfælde så tænker du jo: nok ikke over det men altså sommetider så tror jeg også man gør så tror jeg også man tænker over det ja

XSS: altså jeg gør i <**Ilse:** ja> hvert fald øh <**Ilse:** ja>

Ilse: ja ja ja men altså det er ikke sådan noget overhovedet ikke altså det er slet ikke noget sådan i æ hverdag jeg jeg tænker over jeg snakke:r snakker snakker bre- snakker jysk det tror jeg ikke

XSS: mm

Excerpt 69: Sproget i interviewet (2006)

XMM: ha- d- kan <så> kan du mærke nu hvor vi har siddet og snakket om om: om <nej egentlig ikke> du ha:r

Ann: nej

XMM: nej #

Ann: øh <nej > # men men # men ikke andet end at je:g øh at jeg ved godt at det har ikke været øh sådan specielt jysk

XMM: mm

Ann: d- d- d- det tror jeg ikke at det har været <mm> # øh # måske bliver det lige lidt mere nu her hvor vi sidder og snakker lidt om det

XMM: mm

Ann: men men # men sådan da vi har siddet og snakket så har jeg ikke været specielt jysk det de:t <mm> øh

XMM: nå

Ann: det det tror jeg ikke at det har været <nej > # øh <er det>

XMM: var det noget du tænkte over inden jeg skulle komme om: hvordan du

Ann: nej det har jeg såmænd ikke spekuleret meget på <om du ville nej nej> nej

Ann: øh jeg tror jeg kan huske at jeg spekulerede på at øh # dengang i: øh # i # der tilbage i ottende-niende klasse

XMM: ja

Ann: der der tror jeg det var sådan: a- at jeg { var } sådan mere bevidst om det der

XMM: ja <øh>

Excerpt 70: rigsdansk er det sådan som du snakker til mig nu (2006)

XMM: men det du så øh kalder rigsdansk er det sådan som du snakker til mig nu

Mary: ja

XMM: det ja

Mary: ja det er nok ikke rigtig rigsdansk <ja det altså det> ha <så> ha <ha> for mig

XMM: ja ja <ja> ja [porcelæn klirrer] hh

Mary: hh

XMM: ja men det kommer jo nemlig an på hvad det er man selv kalder <mm> for for sit sit <ja> rigsdansk ja

Mary: men ikke # ikke jysk

XMM: ja

12.2.4 De bofaste mænd fra Vinderup

Excerpt 71: Så var jeg klar til at bare vende snuden hjem (2006)

XMM: hvordan altså øh det der med at du kunne sådan cykle ud var du var du meget involveret i i gården så <**XMM:** hh>

René: ja det var jeg fordi hh det var også min store interesse altså inden vi overhovedet købte gården havde jeg # øh kan jeg huske far havde duer derhjemme og han har haft hunde og altså jeg har sådan været meget med dyr og hh jeg havde kaniner selv # massevis # kaniner lige herhenne # m- midt i byen og øh hh jamen det var der jo plads til der s- så jeg havde også kaniner og høns og duer og # jeg fik også min egen # kalv som jeg kunne # passe og kalde min egen og udstille på på: Ungskuet i Herning øh hvert år hh øh # og jeg interesserede mig utrolig meget for det og var med far til altså jeg blev taget ud af skolen når der var kvægauktion i Brørup og Vejle og sådan nogle steder og blev slæbt med til det

XMM: mm <**René:** hh>

René: øh # så så så det det var en stor interesse og # øh hh det var næsten også baseret på # på min hjælp for det var gammeldags og det var upraktisk og det v- det var sådan et eller andet med at hh jo mere gammeldags jo mere mindede det om # som min far han kunne huske det fra han var dreng # hh så øh og når man havde nogle raske drenge så hh behøvede man jo ikke at investere i <**XMM:** mm> mekanik og maskineri så kan man bare sætte dem til at bestille noget # hakke nogle roer og # muge ud ved # grisene

XMM: ja # levede det så op til hans forventning om: sådan <**René:** hh>

René: ja: men altså det var jo # jo mere der skulle knokles og jo længere tid det tog # hh jo mere lignede det gamle dage og jo skønnere var det så: <**XMM:** okay> # så # og det brugte han al sin tid på sådan

XMM: mm # # du var var du fristet til at # at gå den samme vej sådan at du <**René:** hh>

René: jamen det var jeg # altså: je:g # har boet # f- i Århus og København og og det var altså sådan # <**XMM:** hh> hh om foråret når de første græsplæner blev slået og det begyndte at dufte ligesom hø og sådan noget så hh så var jeg klar til at # bare vende snuden # hjem # hh øh så så det med landet det har altid været været øh noget de:r # hh og jeg har overtaget # gården øh efter <**XMM:** okay> min fars død ø:h # og bor der i dag og hh har så ikke hh har ikke kreaturer men har heste og # stadigvæk noget fjerkræ og sådan noget # hunde og hh # i den dur hh
XMM: så der er noget lidt af det
René: så der er så j- så <**XMM:** tilbage> jeg er sådan set stadigv- jeg er også landmand kan man sige <**XMM:** mm> ved siden af øh

Excerpt 72: Det er ligesom blevet lagt fast det er her vi bor (2006)

XMM: ja # så du og hun har ikke sådan havde lyst til at flytte med til <**René:** nej nej nej nej> København hvis det var hh <**René:** hh>

René: øh vi snakkede lidt om det også øh altså # vi synes selv det er en lil- lille perle vi har # øh hh dejlig tilværelse og med plads til de heste og hh dyrke vores interesser for naturen hh og hvis vi skulle have tilsvarende muligheder # og arbejde i København ja så skulle vi langt fra København <**XMM:** hh> allerede <**XMM:** ja> dengang

XMM: ja <**René:** hh>

René: ø:h # altså vi ku- vi kunne ikke # vi kunne ikke skabe den tilværelse for rimelige penge og selvom man kunne tjene halvtreds procent mere i København jamen eller hundrede procent mere så hh så var det ikke # det valgte vi ret hurtigt fra og # s- der var også på tale på et tidspunkt at flytte til Esbjerg og sådan noget og det: # vi blev bare enige om nej # fordi hh med omgangskreds her sådan Vinderup Viborg Silkeborg Århus # og! København det er sådan ligesom
 [...]

XMM: mm <**René:** hh>

René: ja ja så vidste vi bare at så ville det nemt blive sådan at hver weekend jamen så skulle man lige til en noget familiefødselsdag <**XMM:** ja> og et eller andet og så skulle man pakke bilen fra Esbjerg og så køre # til det og skulle måske overnatte fordi der var langt at køre og # så ville det ikke blive så sjovt at bo

XMM: mm

René: sådan et sted og så <**XMM:** nej> her der kan vi sådan # d:er er vi en del af det # den omgangskreds vi har

XMM: mm

René: så så så det det er ligesom blevet lagt fast det er her vi bor

XMM: mm

René: så kører vi hvis vi skal arbejde

XMM: ja #

René: øh jeg har arbejdet i Herning i en periode også altså men altså det var halvtreds kilometer det er jo ikke noget problem at køre

XMM: mm

Excerpt 73: Vi var nogle bonderøve (2006)

Jim: [...] så fik jeg a- øh andre værdier ved at tage ud at rejse # møde andre folk og # skæbnen har mange gange en # bidrag i at øh # man har bare lyst til at # prøve noget andet # men stadigvæk komme hjem til Herrup # som jeg er født og opvokset i og # stadigvæk holde sammen med mange af mine # gammel kammerater fra dengang vi gik i skole # vi har så meget stor

betydning for hinanden og det har vi haft øh g- øh gennem hele vor vor # opvokset hvor vi var knægte da når vi gik i byen vi har altid været gode til at # holde sammen

XSS: mm

Jim: når vi kommer i storbyen som Vinderup her der ville de jo slås med os <ha> ha

XSS: ville de det

Jim: ja # de ville så

XSS: hvorfor

Jim: de kunne ikke lide os [wos] fra Herrup af jamen <**XSS:** mm> sådan er sådan er det når man kommer fra øh et bette landsbysamfund og kommer hh hen i en by som Vinderup for eksempel du har nok lidt svært ved at sætte dig ind i det fordi # at øh # Herrup det er en bette # by med cirka f- # hundrede og tredive husstande

Excerpt 74: har du nogen sinde tænkt på at flytte derfra (2006)

XSS: men det er jo godt ha <**Jim:** ja ha> mm hh mm har du nogen sinde tænkt på at flytte derfra! eller kunne du forestille! <**Jim:** nej;> dig det <**Jim:** ja>

Jim: det kunne jeg godt # det kunne jeg godt # men hvor skulle jeg flytte hen # til København # det tror jeg sgu ikke jeg har fandeme været i København engang og det hh hh nej hh # nej det tror jeg ikke # bare Holstebro tror jeg der vil være fint ha hh <**XSS:** hh>

XSS: mm

Jim: det er svært! for os at komme øh # ovre fra: # inde fra en bette by hvor at man faktisk kan gå over æ vej uden at man kigger sig for altså # vi siger godt nok til æ knægte at øh # de skal se sig for men øh

XSS: ha

Jim: ikke også men <**XSS:** hh> så København # jeg tror bare det vil være # være en stor overvindelse at flytte til # xxx til Vinderup eller Holstebro # men det kan godt være # hvis de rigtige tilbud ø:g # hvis det skal være også hvis skæbnen er at jeg ska:l # bo i Odense Ålborg eller ø:h København eller Holstebro eller hh jamen så er det jo det! # ikke også

XSS: mm

Jim: det vil jo bare blive svært! men altså # man må jo somme tider også æde nogle kameler jo [tsk] hh sådan a- jamen jeg tror godt jeg kunne affinde mig med det jeg tror godt jeg kunne affinde mig med det # det er helt sikkert # jeg sku- jeg skal bare have lidt natur en gang i mellem # det er simpelthen pinedød! nødvendigt # sådan at kigge! lidt # på # kunne køre lidt ud i naturen og bare li:ge være en selv lidt ikke også i <**XSS:** mm> bil! selvfølgelig altså man skal ikke øh # {sjø-} # søreme ikke ha <**XSS:** ha> ha <man skal ikke udenfor> ha nej # sætte sig i <**XSS:** mm> æ bil lige ø:h # kigge lidt ud over æ sø vi har en sø # det gjorde jeg meget i på en tidspunkt bare # [tsk] jo # hh jo jeg kunne godt # se mig selv bo i Vejle! også # se ned over øh lige uden for Vejle der og <ha> # men altså jeg ved det ikke det er fandeme <**XSS:** ha> nok ikke til at komme af! med mit hus jeg skal jo også have solgt det jo # [snøft] <**XSS:** mm> # hvis jeg ska:l flytte nogen steder så skulle man jo # have det lejet ud eller sådan noget de:t er jo man skal også tænke på man: har jo noget tilbage! jo # som man skal af! med før man tager en anden sted hen men # det er ikke det er ikke usandsynligt! om ti år jeg er en anden sted hh der er jo sådan set ikke noget der binder! mig # til! her mere # jeg havde lovet min mor # dengang hun døde # at jeg ville tage sig af min far # den ø:h # det er jeg fritaget for nu # jeg er det min mor blev jo kørt! ihjel jo # ø:g # selvom hun var død så lovede jeg mi- at jeg skulle # væ:re # være tæt på min far # hh så det blev sådan

XSS: altså skulle han passes på eller <**Jim:** nej;>

Jim: men jeg kunne ø:h havde det bedst med at øh # øh vi var nogle der var # der var tæt på

XSS: mm

Jim: det blev også sådan til sidst at jeg ve- # at ø:h jeg skulle vi skulle passe på ham # så jo nu øh den gæld den er øh # der er ikke mere gæld der # nu ø:h # sådan men altså sådan er det # det ø:h # er også noget med at gøre øh familiesammenhold hh # vi ha:r # Robert [anonymiseret, MM] og mig har faktisk altid boet i Herrup # ham øh # der bor! i Herrup også

XSS: mm

Excerpt 75: Tror du så I bliver boende (2006)

XMM: ja ja [bonk og serviceskramlen] # hvad tror du når I bliver ældre tror du så I I bliver boende sådan

Bo: mm ja som det her <**XMM:** som>

XMM: ja

Bo: ja: det kunne jeg forestille mig <**XMM:** mm> # ja så skal der ske noget drastisk af en eller anden art jo

XMM: ja

Bo: men ellers tror jeg såmænd ikke

XMM: mm <**Bo:** altså > #

Bo: eller xxx så meget vi skal have lidt sådan at gå og makke med

XMM: mm #

Bo: lidt heste o:g # hund og hvad pokker vi har

XMM: ja # ja #

Bo: sådan er det jo

Excerpt 76: København er rigtig meget langt væk

XMM: ja o:g # ja # ha hh og hva- hvad med København hvordan er det sådan <**Paul:** ej det er jo> er det

Paul: meget langt væk

XMM: ja

Paul: rigtig! meget langt væk

XMM: ja

Paul: hh # det siger vi i hvert fald t- # de venner vi har derovre altså de de hh vi kommer ikke over til dem

XMM: mm

Paul: men de har jo sådan set lige så langt herover som vi har derover altså

XMM: ja # er det nogle <**Paul:** hh de kommer så også> herfra elle:r

Paul: herfra ja <**XMM:** ja> så så på en eller anden måde så synes vi det er nemmere når de kommer herover jamen så kan de lige smutte forbi <**XMM:** mm> fordi hvis vi skal # derover jamen så skal vi jo pakke det hele! og vi skal jo køre helt! derover hh

Paul: mens de # ja tager hjem og besøger søskende og # og forældre ja

XMM: mm # så det føles på en måde som om det

Paul: hh det <**XMM:** sådan> føles som en k- en stor rejse ja

XMM: ja # ja # mm

Excerpt 77: kommer I så tit til København sådan (2006)

XMM: kommer I så tit til København sådan <**Bo:** nej> eller #

Bo: altså nu er vi så derovre i: i og med at vi er derovre der på kursus det plejer vi hver år jo

XMM: mm #

Bo: men ellers gør vi sådan set ikke

XMM: mm # så det er ikke sådan en by I tager til en gang i mellem <**Bo:** nej> nej #

Bo: altså # ja vi har så tilfældigvis lige været ovre på auktion i februar # der der har vi bedst tid til at bare for lige at være derovre en dag og så være på auktion derovre for at se hvad der foregår

XMM: mm

Bo: det er lidt spændende # sådan høre hvad der sker jo

XMM: mm

Bo: men ellers så ellers følger vi med i det herhjemme på på internet jo

Excerpt 78: Københavnstrup 1 (2006)

XMM: kan du huske hvordan det selv eller hvordan du var da du selv var var ung altså var det da også Holstebro man

Bo: det var også Holstebro

XMM: ja

Bo: altså vi tog til jamen det er så i kraft af vores forældre altid har handlet derude # for nogle # andre af sine kammesjucker m- de har tit og ofte handlet i Skive

XMM: mm #

Bo: det var som man var til jo

XMM: ja

Bo: og tog hen jo #

XMM: ja #

Bo: men det har altid været Holstebro der har # kunnet opfylde sit behov

XMM: mm # hvad hvis man skulle i i byen eller på sådan diskotek eller et eller andet

Bo: # ja der var der noget der hed kroer på dengang m- da tog vi på den lokale kro sådan når der var bal

XMM: ja

Bo: men ellers jamen også da vi så blev ældre o:g sådan jamen så var det så Holstebro Skive

XMM: ja #

Bo: hvor der var diskotek # eller pub eller hvad pokker de kalder det

XMM: mm # var det noget man gjorde meget eller var det mest sådan at man <**Bo:** jamen det er jo øh>

Bo: nok s:- jamen i sine unge dage der var vi: af sted både fredag og lørdag når det var # ja så ebbede det jo lige så stille ud jo # sådan var det jo

XMM: mm #

Bo: og det var da uanset om jeg skulle op at arbejde lørdag morgen og de som skulle op at malke køer det var da ligemeget man skulle da i by det kunne da ikke hjælpe

XMM: ja dengang kunne man også holde til det ha <**Bo:** ja ja men det kan man da ikke i dag> nej nej: <**Bo:** det er slut> ja #

Bo: så: #

XMM: ha

Bo: så det det er egentlig # jamen det er mange mange år siden vi sidst har været af sted til sådan noget plad <**XMM:** mm> # så

XMM: er det fordi den er: misfornøjet med mig eller <næh den vil bare snakke> bare snakke

Bo: ja ja

XMM: nå: # vil du snakke # ja: du er så sød da <det er såmænd bare det>

Bo: så: # ne:j hh # men sådan er det vel ikke i Københavnstrup
XMM: # øh ja der er der i hvert fald nok steder at tage hen men øh hh ha <**Bo:** jamen er det ikke også med handel>
Bo: og sådan nogle ting det foregår vel øh ej vi er somme tider gået på strøgtur! når vi har været derovre selvfølgelig
XMM: ja #
Bo: altså det foregår jo der
XMM: ja
Bo: det hele
XMM: ja

Excerpt 79: Københavnstrup 2 (2006)

Bo: men jeg ved ikke om hun: det kan godt være hun kom fra Københavnstrup af <**XMM:** mm> det skal jeg ikke
XMM: nej
Bo: kunne udtale mig det er også lige meget
XMM: mm

Excerpt 80: Københavnstrup 3 (2006)

Bo: # sidst jeg var på Københavnstrup da var jeg ovre i: Ballerup # lave noget derovre noget noget boliger
XMM: ja
Bo: og været oppe i Nordsjælland oppe ved Gilleleje og den vej har vi også bygget noget # så du: # hører en masse sjove dialekter
XMM: ja

Excerpt 81: Kender du nogen unge der taler meget jysk (2006)

XMM: kan du ø:h # {og} jeg ved ikke h- da jeg lavede interview i niende # klasse nu her der syntes jeg ikke der var så meget jysk sådan # tilbage men kender du nogen unge der # der taler meget jysk # sådan på en fjorten-femten
Paul: heromkring
XMM: ja # mm
Paul: nej # hh # jamen det det ved jeg ikke jeg tror at det <**XMM:** [snøft] > det bliver mindre og mindre fordi # du går jo ikke hjemme med din far og mor længere altså det
XMM: mm
Paul: det gjorde du jo for ja tredive år siden der gik du hjemme med far og mor <**XMM:** ja> hh indtil du skulle starte i syvende klasse eller
XMM: ja #
Paul: og der var altså ikke noget der hed børnehaver o:g hvad det ellers kan være
XMM: mm #
Paul: så på den måde så blev ha det jo præget af forældrene <**XMM:** ja> hh endnu mere end du gør nu
XMM: ja
Paul: hvor du faktisk bliver præget af ja af alle de andre unger

Excerpt 82: De unges sprog (2006)

XSS: ja # men er der nogle der taler # er der nogle der taler som hende der mere # her # eller som din far # <**Jens:** ja ja> gjorde

Jens: ja ja # det er der # vi kan bare gå over til æ nabo herovre # {Pelle [anonymiseret, MM] derovre # ø:h han er en halvtreds år enoghalvtreds år han snakker også sådan #

XSS: mm

Jens: ø:h # jo men det er der mange der gør stadigvæk

XSS: ja

Jens: det er der

XSS: men er det også unge mennesker der gør det

Jens: # <**XSS:** eller børn> nej det er f- nu øh nu siger du godt nok det der # ø:h dem lærlinge vi var omme ved Priess deromme # der er mange også nede fra Ejsing af og nogle længere nede fra Salling af # de snakker faktisk ø:h # ø:h # rigsdansk # eller # ligesom # <**XSS:** mm> den der meget lige som den der i hvert fald

XSS: ja

Jens: de er faktisk ikke bondske #

[udeladt kortere udveksling om en hund, der hopper op]

Jens: ø:h jo det er faktisk rigtigt det du siger der # altså: # der er sgu ingen af dem der snakker bondsk # det har jeg egentlig ikke tænkt over før nu du siger det # det er der faktisk ikke

XSS: mm

Jens: # ikke nogen jeg kender i hvert fald # selvom deres foræld- forældre er bondske også # de snakker stadigvæk ø:h # ø:h almindeligt dansk #

XSS: mm # ja

Excerpt 83: Jeg snakker jo ikke dialekt med min søn (2006)

Jim: jeg snakker jo ikke jeg snakker jo ikke dialekt med min dreng jo

XSS: mm

Jim: jeg bliver nødt til at: at snakke sådan # og tale sådan han forstår hvad jeg siger ikke også

XSS: ha mm hh men hvad så med din ø:h nevø # som også bor i Herrup

Jim: ja

XSS: bliver der talt dialekt til ham

Jim: nej

XSS: nej

Jim: jo! # jo! # jo det jo det gør der fak- jo det gør der faktisk # det gør der faktisk #

Excerpt 84: Så snakker jeg heller ikke decideret jysk (2006)

XSS: så hh men # men tro du! # altså # er der nogensinde nogen der kommenterer dit sprog

Jim: # det kommer meget an på om: hvordan vi er sammen # fordi hvis at ø:h # for eksempel # være sammen med nogen som ikke snakker # så snakker jeg heller ikke decideret jysk [klik] jo jeg k- jo! # men sådan ikke øh # ikke alt for bondsk jo # ikke alt for ikke alt! for øh f- # ikke eller ikke bondsk eller hvad hvad kalder du det men altså det kommer an på hvor meget hvem du er sammen med

XSS: mm

Jim: fordi hvis du er sammen med nogen som hvor du snakker det # sprog ikke også # så: øh s- så er der ingen der lægger bider mærke i det # men øh er du for eksempel her været på kursus

ikke # hvor jeg da sommer tider har sagt nogle nogle ord som folk # vi kan fandeme du skal på sprogscole Jim vi kan ikke forstå hvad du siger ha <ha> ha
XSS: mm

Excerpt 85: Jeg tænkte hvad foregår der her (2006)

René: altså m- så min oldefar var # skrædder og min min tipoldefar var skomager # byerhverv Viborg Bjerringbro- # -området <**XMM:** aha> og så videre øh # og og de har derfor ikke talt dialekt og slet ikke lokaldialekt

XMM: mm

René: ø:h # og derfor har min far heller ikke # talt # dialekt og min mor med den der blandede # Sønderborg Frederikshavn

XMM: ja det

René: Thisted Ribe og så videre øh # har heller ikke # talt dialekt og jeg har ikke talt dialekt derhjemme og men men jeg føler ikke jeg taler anderledes end mange af dem jeg gik i skole med

XMM: mm <**René:** hh>

René: der oplevede jeg bare nogle gange når jeg så var med dem hjemme # at # så kunne de tale # sådan sådan almindeligt med den her sådan gode jyske <**XMM:** > eller Vinderup øh tone! som vi jo selvfølgelig har øh # men men ellers sådan pænt dansk

XMM: mm

René: måske # et stort problem i Vinderup det er jo forskellen på en og et # men men ellers # og så kunne de vende sig om til deres forældre og så # tale fuldstændigt ravjysk

XMM: mm

René: ø:h # f- de første gang jeg hørte det jeg blev helt forskrækket jeg tænkte hvad foregår der ikke øh <**XMM:** ja>

Excerpt 86: Så slår han fuldstændig over i virkelig jysk (2006)

XMM: nej # hh hvad med der ø:h på på Vinderup Realskole det der med hh altså at der kom nogle ind ude fra Herrup og sådan noget hh øh snakkede de anderledes end jer # da de <**Paul:** jamen det er jo igen det> # kom ind i:

Paul: som # altså f- vi forstod sagtens hinanden men på en eller anden måde så kunne man godt høre hvis de kom # fra Ejlsing af eller sådan noget

XMM: ja #

Paul: så synes f- vi fra Vinderup af de var sådan lidt mere bondske i det <**XMM:** mm> hh men på den anden side så når vi nu ha kom til til Struer så var vi vel det kunne være det var os der var bønderne derude <**XMM:** ja> hh det ved jeg så ikke

XMM: nej # var kan du huske om det var noget der sådan var: # altså noget man drillede hinanden med eller <**Paul:** nej> sagde det var det ikke

Paul: mm <**XMM:** mm> mm ne:j det synes jeg faktisk ikke fordi <**XMM:** mm> på en eller anden måde altså # vi forstod jo hinanden altså det var jo ikke hh # så skulle det jo virkelig skinne igennem altså men # det <**XMM:** ja> det gør det jo sådan set ikke

XMM: nej #

Paul: det kan godt være det gør det når de taler hjemme ved deres far og mor hh ved deres forældre fordi

XMM: mm

Paul: Kurt [anonymiseret, MM] når hans: mor ringer eller hans far ringer hh bum! [knipselyd] så slår han over fuldstændig over i # virkelig # <XMM: okay> jysk

XMM: ja # så han har sådan <Paul: ja han har to sprog o:g jeg garanterer> to # to sprog

Paul: for at han tænker ikke over det <XMM: nej> det kommer helt af sig selv

XMM: nej # men det er meget interessant

Excerpt 87: Når man er sådan ude til møder (2006)

Jim: men d- folk kommenterer dig men det er ikke sådan # ikke så meget mere # hh men det er nok også fordi at # jeg ved ikke hvor meget dialekt jeg bider jo ikke mærke i hvor meget dialekt jeg snakker

XSS: men tror du: # tror du du laver nu du sidder og snakker med mig # tror du du taler anderledes nu # end # end øh # til dine venner <**Jim:** jeg tror f-> eller

Jim: xxx jeg vil no- jeg jeg vil snakke anderledes til mine venner # det ville jeg nok alligevel # men det er nu også fordi at lige pludselig at de kan # jeg kunne også sidde o:g snakke # normalt! til dig ikke også # men nu er det lige pludselig øh nu har jeg nu har jeg # kommet tilbage til min ø:h barndom ikke også # så begynder jeg lige pludselig ikke at spekulere på hvad er det jeg snakker om og alverdens ting så kommer det jyske frem igen ikke også # men hvis at for eksempel at vi havde bare havde siddet og snakket ikke også så kunne jeg jo # så var det ikke øh så var det ikke sikkert at jeg havde # talt dialekt

XSS: mm

Jim: ikke # jo selvfølgelig noget men altså ikke sådan # ikke hele tiden # som man snakker det der som man s- man kalder Det # det er når man er sammen med nogen øh fra andre lande af og så snakker man lidt engelsk tysk og dansk # så går det bare rigtig godt ha <**XSS:** ha> hh

XSS: hh mm

Jim: så # jo

XSS: mm

Jim: man v- bliver helt grebet i det ikke også atmosfæren ikke o:g # kommer tilbage og tænker på ting ikke også og så: spekulerer man ikke på hvordan at man taler # altid hh men når man er sådan # er ude! # til møder og sådan noget # eller til nogle ting ikke også # så bliver man nødt til en gang i mellem li:ge at tænke på hvordan man udtaler sig # fordi # ellers så sidder de jo og griner af en # hvad for en ko siger de så hh <**XSS:** hh> [host host] og sådan er det

XSS: mm men er det irriterende eller er de:t <**Jim:** nej> det er okay <**Jim:** {vi er}>

Jim: kold # det er jeg kold overfor

XSS: mm

Jim: for kan folk ikke klare det så # så må de jo finde en anden sted # de jeg kan jo ikke tvinge folk til at være sammen med mig # jeg kan <nej> jo ikke tvinge folk til at snakke med mig hh <**XSS:** hh> men de må jo gerne ville snakke! med mig # det kan je:g øh altså kan de ikke øh # det har aldrig været en problem hh aldrig! og det bliver det heller aldrig # det gør det ikke hh [host]

Excerpt 88: Om at ændre sprog (2006)

XMM: [...]nu da jeg selv er fra Sønderjylland jeg snakker jo også sønderjysk derhjemme

Bo: det er klart

XMM: men det gør jeg så ikke i København

Bo: nej: så havde de <**XMM:** så> jo en problem

XMM: ja det havde de ha eller havde jeg! men øh

Bo: # nej men det ved jeg såmænd ikke <**XMM:** de skulle i hvert fald> fordi <**XMM:** [snøft] > ø:h # ind imellem har det også især når man har været sådan et sted så er du nødt til at skulle slå over mere eller mindre og prøve på at tale rigsdansk
XMM: ja
Bo: fordi at # der var bare ikke lige nogen der der forstod hvad det var man sagde jo
XMM: mm # nej har du n- <**Bo:** så> har du nogensinde blevet øh sådan drillet! med den måde du har <**Bo:** nej> snakket på <**Bo:** nej> nej nej
Bo: aldrig
XMM: nej #
Bo: njo men vi snakker jo alle sammen på samme måde
XMM: mm #
Bo: dem man gik sammen med # altså det var da nok mere hvis der kom en: en udefra der er tilflytter
XMM: ja #
Bo: de havde det nok sværere # kunne jeg da forestille mig
XMM: hh ja
Bo: men så i og med at så s- <**XMM:** [snøft og rømmen] > da man så begyndte at rejse rundt jamen så mødte du jo <**XMM:** [rømmen] > # jamen det var jo alle mulige mennesker du mødte jo
XMM: ja #
Bo: du lige pludselig skulle arbejde sammen med håndværkere fra: jamen fra hele fra hele æ land af jo <**XMM:** mm>
XMM: og snakker du da øh ens med alle dem eller laver du om på
Bo: jamen nogle når de overhovedet ikke kunne forstå så var du jo nødt til at prøve at lave om på det jo for ellers sådan gjorde jeg ikke fordi <**XMM:** nej> det gjorde man altså det har jeg sgu aldrig haft
XMM: mm
Bo: nogen grund til at gøre
XMM: nej
Bo: men så: øh når det så var tilstrækkelig mange gange så var man nødt til at prøve at forklare dem på: på rigsdansk jo
XMM: ja #
Bo: hvad det var de:r der skulle foregå jo
XMM: ja #

Excerpt 89: for ikke at sidde ligesom en kylling

XSS: men talte # altså talte din far så anderledes til dig end til # sin far
Jens: nej # det var altid bondsk # det var det
XSS: mm
Jens: hh # de:t øh det har alt- det har han sgu aldrig lavet om på # det skulle han nu heller ikke det var ikke det da <**XSS:** ha> men altså <ha> ha ø:h # nej men det v- selvfølgelig har jeg da nok tage nogle ting med fra ham af jo <**XSS:** mm> altså det er der nok ingen tvivl om jo # ø:h # nej men han var han var den der snakkede mest ø:h bondsk
XSS: ja
Jens: hh og det gør jeg da nok også selv # hvis jeg kommer i ø:h hvis jeg nu sidder og snakker med nogle arbejdskolleger o:g # der er en fem-seks stykker nede fra Ejsing og jeg sidder inde midt i og er fra Vinderup af hh så laver jo nok også sådan lidt om på det jo # det gør du jo det skal jeg tage mig i mange gange # altså # hvor jeg også sidder og snakket bondsk jo

XSS: mm

Jens: eller # hvad skal man sige # laver lidt om på det # for ikke at sidde ligesom en kylling
<**XSS:** ha> derinde midt i det hele ha

XSS: ha

Jens: <**XSS:** mm> jo men det det det det har jeg taget mig i flere gange

XSS: ja

12.3 Tinglev

12.3.1 Eva

Excerpt 90: Når jeg siger for sjov så er det ikke sådan ha ha gøre grin (2009)

XMM: tror du ikke du ville gøre

Eva: nej det tror jeg ikke

XMM: nej så denne her måde du snakker med mig på nu er det kun med din svoger du gør det eller

Eva: ja det er det eller så så hvis jeg hvis jeg skal lave sjov med noget ja hvis med min søster eller sådan vi skal til festival og vi skal ned og have et solæg eller vi skal over æ grænse og have nogle Hansa eller vi skal det gør vi jo ikke mere det gjorde vi en gang noget billigt sprøjt eller sådan der er rigtig mange ord som jeg godt kan lide på sønderjysk sådan glant ej det har også været en glant aften

XMM: mm mm

Eva: og sådan det det men jeg gør det kun med min søster og jeg synes det er rigtigt mærkeligt at gøre det nu jeg synes det er svært

XMM: ja men det kan jeg egentlig også godt mærke fordi vi så har snakket rigsdansk

Eva: mm

XMM: sammen ikke så det så er det ligesom om det ikke er naturligt

Eva: ja

XMM: men men du kan jo godt

Eva: jeg kan godt og jeg kan også godt når jeg er til Tønder festival så går den også med ja og ned i æ snabel og ud i til æ [uforståeligt] og hvad det er alt sammen ikke altså det gør det ja men jeg synes det er svært også fordi ja måske også fordi jeg er i det her ja øhm hvor jeg sidder i min egen stue og jeg bor det her sted måske hvis hvis vi havde lavet den samme optagelse og vi havde siddet i og jeg havde været hjemme hos min mor i to dage eller til festival og så havde vi mødtes om mandagen

XMM: mm mm

Eva: så tror jeg det ville have været helt naturligt for mig ja ja jeg gør det faktisk kun med Uffe [anonymiseret, MM] og så gør jeg det hvis ellers hvis det er for sjov

XMM: ja så det er ikke som sådan et aktivt sprog du sådan

Eva: nej det er det ikke og det er ikke sådan jeg tænker når jeg siger for sjov så er det ikke sådan ha ha gøre grin med men så er det bare sådan hvis jeg skal pjatte med sproget eller lege med sproget

XMM: mm mm

Eva: øhm men jeg kan også mærke så snart jeg kommer hjem til Sønderjylland og jeg skal handle i en bager eller jeg skal et eller andet så tager jeg mig selv i at slå lidt på min altså altså bruge nogle af de udtryk eller bruge nogle tage lidt mere dialekt på eller sådan

XMM: ja

Eva: jamen ja jeg skal have et rugbrød kunne jeg godt finde på at sige ikke

XMM: mm mm

Eva: fordi så tænker jeg nå så kan de godt høre jeg er her fra ja så er det sådan ligesom det er sådan en mærkelig sådan en en hvad hedder sådan noget man nærmest er delt en gang imellem og føler sig ikke jeg skal være nogle dage i Sønderjylland før jeg føler mig hjemme på sådan sprogligt

XMM: ja ja

Eva: men jeg tror ikke jeg har talt sønderjysk på det der den optagelse nej det kunne jeg ikke forestille mig fordi det kan jeg slet ikke huske at jeg gjorde som barn heller ikke i skolen overhovedet nej nej nej det har jeg ikke måske lidt hjemme på vejen når vi legede og sådan noget men nej det tror jeg altså ikke også fordi på min vej der var der alle mulige forskellige mennesker der var nogle der talte sønderjysk hvor vi skulle ind og have spaghetti i pølser fordi han kunne ikke sige spaghetti men så ovre på den anden side af vejen der boede der ligesom nogle tilflyttere fra det kan jeg ikke en gang huske hvor de kom fra men et eller andet sted længere oppe i Jylland Holstebro eller Herning eller sådan noget så det var meget blandet så jeg tror jeg tror det ikke at jeg har talt sønderjysk hjemme

XMM: mm mm nej nej men det kan man sige det vil jeg jo finde ud af

Eva: ja det vil du jo

XMM: når jeg får fat i de der ha ha optagelser

Eva: ja

Excerpt 91: Hvad skal du bruge den der ny sproglige studentereksamen til (1986)

KMP: [...] men hvad skal du bruge den der ny sproglige studentereksamen til

Eva: det ved jeg ikke jeg kunne godt tænke mig alle de griner når vi siger det men Marie [anonymiseret MM] og hvad hedder det Marie og jeg haha vi siger at eller vi har snakket om at vi kunne godt tænke os at vi kunne begge tænke os noget med hotel og så kunne vi selv åbne et en gang altså når vi men alle de nej i bliver til grin og det kan i da ikke og hold da op

KMP: selvfølgelig kan i da det

Eva: det kunne jeg virkelig godt tænke mig ellers kunne jeg tænke mig noget med rejsebureau eller sådan noget det skal være et eller andet der har med mennesker at gøre jeg gider ikke sådan børnehaven eller noget det gider jeg ikke eller frisør eller sådan noget skør noget det har jeg ikke lyst til noget med at ordne nogle rejser eller blive rejseleder eller et eller andet i den retning

KMP: hvorfor skulle det da være umuligt for jer at have et hotel eller en kro eller noget i den stil

Eva: ja men det kunne jeg også det kunne virkelig godt tænke mig

KMP: hvor skulle det så være henne

Eva: det skulle nok være ja det skulle i hvert fald ikke være i Tinglev da det skulle være i en større by eller så nede syd på et sted åbne sådan et eller andet lille vin et eller andet underligt noget

KMP: en bar et eller andet sted

Eva: ja til en begyndelse

Excerpt 92: Det er en mærkelig lille by (2009)

XMM: hvordan så man så Aabenraa var det et sted man tog til for at handle også eller hvordan gjorde i det sådan når i skulle have noget man ikke lige kunne få i Tinglev

Eva: jamen så handlede man i Aabenraa eller i Tønder

XMM: mm

Eva: ja og mest i Aabenraa for det er en lille smule tættere på så og der er lidt flere butikker og sådan altså inden jeg begyndte på gymnasiet tror jeg faktisk næsten altid vi var i Aabenraa hvis vi

skulle skulle handle et eller andet for Tinglev der kunne du jo ligesom ikke rigtig handle noget som helst jo altså jeg ved slet ikke når jeg kører igennem nu så tænker jeg bare hold da op altså jeg har ligesom jeg kan slet ikke forholde mig til det der er sket så meget mange ting er lukket og sådan og jeg synes da alligevel trods alt der var lidt by da jeg boede der at der var sådan at der var lidt og nu synes jeg bare men nu er det måske også fordi når jeg kører igennem så er det altid i weekenderne og sådan og jeg er der ikke jeg kender ikke nogen der længere altså når jeg er der så er det fordi så er jeg oppe på kirkegården hvor min far ligger eller også kører jeg igennem fordi jeg skal et eller andet andet altså jeg har ikke noget så skal jeg lige ned og se hvor jeg boede eller jeg skal lige ned og se sportshallen eller sådan noget ikke men jeg har ikke jeg har ikke noget forhold til det som sådan

XMM: mm mm

Eva: det er en mærkelig lille by den har vel altid det var jo dødssygt egentlig det var jo kun sjovt indtil man blev seksten og det var sjovere at gå lidt i byen og sådan ikke og det med klubben var sjovt ikke man havde den der klub hvor man mødtes om aftenen og så havde man svømmehallen og så havde man tennisbanerne og idrætsklubben og sådan noget og det kunne man jo sagtens få sin fritid til at gå med indtil man ligesom nåede op i niende ottende niende klasse hvor det ikke var helt nok længere

XMM: mm mm

Eva: men så var de jo spændende de der knægte ovre fra den tyske skole så kunne man jo flirte lidt med dem for så blev de jo pludselig interessante så så jeg synes egentlig det var et meget fedt sted at vokse op men når jeg kommer igennem som sagt nu så tænker jeg bare crist man

XMM: ja

Eva: det kunne jeg ikke det her så

XMM: hvor hvordan var den der modsætning mellem det tyske og det danske mindretal der nu siger du var interesseret i drenge ha

Eva: ja

XMM: var det noget man mærkede synes'

Eva: jeg synes først man mærkede det når jeg opdagede det ligesom ikke før at at at de der drenge begyndte at blive interessante for ellers havde jeg jo bare altså om jeg handlede henne hos i ved slagter Heinz jeg tænkte da ikke på at han var tysk mindretal og at hans søn gik i tysk skole altså det interesserede mig da egentlig ikke

XMM: mm mm

Eva: min mors bedste veninde og hendes mand var lærere på den tyske skole og dem så vi meget de havde en dreng der var på nøjagtig samme alder som mig og det har jeg aldrig altså det har aldrig tænkt mig tænkt over men der var da det kunne man jo så mærke da man blev ældre kunne man pludselig mærke at der var lidt spændinger og sådan og det kan jeg huske jeg km hjem og fortalte eller sagde til min mor at jeg ville gerne med på en tur som den tyske klub havde organiseret sådan en weekendtur og hun var bare sådan nej men det lyder da også sjovt og det selvfølgelig må du gerne og det har været i niende klasse eller ottende eller sådan noget hvor den gik hen siger jeg jamen det er et eller andet sted oppe ved Haderslev nå nå men okay om jeg vidste hvor det var og sådan det ville hun gerne vide hvor jeg skulle hen jamen det var oppe på Knivbjerg og nå okay siger hun så og så kommer det bare fra min stedfar det skal du ikke og jeg var bare sådan hvad siger jeg så det er tyskernes højborg og bla bla bla og jeg sådan lidt jeg var sådan øh okay nå så blev jeg stiktosset og helt vildt ked af det fordi for mig var det et spørgsmål om at få lov til at være sammen men alle de der nye venner jeg havde fået jeg var sgu da ligeglad med hvem der havde siddet der under krigen ikke men da kom det pludselig frem for det har egentlig aldrig noget der har ligget i kortene og heller ikke noget som jeg fik jo også lov til at tage med for det er min mor der bestemmer ikke men jeg kan bare huske at han var sådan helt det

skulle jeg ikke det der kunne man ikke tage hen og det betød så meget ja for dig men det betyder ikke en skid for mig

XMM: mm mm

Eva: vi skal bare have det sjovt og spille bold og ud og lege i skoven og sådan noget men det det men men der kunne man pludselig mærke der den svenske eller svenske den tyske håndboldklub og den danske håndboldklub og pludselig blev det meget mere markant og jeg tror også en af de den her undersøgelse jeg mener også den foregik på den tyske skole

XMM: ja

Eva: om hvad talte man i hjemmene talte man dialekt derhjemme og hvad talte man kammeraterne indbyrdes og talte man tysk hjemme og alt sådan noget der

XMM: ja

Eva: tror jeg nok

XMM: ja det var det også

Eva: også var en del af det og det var der da mange af dem der gjorde altså så talte de tysk hjemme og så talte de sønderjysk med deres kammerater og så med os andre så var det så måske lidt sønderjysk med lidt påtaget rigsdanskagtigt mærkeligt noget for nogle af dem i hvert fald så ja men vi var jo ligeglade vi ha- vi skulle jo bare have det sjovt og nye mennesker og hænge lidt ud med og kæreste lidt med og sådan det var jo helt fantastisk

XMM: ja

Eva: åbnede der sig jo lige en ny he- helt ny verden jo ha

XMM: jamen det vil sige det var ikke sådan at man altså mobbede dem fra den anden skole sådan at der var drillerier eller

Eva: nej det synes jeg ikke altså det var mest jeg tror ikke det så meget var fordi det var hvis der var drillerier så tror jeg ikke det var så meget på grund af man gik på den ene eller anden skole så tror jeg mere det var sådan noget med at at pigerne var jaloux på at de andre piger var pænere og sødere og smartere og havde mere lækker permanent eller sådan et eller andet

XMM: ha

Eva: fordi jeg husker det ikke jeg kan godt huske at jeg blev mobbet af de piger på den tyske skole eller mobbet eller frosset lidt ud fordi jeg var blev sådan lidt kærester med en af de drenge fra deres klasse og det var jo ikke i orden vel fordi så var man hende der ovre fra den danske skole men det havde været ligegyldigt om det havde været to danske skoler der havde ligget oven i hinanden tror jeg jeg tror ikke rigtigt det havde noget med det at gøre

XMM: mm mm

Eva: så ja

XMM: jamen det er måske også ligesom at vores generation da er det noget andet end end bare vores forældres eller altså jeg synes da min mormor hun er da noget mere sådan hun har jo også oplevet krigen

Eva: ja

XMM: krigen ikke så det er jo også noget helt andet men

Eva: jo men jeg kan da også huske min min farmor og farfar eller min stedfars forældre altså de sagde konsekvent farvel de sagde aldrig nogensinde mojn for dem da var det et tysk ord og det ville de ikke tage i deres mund

XMM: mm mm

Eva: det synes jeg jo var fjollet

XMM: ja

Eva: fordi det er jo det man siger men altså da er så da de har jo ligesom også oplevet det og kan huske det

XMM: mm

Eva: og sådan ikke ja nu lever de ikke mere men altså det så det kan ejg da godt forstå måske eller det ved jeg ikke om jeg kan jo det kan man vel egentlig godt

XMM: mm

Eva: der har oplevet nogle ting som vi andre ikke rigtig kan sætte os ind i men sådan har jeg ikke

XMM: mm mm

Eva: sådan har jeg nu aldrig haft det men det er da rigtig nok som du siger allerede der er jo et et spring fra os til vores forældre

XMM: ja ved du om om der er noget tilbage nu af det sådan hvis har du nogen fornemmelse af det

Eva: altså sådan det der

XMM: altså om der er nogle spændinger dernede i

Eva: nej det ved jeg ikke det ved jeg ingenting om

XMM: nej det kunne jo være interessant nok at vide om dem der bor dernede

Eva: ja

Excerpt 93: Da var det ikke særligt sexet at sige man kom fra Tinglev vel (2009)

Eva: så det var meget langt væk senere blev det jo sådan noget så er det det der så var det jo folk fra Djævleøen og så var det jo københavnere dem derovre og jeg tror da sådan som teenager som jeg husker det da var man lidt flov over at være fra Jylland da var det ikke særligt sexet at sige man kom fra Tinglev vel

XMM: mm mm

Eva: jeg var rigtig heldig hvis folk havde kendte det for så var det fordi de havde stået af fordi de skulle skifte til Sønderborg eller sådan noget ikke det var ikke det var ikke sådan scorereplik at komme fra Jylland

Excerpt 94: Måske jeg kunne have kommet ind i København (2009)

Eva: så det var det var egentlig og så var det valget mellem Odense og måske jeg kunne have kommet ind i København men det var alt for farligt altså det turde jeg ikke på det tidspunkt var det bare sådan København det skal jeg i hvert fald ikke altså det har jeg slet ikke lyst til og så Odense var sådan tilpas ikke så langt helt hjemmefra at man kunne sådan de der hundrede og tyve kilometer eller halvanden time eller det kunne jeg lige klare

XMM: ja

Eva: så det var ikke nej det var ikke selvvalgt jeg kunne meget godt lide at bo der men jeg tror også meget at det det afhænger af af de mennesker du møder og de ting du laver altså så kunne man næsten bo hvor som helst

Excerpt 95: Når jeg er sammen med ham så slår jeg over (2009)

Eva: næ næ men øh men jeg har jo min søster bor i Genner [anonymiseret, MM] ved Aabenraa [anonymiseret, MM] på en gård sammen med sin mand og han er jo han er bonde ude fra Genner og når han er ligesom når jeg er sammen med ham så slår jeg over

XMM: mm

Eva: så fordi at så synes jeg det er mærkeligt så føler jeg mig sådan lidt fin eller sådan ikke sådan lidt snobbetagtig fordi at så kommer jeg her og har tillagt mig et eller andet og det har jeg jo ikke det er jo bare hvis jeg taler ligesom han gør så er der jo ikke nogen der forstår hvad jeg siger

XMM: nej

Eva: men og det er sådan lidt underligt der er sådan lidt en omvendt altså han er ligeglad altså han kan ikke lide at være i København han synes det er et forfærdeligt sted men når han kommer og besøger mig eller når de kommer han slår aldrig om altså min jeg deler det her hus med en veninde som bor inde i den anden halvdel og hun er fra Amager og han er ligeglad hvis ikke hun forstår hvad han siger så er det hendes problem ikke

XMM: ja

Eva: men hvor jeg har det sådan lidt når jeg kommer ned og besøger dem så kan jeg ikke så slår jeg over så taler jeg dialekt med ham

XMM: ja gør du også det når han er her så eller

Eva: ja

XMM: ja

Eva: ik ikke sådan lige så meget tror jeg men jeg slår over og så prøver jeg måske og virker sådan nærmest lidt nedladende det er det slet ikke ment som men jeg prøver nærmest at nærme mig hans dialekt lidt mere jeg ved ikke om det giver mening

XMM: jo jo

Eva: men det er sådan lidt det tror jeg måske man gør eller jeg gør meget automatisk hvis jeg er sammen med folk der udelukkende er fra København så så gør jeg mig måske også mere umage med at sige taler i stedet for snakker eller et eller andet ikke og jeg tænker måske ikke over det længere

XMM: mm

Eva: men når jeg er sammen med ham så er det nærmest det modsatte så skal man ikke lyde helt så snobbet eller helt så klog eller hvad det nu er han synes man er jeg tror ikke engang han synes man er noget som helst hvis bare han kan blive fri for at bo her

XMM: ja ha ha ja

12.3.2 Søren

Excerpt 96: Synes du der er behov for at du lærer rigsdansk (1986)

KMP: [...] nå men vi kom lidt væk fra det der sønderjyske Søren øh synes du der er behov for at du lærer rigsdansk

Søren: mm

KMP: er det nødvendigt

Søren: næh ha ha

KMP: ja hvad vil du hvad var det du ville være bagefter

Søren: elektroniktekniker men så skal jeg jo nok slå over til rigsdansk det tror jeg næsten

Excerpt 97: Hvorfor tror du din bror sådan slår over til rigsdansk (1986)

KMP: hvorfor tror du din bror sådan slår over til rigsdansk med dem han snakker med

Søren: det er nok fordi alle sammen snakker sådan deromme

KMP: der er måske heller der er måske også mange rigsdanske imellem altså tilflyttere

Søren: ja

KMP: det kunne man godt

Søren: det kommer jo oppe fra æ land og sådan

KMP: det er nemlig det altså det kan jo da gøre det det kan det så men synes du du kan dem lige godt de to sprog

Søren: nej jeg kan bedre snakke sønderjysk

KMP: ja hvad gør i hvad med dine forældre

Søren: vi snakker altid sønderjysk derhjemme

KMP: kan de snakke rigsdansk

Søren: ja det kan de godt

KMP: det kan de godt

Søren: de slår også sådan lidt over nej min mor gør ikke men min far han gør når han snakker med sådan nogle der taler rigsdansk så slår han over med det samme

KMP: ja nå for at nå det Søren så må vi nok hellere hvis du vil fortælle den der historie [...]

Excerpt 98: Hvis jeg var blevet boende

KMP [...] hvad hvad rolle synes du det tyske mindretal spiller når du nu sådan ser på Sønderborg din omgangskreds og dit idræt og

Søren: jeg synes ikke de spiller så stor en rolle der er nok også fordi jeg har ikke øh det fylder ikke så meget mere som det gjorde dengang jeg har jeg har nu er der så ikke nogle af mine venner som er i det tyske mindretal øh men dengang jeg boede hjemme på gården da fyldte det her meget mere og det er nok det man bliver påvirket af ens forældre fordi at øh under krigen da har da invaderede tyskerne vores gård derhjemme og boede oppe på loftet og så videre og det har alt det der har sat sine spor ved mi- især min far

KMP: mm

Søren: og det har gjort at da gården skulle sælges jamen han ville simpelthen ikke sælge til tyskere det var et af de krav han havde til ejendomsmægleren den måtte ikke sælges til tyskere

KMP: i ni og firs

Søren: ni og firs

KMP: ja ja

Søren: øh og det er klart sådan en ting øh jamen det husker jeg da men i og med jeg ikke har oplevet de ting så har jeg altså jeg har slet ikke noget at udsætte for tyskerne det er også derfor jeg selv tager til Tyskland og får afmystificeret al de her ting så men min mor og far den generation har nogle ting siddende i ryggen det kan man mærke

KMP: men de har dog ikke forhindret dig i at se tysk fjernsyn

Søren: slet ikke nej jamen det det er ikke på den måde altså øh de har bare oplevet nogle ting dengang som som sidder i og de forsøger ikke at få mig til at opføre mig på samme måde at have det siddende i mig ikke altså det det gør de ikke ellers havde så havde de ikke skubbet jeg skulle jo bare tage af sted ikke

KMP: ja nej det har de jo slet ikke

Søren: nej

KMP: der ville de jo have stoppet tysk tv ikke ja sådan en hilsen som mojn har i brugt den derhjemme

Søren: ja mojn ja ja

KMP: ja det måtte i godt sige

Søren: ja ja ja

KMP: der er jo nogle hjem hvor man ikke måtte sige det fordi det var tysk okay

Søren: jamen altså man må heller ikke misforstå det altså for der var jo folk fra det tyske mindretal bare ude i landsbynavn [anonymiseret, MM] jo ja ham jeg legede med jamen de var faktisk fra det tyske mindretal øh jamen ham legede jeg da med hver dag altså

KMP: gik han i den tyske skole

Søren: ja

KMP: kan du huske det åh ja det er mange år siden det er mange år siden

Søren: ja det mener jeg han gjorde

KMP: men tror du dine forældre kom sammen med nogle fra det tyske mindretal

Søren: nej

KMP: privat

Søren: nej det gjorde de ikke

KMP: det gjorde de ikke

Søren: nej nej det tror jeg alligevel ikke de ville gøre jo men altså når de var ud blandt venners venner der var der altså når de var til fester og sådan noget så var der jo boede over det hele jo altså men om det er noget der har siddet i dem at de ikke direkte har opsøgt dem det tror jeg faktisk

KMP: så de der gamle skel de har alligevel siddet i den generation

Søren: ja de har

KMP: de hvor gamle er dine forældre nu

Søren: jamen de er godt firs

KMP: ja men der er jo nogle familier hvor de ligesom har ført det videre til næste generation

Søren: nå jo men havde jeg blevet boende derude måske og kørt mere altså nu er man jo meget mere international og kommer rundt og så videre der har jeg jo slet ikke sådan noget men var jeg blevet boende ude i lille landsby navn [anonymiseret, MM] og ikke udvidet min horisont som man gør her så kunne det godt være at man havde kørt nogle af de ting videre det skulle ikke undre mig

KMP: nej altså hvis du var blevet landmand

Søren: ja ja

KMP: øh er du meget ked af i dag du ikke blev landmand

Søren: nej

KMP: det er du ikke slet ikke

Søren: nej jeg kan jo godt se at hvor det har hvor det har båret henad [...]

Excerpt 99: Hvad har det betydet for dig at du har kunnet læse til ingeniør i Sønderborg (2010)

KMP: vi har vi skulle være ved at være færdig nu hvad har det betydet for dig at du har kunnet læse til ingeniør i Sønderborg at du ikke skulle til at du ikke skulle til DTU i København

Søren: (rømmer sig) jamen så havde jeg nok bare taget til DTU altså hvis det her var selvfølgelig tættere på øh det betød også noget at mine søskende boede heromme både min storebror og storesøster bor her i Sønderborg

KMP: ja

Søren: og meget af vores familie er heromme øh så derfor var det oplagt at tage herom og så synes jeg Sønderborg er en dejlig by øh

KMP: men det er ikke sådan at det ville have forhindret dig i at blive ingeniør

Søren: nej

KMP: hvis du skulle til DTU

Søren: nej

KMP: nej det kan jeg ligesom forstå på din historie det har det ikke med Kiel og det hele

Excerpt 100: Jeg snakker dog ikke sådan her (1986)

KMP: og vi nåede heller ikke at du skulle fortælle den her det kunne være vi skulle begynde med den kan du huske du fortalte den til Heidi [den sønderjyske interviewer, MM]

Søren: ja

KMP: på sønderjysk ikke også

Søren: jo jo

KMP: kunne du fortælle den på sønderjysk

Søren: ja

KMP: det kunne du godt

Søren: jeg snakker da også sønderjysk jo

KMP: nu med mig også

Søren: ja

KMP: nå

Søren: det gør jeg da

KMP: ja sådan lidt

Søren: jeg snakker dog ikke sådan her jo [udtalt overtydeligt, på intenderet standard og højere end det øvrige, MM]

KMP: nej ha ha det gør du godt nok ikke men øh kan du fortælle den på rigsdansk

Excerpt 101: Jamen det snakker jeg til daglig jo (1986)

Søren: jo jo skal det også være på rigsdansk eller sønderjysk eller må jeg selv om

KMP: hvad vil du helst fortælle den på

Søren: sønderjysk

KMP: på sønderjysk

Søren: ja

KMP: ja men det kan du godt så

Søren: mm

KMP: hvis det er det der falder dig mest naturligt

Søren: jamen det snakker jeg til daglig jo

Excerpt 102: Hvem snakker du sønderjysk med (1986)

KMP: [...] hvad øh hvem snakker du sønderjysk med da

Søren: alle dem i æ by jamen det er det snakker jeg faktisk æ hele tid undtagen i telefon og sådan noget der slår jeg helt automatisk over eller det kommer an på hvis det er naboer eller sådan da snakker jeg også sønderjysk

KMP: ja

Søren: dem snakker jeg med til daglig

KMP: hvad hvis det er en fra klassen der ringer

Søren: jo det gør jeg men inde i æ klasse da snakker jeg da også sønderjysk dem kender jeg da også så godt

KMP: ja

Søren: men det ved jeg ikke

KMP: hvad med Camilla og Ketil hvad snakker du med dem

Søren: da snakker jeg også sønderjysk

KMP: mm

Søren: men de snakker jo ikke sønderjysk

KMP: nej hvordan vil du næsten beskrive det sprog de snakker

Søren: rigsdansk eller næsten

KMP: ja har du haft nogle problemer med at lære rigsdansk synes du

Søren: næ

KMP: slet ikke

Søren: nej

Excerpt 103: Jamen dengang da snakkede jeg jo ren sønderjysk (2010)

Søren: jamen altså dengang dengang da snakkede jeg jo ren ren sønderjysk

KMP: ja

Søren: men med det erhverv og det jeg har i dag da da har det ændret sig en del fordi vi arbejder jo med altså inden for mit arbejdet inden for it og alt inden for it jamen det foregår meget på engelsk

KMP: ja

Søren: og jamen vi snakker meget med kunder i i hele landet og hvis jeg lægger mig ud på fuld sønderjysk der så skal jeg sidde og gentage hele tiden så så helt automatisk er jeg slået over i at snakke jeg ved ikke om man kalder det rigsdansk det jeg snakker nu men i hvert fald ikke bundsønderjysk mere

KMP: nej nej vi har jo nok begge to en jysk tone i

Søren: ja ja ja det har vi selvfølgelig

KMP: ja det har både og det har jeg også

Søren: men når jeg så snakker med mine forældre jamen så skifter jeg helt automatisk over og snakker sønderjysk som jeg gjorde dengang

KMP: ja

Søren: så den lægger der stadigvæk men det er ikke mange venner jeg snakker sønderjysk med mere altså det er nogle få

KMP: mm

Søren: som altså hvis de snakker sønderjysk og jeg er alene med dem jamen så snakker jeg også sønderjysk med dem men hvis jeg er i en forsamling hvor der er mange mennesker og kun nogle få der snakker sønderjysk jamen så står jeg ikke og skifter hele tiden for det bliver ekstremt forvirrende

KMP: mm

Søren: så snakker jeg det som jeg snakker nu

KMP: ja Malene Monka der er ved at skrive en ph.d. om sprogforandringer hun vil meget gerne interviewe dig på sønderjysk

Søren: okay

KMP: hvad siger du til det

Søren: jamen det kan vi da godt

KMP: det vil du godt

12.3.3 Pia

Excerpt 104: Jamen det har jo været et dejligt sted at vokse op (2010)

KMP: men hvordan var det sådan at vokse op i Tinglev nu snakkede du om du var gik til gymnastik

Pia: jamen det er rigtig

KMP: men hvordan var det sådan helt fra barns ben af hvad

Pia: jamen det har jo været et dejligt sted at vokse op egentlig det har det selvom det er en lille by så er der jo mange muligheder alligevel ja

KMP: ja

Pia: det er rigtig

KMP: hvem hvem legede du egentlig med dengang sådan før du kom i skole

Pia: ja det kan jeg jo snart ikke huske det var del naboens børn og sådan noget egentlig vi boede jo på hovedgaden i Tinglev hvor der var en masse andre børn

KMP: ja

Pia: så der var altid nogle børn at lege med

Excerpt 105: Der er noget specielt med det Tinglev og det tyske og det danske (2010)

KMP: nej kunne du tænke dig at sætte dine børn i tysk skole hvis der var en her i Tinglev nej Kliplev jeg bliver ved at sige Tinglev

Pia: øh jamen for mig jeg går det går jeg slet ikke højt op i altså

KMP: nej

Pia: min mand går måske lidt mere for jeg kan godt se det smarte i man lærer to sprog men det er ligesom dem der går på tysk skole de er måske knap så gode til at snakke rigsdansk

KMP: ja

Pia: de får ikke det danske så godt med de snakker sønderjysk og tysk

KMP: ja

Pia: så hvad vil man helst snakke rigsdansk eller tysk egentlig så så det var da det var da noget man ville overveje

KMP: ja

Pia: gevaldigt hvad man skulle vælge hvis man hvis vi havde begge muligheder her i byen i hvert fald ja

KMP: ja det var det jeg tænkte på

Pia: men jeg ville få gevaldig bøvl med mine forældre i hvert fald hvis jeg havde valgt en tysk skole til mine børn

KMP: ja det kunne jo være fordi det var en mindre skole og

Pia: lige præcis ja ja bedre kvalitet eller ja

KMP: ja

Pia: ja så sådan noget ville jeg mere kigge på

KMP: ja du tror dine forældre ville stejle hvis

Pia: det ville de godt nok ha ha

KMP: ja

Pia: ja

KMP: hvad med din mands forældre

Pia: jamen de er sådan lidt mere moderne selvom de faktisk er lidt ældre de er sådan og jeg ved ikke om det er fordi min far er fra Tinglev der er noget specielt med det Tinglev og det tyske og det danske og så og det kan jeg også egentlig fordi jeg kom til at tænke på det med det sprog der

KMP: ja

Pia: at nu snakker jeg rigsdansk fordi jeg snakker med dig

KMP: jamen det var også meningen

Pia: ja men jeg snakker mere sønderjysk nu end da jeg boede i Tinglev

KMP: hvad er grunden til det

Pia: fordi at når man bor i Tinglev så er man dansk eller tysk og dem der går på tysk skole de snakker mere sønderjysk end dem der går på den danske skole

KMP: ja

Pia: det er noget der egentlig

KMP: mm

Pia: og nu ligesom herude der snakker vi mere og mere sønderjysk jeg snakker mere sønderjysk end jeg har gjort som barm egentlig

KMP: mm hvad med dine børn eller jeres børn

Pia: jamen de snakker også sønderjysk

Excerpt 106: Hvordan var det at have kontakt til dem på den tyske skole (2010)

KMP: hvordan var det at have kontakt til dem på den tyske skole

Pia: jamen det kunne jo godt være sådan lidt vanskeligt ha ha når man havde nogle forældre som også var vokset op i Tinglev eller det var min far i hvert fald så min far han er sådan meget hvad der var tysk og hvad der var dansk og enten var man tysk og ellers var man dansk og i min familie var man dansk og så var det jo ikke så godt med alle de der tyske veninder fordi så ville jeg også spille håndbold i SV Tingleff på et tidspunkt det var i hvert fald heller ikke godt da og kom i den tyske ungdomsklub og det var jo også lidt spændende

KMP: mm

Pia: men det var ikke der var på et tidspunkt der ville jeg have været med til Knivsbjerg da var der sådan en weekendtur det fik jeg i hvert fald heller ikke lov til altså da er han sådan blevet lidt mere blød med alderen men dengang hold da op da kunne vi godt have mange diskussioner om det der

KMP: ja

Pia: hvad der var dansk og tysk egentlig

KMP: jamen hvad var dansk og hvad var tysk i Tinglev

Pia: jamen når man gik på dansk skole så var man dansk

KMP: ja

Pia: og havde man flagstang var man også dansk hvis man ikke havde flagstang så var man tysk altså og der var faktisk også på et tidspunkt ja nu ha ha

KMP: ha ha

Pia: har en flagstang ja nej den står derude ha ha jamen det har jeg jo slet ikke gået op i på samme måde som min far det gik han jo totalt op i også på et tidspunkt da der var flere købmænd i Tinglev så tyskerne handlede der og danskerne handlede der og jamen altså ha ha det var jo helt tåbeligt men sådan var det jo

KMP: ja

Pia: ja

Excerpt 107: Kunne du tænke dig at bo der (2010)

KMP: ja hvor var det på Nørrebro de boede

Pia: jamen hvad hed det

KMP: kan du huske det

Pia: mm hvad hedder det

KMP: nej men det er bare fordi jeg har en søn der bor derovre

Pia: Vølundsgade

KMP: nå nej det er inde midt i det er rigtigt inde midt i København

Pia: det er midt inde i København

KMP: kunne du tænke dig at bo der

Pia: nej aldrig i livet ha ha

KMP: det kunne du ikke

Pia: nej det kunne jeg simpelthen ikke det kunne jeg slet ikke mm nej

KMP: nej

Pia: det er rigtigt jeg elsker det her når jeg kigger ud af vinduet at der er luft det kan jeg godt lide

KMP: ja hvad fik din bror til og og flytte til København

Pia: jamen han han startede jo langsomt for han er jo så også opvokset i Tinglev men han har været mere eventyr end jeg har så han har da han blev student var han i Amerika i nogle måneder og soldat i det var godt nok kun i Varde men da han så skulle til at læse og sådan noget så blev det Ålborg da han så var færdig med at læse og skulle have arbejde så blev det København jo ja

KMP: hvad hvad læste han i Ålborg

Pia: han læste samfundsfag tror jeg

KMP: ja

Excerpt 108: Hvem snakker du mere sønderjysk med (1986)

KMP: hvem snakker du mere sønderjysk med

Pia: min mor min far og med min lillebror og den eller drengene fra min klasse eller i hvert fald dem hvad der snakker sønderjysk

KMP: er der ingen af pigerne der snakker sønderjysk med dig i skolen

Pia: jo Mette [anonymiseret, MM] og mig vi snakker nogle gange sønderjysk med hinanden

KMP: ikke altid

Pia: nej men jeg hvis der er nogle der snakker sønderjysk til mig så snakker jeg sønderjysk og hvis der er nogle der snakker rigsdansk til mig så snakker jeg også rigsdansk

KMP: ja synes du det har været svært at lære at tale rigsdansk

Pia: nej det kan jeg slet ikke huske at jeg har lært det

KMP: aldrig

Pia: næ

Excerpt 109: Hvad med dine børn eller jeres børn (2010)

KMP: mm hvad med dine børn eller jeres børn

Pia: jamen de snakker også sønderjysk

KMP: ja

Pia: ja nu er Jeppe [anonymiseret, MM] så kommet på efterskole eller med alderen også da han kom til *Navn på centralskole* [anonymiseret, MM] og gik i syvende klasse altså på *landsbynavn* [anonymiseret, MM] skole til og med sjette klasse snakket når de så blev større så kommer det nok at de snakker rigsdansk men men de snakker sønderjysk

KMP: ja har du noget indtryk af hvad de har talt på Ti- på *landsbynavn* [anonymiseret, MM] Skole

Pia: da har de snakket sønderjysk

KMP: det har de

Pia: ja det har de

KMP: også også til lærerne

Pia: ja

KMP: nå ja for det er jo ikke alle steder

Pia: nej

KMP: at de gør det

Pia: nej og jeg mindes også at vi på den danske skole vi skulle snakke rigsdansk jeg mener næsten vi blev rettet når vi snakkede sønderjysk

KMP: det mener jeg også

Pia: ja

KMP: at det sådan var det dengang

Pia: det var det ja nu de snakker sønderjysk

KMP: og det siger lærerne ikke noget til

Pia: nej jeg tror måske den lille hun blander det lidt hun snakker med hvis hun bliver tiltalt på sønderjysk så snakker hun sønderjysk fordi lærerne snakker de lærere der er kan og er sønderjysk de snakker jo også sønderjysk

KMP: ja

Excerpt 110: For mig ville det være helt unaturligt

Pia: [...] jeg men nogle det altså der er nogle sønderjyske forældre snakker jo rigsdansk til deres børn det kan jeg så ikke forstå egentlig

KMP: nej nej gad vide hvorfor de gør det

Pia: ja det forstår jeg heller ikke hvorfor de gør snakker de sønderjysk sammen mor og far og når de så tiltaler børnene så snakker de rigsdansk

KMP: ja

Pia: det

KMP: tror du det er noget de gør bevidst

Pia: jamen jamen det ved jeg ikke for mig ville det være helt unaturligt hvis jeg skulle slå om hele tiden ja

Excerpt 111: Hvis man er sønderjyde så må man også snakke sønderjysk

Pia: ja det tror jeg nok og så er det nok også fordi vores børn og sådan noget de snakker mere sønderjysk end mig og min bror har gjort altså jeg tror herude er det sønderjysk når der ikke er det der valg om man er dansk så er man bare sønderjysk

KMP: ja men kan man så være sønderjyde synes du uden at kunne snakke sønderjysk

Pia: nej det kan man sådan set ikke jo

KMP: hænger det sammen

Pia: ja hvis man er sønderjyde så må man også snakke sønderjysk

KMP: ja for jeg tænkte på er der sådan andre ting der skal være med for at man er sønderjyde

Pia: man skal jo være fra Sønderjylland og så skal man jo snakke sønderjysk det synes jeg ja

KMP: ja altså jeg har boet heri snart fem og tredive år der er nogle der har boet her i halvtreds år kan de være sønderjyder

Pia: altså jeg synes det har noget at gøre med hvor man kommer fra hvor man er født egentlig også ja

KMP: ja

Pia: hvor man har startet sin tilværelse ja

12.3.4 Niels

Excerpt 112: Kunne du tænke dig at lære rigsdansk (1986)

KMP: men er der nogle inde i klassen der der ikke kan snakke sønderjysk

Niels: ja

KMP: det er der

Niels: ja

KMP: hvem er det

Niels: hende der Birgitte [anonymiseret, MM]

KMP: nå hvorfor kan hun ikke snakke sønderjysk

Niels: hun kommer oppe fra æ land af

KMP: nå ja så er det helt naturligt det er ligesom mig

Niels: og Bjarke [anonymiseret, MM] han kan heller ikke

KMP: nej

Niels: han kommer også deroppe af fra

KMP: hvad snakker du så med de to

Niels: ja det er sådan noget blandet noget

KMP: du snakker ikke rent rigsdansk

Niels: nej nej

KMP: det synes du ikke

Niels: nej

KMP: kunne du tænke dig at lære at tale rent rigsdansk

Niels: nej hvad skal man bruge det til når man bor hernede

KMP: nej det er da rigtig nok hvad kunne du tænke dig at være bagefter

Niels: det er forskelligt enten landbrugsmaskinmekaniker eller bonde

Excerpt 113: Hvis der skal købes ind og sådan noget hvad så (2010)

KMP: ja hvad hvis du nu tager nogen steder hen til byer eller sådan tager du så til Tønder eller hvad tager du til

Niels: mest Aabenraa

KMP: mest Aabenraa

Niels: ja

KMP: ja

Niels: der er sytten kilometer til Aabenraa og tyve ud til Tønder herfra jo

KMP: nå der er alligevel så langt

Niels: ja

KMP: og Tinglev hvad med den

Niels: men der er jeg ikke meget derhenne jo altså

KMP: det er du ikke

Niels: der er en Brugs og et par andre butikker men ellers er der ikke noget jo der er ikke noget decideret indkøbscenter jo

KMP: nej det er der vel ikke

Niels: nej

KMP: nej

Niels: det er der ikke

KMP: men hvor langt er der dertil

Niels: fem kilometer

KMP: ja ja så hvis der skal købes ind og sådan noget hvad så

Niels: jamen altså lokal normal dagligvarer det er i Tinglev jo

KMP: ja

Niels: og så har de æ brugs og Fakta og Netto og sådan noget der men altså tøj og sådan noget det er i Aabenraa

Excerpt 114: Hvad nu hvis de havde sagt du skulle til København (2010)

KMP: ja men du var i Sønderborg men bliver man ikke sådan ved forsvaret sendt forskellige steder hen

Niels: jo men det var ligesom der æ sko den trykket jo altså nu havde jeg jo trukket den i ni år også tænkte de at nu skulle jeg til æ udland jo og det ville jeg ikke jo

KMP: nej

Niels: og så var det ligesom jeg holdt

KMP: nå det var da fornuftigt

Niels: og ændrede kurs ja men det har jeg sagt æ hele tid altså jeg har den holdning der jamen vi tager derned og slås de kommer ikke herop og hjælper os hvis det er galt her alle dem der er her de skal nok komme ud af æ land hvis det først går galt

KMP: ja

Niels: det er min holdning og den har jeg den dag endnu

KMP: ja hvad sagde de til hvad sagde dine kammerater til den holdning

Niels: jamen det var der jo flere der gjorde jo altså nu var vi gik jo på værksted dernede vi var ikke decideret krigere jo hvis kan man sige det på den måde ikke altså det var vi gik jo og reparerede æ materiale jo og og ud over det ikke også vi kunne ikke se hvad vi skulle derned for jo

KMP: nej

Niels: og det var der jo flere jo vi blev jo så spurgt af æ forsvar hvor længe vi ville skubbe det jo men altså vi tog så den sidste periode men så kom det ligesom nu var det

KMP: ja

Niels: og så sagde jeg op med øjeblikkelig det ville jeg ikke

KMP: nej

Niels: og det jamen det kunne de ikke hindre en i jo

KMP: nej men hvad hvad vil du have sagt til at komme andre steder hen i landet altså København Frederikshavn eller

Niels: jamen altså jo men det tror jeg da ikke der havde været noget imod men altså bare det ikke er udland

KMP: nej nej

Niels: og derned

KMP: nej

Niels: altså jeg har da også været andre steder i Danmark i min militærtid altså under øvelser og sådan noget ikke også andre steder henne i et par måneder henne i et par måneder af gangen der har ikke været nogle problemer i det

KMP: nej

Niels: men altså decideret æ udland det vil jeg ikke

KMP: nej

Niels: det var hundrede procent

KMP: ja men hvad nu hvis de havde sagt nu skal du til København et år eller to hvad ville du have sagt til det

Niels: jamen altså hvad ville jeg have sagt til det jamen altså du har jo alligevel den der hængende over æ hoved at på et eller andet tidspunkt kommer skal du til æ udland jamen så kan du lige så godt tage æ beslutning jamen selvfølgelig jeg ville jo nok have gjort det ikke også men det var ligesom det her det trak også lidt og ikke også altså det jamen det er svært at svare på hvad jeg ville have gjort

KMP: nej jamen det er da også bare

Niels: ja

KMP: men men men hvad nu hvis landbruget ikke går og du får tilbudt et eller andet godt job i København vil du så sige ja til det

Niels: nej ikke mere

KMP: det vil du ikke

Niels: nej nej men det er jeg også for gammel til for vi kan ikke komme ind mere sådan bare

KMP: nå

Excerpt 115: Men du holder da fast ved sønderjysk (2010)

KMP: [...] nej men du holder da fast ved sønderjysk

Niels: ja det gør jeg nok jo

KMP: ja men rigsdansk siger det dig noget

Niels: nej det er ikke noget jeg gerne vil snakke da

KMP: nej men det kan jeg også se på dit spørgeskema du har ikke skiftet holdning i hvert fald

Niels: nej fordi jo men det er da sommetider bliver du pint til det fordi der kommer et eller andet altså sælger eller et eller andet altså

KMP: gør du gør du det

Niels: jamen der er du nødt til det for der er mange der der og nu her blandt andet vi har et par dyrlæger og det er københavnere der ikke også jamen det

KMP: ja

Niels: de kan jo ikke forstå hvad vi siger til dem jo

KMP: kan de virkelig ikke

Niels: den ene hun har været der i ja snart fem og tyve år altså og nu bruger jeg hende som besætningsdyrlæge her

KMP: ja

Niels: og hvis jeg snakker sådan rimelig godt til jamen så så kan hun godt finde på hvad siger du altså det

KMP: ha ha

Niels: jamen altså det kan godt nok irritere mig lidt ikke også

KMP: ja

Niels: og det er det samme hvis der kommer nogle sælgere eller noget altså jeg snakker bare i mine normale gænge eller jeg snakker med mine forældre jamen altså de står jo bare som sådan et spørgsmålstejn jo

KMP: ja

Niels: men altså jeg tager normalt ikke hensyn til det da

KMP: det gør du ikke

Niels: nej

KMP: nej

Niels: det gør jeg ikke
KMP: jeg kan da fint forstå dig
Niels: ja ja men altså det jeg tager ikke hvis der ringer sådan en telefon eller der jamen jeg slår ikke bare over og snakker rigsdansk eller højdansk til dem da det
KMP: nej kan du snakke rigsdansk
Niels: ikke godt da
KMP: nå
Niels: jeg vi-
KMP: det kunne da godt ske
Niels: jamen det er ikke noget jeg gerne ville
KMP: nej nej men det skulle da heller ikke være nødvendigt de kan da lære at slå ørerne ud kan de ikke
Niels: jo
KMP: det synes
Niels: jamen altså jeg holder fat i det hvad jeg har og
KMP: men var det noget der sådan skabte problemer i skolen når i snakkede sønderjysk måtte i det
Niels: jamen altså det gjorde æ lærere jo også jo der var jo ikke noget decideret du kan sige et fast sprog i æ skole jo
KMP: nej det altså det er der jo nogle der ligesom synes at så skulle de partout snakke rigsdansk
Niels: det synes jeg ikke de det havde jeg ikke fornemmelsen af da
KMP: nej
Niels: det havde jeg ikke
KMP: nej det er ikke sådan du er blevet rettet og hen imod rigsdansk af
Niels: nej ikke

Excerpt 116: Når du nu møder dine klassekammerater Niels snakker i så sønderjysk sammen (2010)

KMP: [...] men når du nu møder dine klassekammerater Niels snakker i så sønderjysk sammen
Niels: jamen det er jo ikke mange af dem der snakker decideret sønderjysk og det var det heller ikke i æ skole jo altså der var mange de lå jo der og slog over hele tiden altså du kan ikke sige der er nogle decideret af os der snakker sønderjysk men altså nu er det jo seks år siden vi har set sidst ikke også
KMP: ja
Niels: så det er lidt svært jo
KMP: men det kunne da være i sådan faldt tilbage i den gamle gænge og dem der måske ikke snakker så meget sønderjysk til daglig at de så begyndte at snakke sønderjysk
Niels: jo men der er jo mange af dem hvad der har taget længerevarende uddannelser eller større uddannelser der jamen altså de er ligesom slået over i æ sprog for at kunne følge med ikke også
KMP: ja jeg kunne ikke forestille mig Ulla [anonymiseret, MM] hun var slået over ikke kunne snakke sønderjysk
Niels: nej det tænker jeg gerne at hun kunne endnu for hun hun var alligevel så bondsk hvis man kan sige det på den måde ikke også altså
KMP: jamen synes du det er bondsk at snakke sønderjysk
Niels: nej men altså hun var alligevel derude fra *landsbynavn* [anonymiseret, MM] af hun hun var ikke decideret fra Tinglev af for du kan jo mærke altså dem inde fra Tinglev by jamen det var mest sådan pæne i sproget ikke også

